ΝΑΤΑΛΙΑ ΝΙΚΙΤΙΤΣ

ΚΙΜΠΙΤΚΑ-ΣΚΟΛΙΟ

Εκδοτικο „Κομυνιστι"
Ροστοβ-Ντον
1935

ΝΑΤΑΛΙΑ ΝΙΚΙΤΙΤΖ

ΚΙΜΠΙΤΚΑ-ΣΚΟΛΙΟ

Μετάφραςι: *Δ. ΘΕΟΦΑΝΙΔΙ*

Εκδοτικο „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“
Ροςτοβ Ντον
1935

ΜΕΡΟΣ ΠΡΟΤΟ

1

Ο πρόεδρος τυ αυλςοβιετ καθότανε πάνο ςτον άμο, μπροςτα ςτιν κιμπίτκα[1]. Με ένα μεγάλο ςκυριαζμένο πςαλίδι κόρεβε ένα μάβρο πρόβατο, τα πόδια τυ οπίυ ίχε δεμένα.

Μόλις-μόλις άρχιςε να φένκι. Ι κοκινο-κίτρινες κιλίδες τ' υρανυ γένικαν οχρες. Ι αχτίνες τυ ίλιυ ενκίκςανε πια τον άμο τις ερίμυ, πυ ίχε κριόςι τι νίχτα.

Τριάντα διο τεντομένες ςκιες κςαπλόθικαν απ' τις ςταχτερες κιμπίτκες, πυ μιάζυν απαράλαχτα ι μια με τιν άλι. Ινε το αυλ Ιρακλι. Αφτο ςτέκετε ςτιν έριμο, μέςα ςτυς άμυς.

Ο πρόεδρος τυ αυλςοβιετ ίνε τυρκμένος. Σ' αφτο το αυλ ζύνε μονάχα τυρκμένι-κτινοτρόφι. Εδο ςτυς άμυς βόςκυν αφτι τα κοπάδια τον προβάτον κε καμίλον-τυς.

Απ' τι γιτονικι κιμπίτκα βγίκε ένας κςεραχιανος άνθροπος με παρόμιο, όπος τυ πρόεδρυ καπέλο, μεγάλο, μάβρο φκιαζμένο απο δέρμα προβάτυ.

Ο κςεραχιανος αφτος άνθροπος πλιςίαςε τον πρόεδρο, κάθιςε κοντά-τυ κε ίπε:

— Ελα να ςε βοιθίςο, να κυρέπςυμε το πρόβατο.

— Οχι, Κλιτς, δε με χριάζετε βοίθια. Εγο τελιόνο πια — τυ απάντιςε ο πρόεδρος.

Ο Κλιτς όμος πλιςίαςε πιο κοντα. Αρχιςε να μαζέβι τις τύφες τυ κυρεμένυ μάβρυ μαλιυ.

Το δεκςι μέρος τυ προβάτυ ίταν πια γιμνο. Πάνο ς' αφτο ςχιματίςθικαν λυρίδες ίςτερα απ' το κύρεμα. Ο πρόεδρος το γίριςε ςτο άλο πλεβρό-το.

Το πρόβατο πότε τινάζονταν κε βέλαζε — κε τότε το κρατύςε ο πρόεδρος με το πόδι-τυ — πότε κίτονταν κςαπλομένο ιπάκυα, ανιγοκλίνοντας τα μάτια-τυ.

— Τί θα κάνις το μαλι; ρότιςε ο Κλιτς.

— Θα το φέρο ςτιν κοπερατίβα. Πρέπι να αγοράςο ρίζι — τυ απάντιςε ο πρόεδρος.

— Δεν έχις ρίζι;

— Προ πολυ δεν έχο.

---

[1] Κιμπίτκα — ονομαςία τυ ςπιτιυ τον κιργίζον.

— Εγο μπορο να ςυ δόςο, έχο πολι, — ίπε ο Κλιτς.

— Οχι, προς το παρον δε μυ χριάζετε ρίζι, έχο αλέβρι

Ο πρόεδρος ςιοπόντας κύρεβε το πρόβατο, κόντεβε να το τελιόςι. Ο Κλιτς επίςις ςιοπόντας μάζεβε το μαλι. Κινίθικαν τα φρίδια-τυ, πυ άρχιςαν πια να αςπρίζυν. Στι μικρι μάβρι γενιάδα-τυ, τιν ανακατομένι με άςπρα μαλια, πιάςτικε ςαν τι μίγα μες τιν αράχνι, μια τύρα απ' τα μαλια τυ προβάτυ. Ο Κλιτς δεν το παρατίριςε. Αφτος κάτι άλο ςκέφτονταν.

Ιςτερα, αφυ κίταχςε ολόγιρα, έκςαφνα ρότιςε με χαμιλι φονι:

— Γιατί με ςτèριςες το δικέομα πςίφυ; Μπέις μίπος ίμε εγο; Μίπος δεν κςέρις, ότι εγο ίμυνα γραματέας ςτο αυλςοβιετ; Κε τόρα γένικα μπέις;

Ο πρόεδρος κίταχςε πλάγια-πλάγια τον Κλιτς κε γέλαςε.

— Αμ πιός ίςε εςι; Αν εμίραζαν τα πρόβατα κε τις νκαμίλες-ςυ εκςιμιςίας, θα έφταναν για διο μπέιδες. Νε, ίςυνα γραματέας τυ αυλςοβιετ. Το παλιο αυλςοβιετ λàθος έκανε. Στο παλιο αυλςοβιετ καθότανε όχι ένας μπέις. Τόρα — μπίκε τέλος. Δε θα κάθοντε πια. Κε πός εςι δεν ίςε μπέις; Για το κοπάδι-ςυ έχις τςοπάνι. Κε πιός απ'τυς νταιχάνυς έχι τςοπάνι; Ι νταιχάνι μόνι-τυς βόςκυνε τα ζόατυς, ι ίδιι πάνε ςτον κàμπο. Εςι όμος έχις τςοπάνι.

— Κε τί μ' αφτο κ' εςι ίςυνα τςοπάνις. Δεν ίνε δίςκολι ι δυλια. Σ' ένα χρόνο δίνο ςτον τςοπάνι τριάντα νέα αρνάκια, μίπος άςχιμο ίνε νἄνε κανις τςοπάνις κοντα ς' εμένα; Αν όμος δεν έπερνα τον Μπεκζζαν κοντά-μυ τςοπάνι, αφτος θ' απέθνιςκε απ' τιν πίνα. Ορφανος απο πατέρα κε μιτέρα, ύτε αδελφο έχι, ύτε αδελφι. Μίπος àςχιμο ίνε νἄνε κανις τςοπάνις κοντα ςε καλο άνθροπο;

— Νε, ίμυνα κ' εγο τςοπàνις — ίπε ο πρόεδρος. — Εκςι χρόνια έβοςκα κςένα πρόβατα. Εςι ο ίδιος κςέρις τι ζοι τυ τςοπάνι.

Νε, ο Κλιτς ίκςερε τι ζοι τυ τςοπάνι. Ο τςοπάνις τις διο νίχτες μια φορα ζι κάτο απο ςτèγι, κιμάτε ςτιν κιμπίτκα τυ νικοκίρι-τυ. Τυ τςοπάνι πονάνε τα κόκαλα απ' το κρίο, ςκάζι το δέρμα-τυ απ' τον ίλιο. Ο τςοπàνις κυβαλάι μαζί-τυ ςτον κάμπο αςκο με νερο κ' ένα κομάτι πςομι — αφτο ίνε το πιλάφι τυ τςοπάνι, αφτο ίνε κε το τςάι-τυ. Κε ο νικοκίρις ςτον ίδιο κερο πίνι μες ςτιν κιμπίτκα-τυ το καθεαφτυ μάβρο τςάι, ακυμπòντας τον ανκόνα-τυ πάνο ςε προςκέφαλο τρόγι το μαγιρεμένο με πάχος πιλάφι, δέχετε μυςαφιρέυς.

— Ακυςέ-με, — πλιςιάζοντας πιο πολι τον πρόεδρο, ίπε ο Κλιτς. — Εμις μαζί-ςυ γίτονες ίμαςτε, ι κιμπίτκες-μας ι μια κοντα ςτιν àλι. Θιμάςε, πός ςε βοιθύςα πέριςι; Θιμάςε το αλέβρι, πυ ςὔδοςα, όταν γενίθικε το δέφτερο κορίτςι-ςυ;

— Κ' εςι θιμάςε, πος μυ το γίρεβες αφτο το αλέβρι να ςυ το επιςτρέπςο τι ςτιγμι, πυ δεν ίχα ςτιν κιμπίτκα-μυ ύτε μια φύχτα. Εγο ςὔδοςα τ' αλέβρι-ςυ, αμέςος όταν έφερα το μαλι ςτιν κοπερατίβα. Γιατί μυ το ιπενθιμìζις; ίπε ο πρόεδρος.

Το πρόβατο ίτανε πια κυρεμένο. Σικόθικε ο πρόεδρος, έλιςε τα πόδια-τυ. Αφτο ανατινάχτικε κ' έτρεκςε προς το κοπάδι, πὔτανε μαζεμένο κοντα ςτο πιγάδι.

Απ' τιν κιμπίτκα τυ προέδρυ βγίκε μια γινέκα με κόκινο μακρι φυςτάνι.

Ιταν ι γινέκα τυ προέδρυ, — «ι μανύλα», έτςι ονομάζυν ι τορκμένι τις παντρεμένες γινέκες.

Αφτι μάζεπςε το μαλι, τὄβαλε ςε πικιλόχρομο απο χαλι τςυβάλι κε τὄφερε στιν κιμπίτκα-τις.

Ο Κλιτς κςεμπέρδεπςε το κομάτι τυ προβάτινυ μαλιυ απ' τα γένια-τυ κε το φίςικςε. Επιτα ίρθε κοντα ςτιν κιμπίτκα τυ προέδρυ κε κίτακςε μέςα.

Στον τίχο, ςτο ίδιο μέρος, όπυ κε χτες, κρέμονταν ένα κίτρινο χαρτι. Πάνο ς' αφτο γραμένα αραβικα γράματα.

Το χαρτι αφτο το τιχοκολίςανε χτες ςτον κερο τις ςινέλεφςις. Τὄγραπςε ο νέος γραματέας απ' το γιτονικο αυλ.

Τέςερες μπέιδες κε ο μολας ςτερίθικαν το δικὲομα πςίφυ ςτι ςινέλεφςι κε τα ονόματά-τυς γράφικαν ςτο κίτρινο χαρτι. Πρὸτο ίτανε τὄνομα τυ Κλιτς.

— Α-α-α, γυρύνι! μυρμύριςε ο Κλιτς, έρτιςε κάτο κε κςεκίνιςε για τιν κιμπίτκα-τυ.

Εκςαφνα γίριςε κε πάλι πλιςίαςε τον πρόεδρο.

— Ε! καλα, εγο ίμε μπέις, καλα, με ςτερίςανε το δικέομα πςίφυ. Γιατί όμος τον μολα γράπςατε ςτο χαρτι; Αφτος ίνε ο πιο επίτιμος άνθροπος ςτο αύλ-μας, κ' εςις τον γράπςατε κι αφτον. Ετςι δεν πρέπι να κάνυν ι πιςτι μυςυλμάνι.

Ι φονι τυ Κλιτς ίτανε μαλακι κε ίςιχι.

Ο πρὸεδρος έπεςε ςε ςκέπςι.

— Τί να κάνις, — ίπε ο πρόεδρος, — εγο ίπα ςτυς ςιντρόφυς, πυ ίρθανε απ' το Κραςνοβοτςκ, ότι έτςι δε γίνετε να κάνυμε. Ιπα, ότι ο μολας ίνε ο πιο άκςιος άνθροπος ςτο αυλ. Αλα αφτι δε ςιφονύςαν, αφτι δεν τιμύνε το μολα. Εγο

όμος νομίζο, ότι το μολα γίνετε να τυ δόςυμε διχέομα πςίφυ ίπε ο πρόεδρος.

Ο Κλιτς ςιοπόντας πίγε ςτιν χιμπίτχα-τυ.

Απ' όχςο αφτι έμιαζε απαράλαχτα με τι γιτονιχι χιμπίτχα τυ προέδρυ — ςτρονχιλι, ςταχτια. Κε το εςοτεριχό-τις ίτανε το ίδιο, όπος χε ι χιμπίτχα τυ προέδρυ, αφτο όμος μόνο εχ πρότις όπςεος.

Στιν χιμπίτχα τυ Κλιτς βρίςχονταν ςαμοβάρι, χαθεαφτυ υζπέχιχο ςαμοβάρι, πυ έμιαζε μάλον μιχρο χυτάχι με μαχρια χαμπυροτι μίτι, παρα με ςαμοβάρι.

Στυς τίχυς χρέμονταν χομάτια χρέατος προβάτυ. Σ' αφτι τιν χιμπίτχα ολάχερο χρόνο τρόγανε χρέας.

Χιτόνες, ζόνες, γιαλιςτερα μαντίλια —όλα αφτα χρέμονταν μέςα ςτιν χιμπίτχα ςε χςίλινι χρεμάςτρα.

Ο πρόεδρος ίχε το όλο διο χιτόνες. — Ενα μάβρο ανιχςιάτιχο χε ένα θερμο με λορίδες. Ο Κλιτς όμος ίχε τρις μάβρυς χιτόνες, διο χόχινυς με μάβρες λορίδες, μια χαςτανοτι χε άλυς διο ςταχτιυς.

Ι γινέχα τυ Κλιτς ίχε τόςα αςιμιχα, πυ αδίνατο ίτανε να φορεθυν όλα με μιας. Διο χιλα αςίμι.

Ο Κλιτς μπίχε ςτιν χιμπίτχα-τυ, έβγαλε χοντα ςτιν πόρτα τις γαλότςες-τυ με χόχινο αςτάρι. Κςιπόλιτος, βαδίζοντας πάνο ςτο αναποδογιριζμένο χαλι, ο Κλιτς έφθαςε χοντα ςτον τίχο, χάθιςε. Αφτος χάτι γίρεβε με τα μάτια-τυ.

— Προςχέφαλο, — ίπε ο Κλιτς με αφςτιρι φονι.

Ι μανύλα ιπάχυα έβαλε τι ρόχα-τις πάνο ςτο ςτρόμα, ςιχόθιχε, έφερε ςτον άντρα-τις διο φανταχτερα προςχέφαλα, μαχρια ςαν λεπτα λυχάνιχα.

Με τιν χάθε χίνιςι τις μανύλας χυνιόντανε ςτα αφτιά-τις τα βαρια αςιμένια ςχυλαρίχια.

Ο Κλιτς χςαπλόθιχε πάνο ςτα προςχέφαλα χε χςεφόνιςε:

— Αφυ αφτος ςέβετε το μολα, θα πι μ' αφτον αχόμα μπορύμε να τα τεργιάςυμε.

Στιν χιμπίτχα εχτος τι μανύλα, ίταν χε ο γιος τυ Κλιτς — ο ενδεχαετις Χιτιρ. Κ' ι διό τυς χαλα ίχςεραν το ςινίθιο τυ Κλιτς, το να μιλίςι μόνος-τυ, όταν θιμόνι· γι' αφτο χε τον αχύανε ςιοπόντας.

— Τςοπάνι αγράματε! Ολα χαλα ίτανε ςτο αύλ-μας, χε το αυλςοβιετ διχόμας ίτανε, ος πυ νάρθυν αφτι ι τρις απ' το Κραςνοβοτςχ. — Ο Κλιτς χάθιςε χε χτίπιςε τιν απαλάμι-τυ πάνο ςτο προςχέφαλο. — Να απ' αφτυς βγίχαν όλα τα νέα. Κε τί τυρχμένι ίνε αφτι, αφυ δεν ντίνοντε ςαν τυς τυρχμένυς: χαπέλο απο δέρμα προβάτυ δε ςχεπάζοντε, δε φοράνε χιτόνες; Οςπυ ν'αρθύνε ςτο αύλ-μας αφτι ίχανε πάι χε ςε άλα πέντε αυλ. Σε χαθένα αυλ ςινχαλύςαν ςινελέφςις, χάθε ςινέλεφςι εχςέλεγε έναν άνθροπο. Τα έχςι αυλ — εχλέχςανε έχςι ανθρόπυς ςτο αυλςοβιετ. Κε πιόνα αφτι εχλέγανε;

Ο Κλιτς με θιμο χίταχςε τι μανύλα χε το Χιτιρ. Ι μανύλα χε ο Χιτιρ φοβιζμένι χίταχςαν ο ένας τον άλον.

— Ζιτιάνυς εκλέγανε, χακορίζικυς εκλέγανε, αγράματυς εκλέγανε, τέτιυς, πυ φοράνε τριπιμένο πυκάμισο κ' εκίνο απο κσένι ράχι, — νά τί ίδυς ανθρόπυς εκλέγανε! Μίπος τέτιο ίτανε το παλιο αυλςοβιετ; Εκι καθόντανε νικοκιρέι, σεβάζμιι άνθροπι, κε όχι τσοπάνιδες χορις γένια, πυ καμια φορα δεν ίδανε το κοράνι στα μάτια-τυς.

Ο Κλιτς πάλι κσαπλόθικε κε τεντόθικε.

— Χιτιρ, έλα δο! — φόνακσε το γιό-τυ.

Ο Χιτιρ ίρθε κοντα στον πατέρα κε κάθισε μπροστά-τυ. Τα κσιπόλιτα πόδια τυ Χιτιρ ίτανε λασπομένα. Αφτος περπατύσε κσιπόλιτος κε μέσα στιν κιμπίτκα κε έκσο.

Ο Κλιτς κίτακσε με αφστιρο βλέμα τον Χιτιρ κε ίπε:

— Χιτιρ, φόνακσε όλυς να ρθυν εδο.

Ο Χιτιρ κύνισε το κεφάλι-τυ κε έφιγε απ' τιν κιμπίτκα. Αφτος ίκσερε, πι ίνε αφτι ι όλι, πιύς πρέπι να φονάκσι. Τα ονόματά-τυς ίτανε γραμένα πάνο στο κίτρινο χαρτι, στιν κιμπίτκα τυ προέδρυ. Ολι αφτι χτες ίστερα απ' τι σινέλεφσι τυ αυλ πολι κερο καθόντανε στυ πατέρα-τυ.

Στιν αρχι ο Χιτιρ έτρεκσε στο μολα — στο δάσκαλό-τυ. Ο μολας επίσις ίτανε στον κατάλογο. Ο Χιτιρ αφτο τόμαθε απ' τον πατέρα-τυ, το άκυσε απ' τις ομιλίες, αλα δεν μπορύσε να διαβάσι το κίτρινο χαρτι στιν κιμπίτκα τυ προέδρυ.

Αφτος διάβασε μονάχα μερικα γράματα, αν κε εδο κε διο χρόνια μάθενε γράματα απ' το μολα.

Ο Χιτιρ έτρεκσε σε άλες τρις κιμπίτκες ακόμα. Ι εντολι τυ πατέρα εχτελέστικε.

Τον κερο, πυ έτρεχε ο Χιτιρ, ι γινέκα τυ Κλιτς προετίμασε τιν κιμπίτκα, για να ιποδεχτι τυς μυσαφιρέυς — τυς μπέιδες κε το μολα. Αφτι αναποδογίρισε τα χαλια απτο αριστερο μέρος στο δεκσι, στο πλυμιστο, κατόπι δε καταπιάστικε να ιφένι μαλι.

Μέσα στιν κιμπίτκα μπίκε ένας ιπσιλος γέρος. Κοντα στιν ίσοδο στάθικε κάμποσο κερο βγάλοντας τα παπύτσια-τυ.

Ο Κλιτς κυνίθικε πάνο στα μακσιλάρια κε κίτακσε τι γινέκα-τυ.

Ι γινέκα τον κατάλαβε. Αφτι έβαλε το μαλι στιν πάντα κε άρχισε ν' ανάβι φοτια μέσα στιν κιμπίτκα.

Ο γέρος σιγα-σιγα ίσιακσε το χιτόνα, χτένισε τα γένια-τυ κε με σπυδεοφάνια κάθισε πάνο στο χαλι, κοντα στον Κλιτς. Τα γένια-τυ ίταν άσπρα, όπος το σαρίκι τυ. Το πρόσοπό-τυ εβγενικο κε όμορφο. Αφτος ίτανε ο μολας.

Αμέσος ίστερα απ'τον μολα μπίκανε μες στιν κιμπίτκα άλι τρις άνθροπι. Απ' το εκσοτερικό-τυς δε μπορύσε να ιποθέσι κανις, ότι αφτι ίνε ι πλυσιότερι τυ αυλ· μόνο πυ ι χιτόνες-τυς όμος ίτανε απ'τυς καλίτερυς κε τα καπέλα-τυς μεγαλίτερις ακσίας.

Ι μανύλα κατέβασε απ'τον τίχο κάμποσα κομάτια πρόβιο κρέας, το έκοψε σε μικρα κομάτια κε το έρικσε στο καζάνι.

Το κρέας τσίριζε, πσίνονταν. Μίριζε τόσο δινατα κε αροματικα, όστε ι μυσαφίριδες, αν κε ίταν χορταζμένι, μολατάφτα ςιχνα κίταζαν το καζάνι.

— Αφυ μας φόναχσες όλυς, Κλιτς, θα πι, κάτι νέα έχις, — ίπε ίςιχα ο μολας, ρυφόντας με τι μίτι-τυ τι μιρυδια τυ πςιτυ προβατίςιυ κρέατος.

— Νε, έχο, — απάντιςε ο Κλιτς. — Εγο προ ολίγυ μιλύςα μ' αφτον τον τσοπάνι, τον πρόεδρο.

— Ε, κε τί;

— Τί! Επαναλαμβάνι ολοένα τα ίδια: όλι μπέιδες ίςτε. Εςένα μονάχα ςέβετε. — Το μολα, λèι αφτος, — δεν έπρεπε να τυ ςτερίςυν το δικέομα.

— Εγο ςοφίςτικα, το τί πρέπι να κàνομε, — ìπε ο νεότερος απ' τυς μυςαφιρέυς, ένας μακροπρόςοπος, με καμπυροτι μίτι. — Εγο θα πυλìςο τα πρόβατά-μυ κε δε θα φιλάγο τσοπάνι. Κε έτςι δε θα ίμε μπέις. Κε τότε, γιατί να μι περάςο κε ςτο αυλςοβιετ; Γράματα κςέρο. Εςις θα με βοιθίςετε. Κε τότε ςτο αυλ όλι θα ζύνε καλα, όπος ζύςανε ςτον κερο τυ παλιυ αυλςοβιετ.

— Κε τί μ' αφτο, ότι θα πυλίςις τα πρόβατά-ςυ; Αντι τα πρόβατα θάχις χρίματα. Κι αφτι εκλέγυνε μονàχα τυς ζιτιάνυς. Στο αυλςοβιετ κάθοντε, αν κε αγράματι, όχι όμος τρελι. Απ' αφτι τι δυλια τίποτε δε θα βγι, — ίπε ο Κλιτς, κυνόντας το κεφàλι.

— Γέροντες! ίπε μ' όλι-τυ τι ςπυδεοφάνια ο μολας, κιτάζοντας τριγίρο. — Εμις θα διικίςυμε το αυλ. Ετςι ίτανε ςτον κερο τον πάπον κε προπàπον-μας, έτςι πρέπι νάνε κε τόρα. Αλα εμις δεν ίμαςτε μικρα πεδια. Πρέπι καλα να ςκεφτύμε για όλα κε να ενεργίςυμε προςεχτικα. Εγο ο ίδιος θα μιλίςο μαζί-τυ. Ινε μυςυλμάνος, ίνε πεδι ανθρόπυ, πυ ςέβετε θεο. Ο γέρος Ανγάι θα με βοιθίςι να καλιναρόςο αφτο το γαιδύρι.

Ολι ςιμφονίςανε με το μολα. Ο μολας ίνε ο πιο ςοφος κε ο πιο ενγράματος, ίνε γέρος κε επιφιλαχτικος.

— Κι αν ίςος τίποτα δε βγι; — ρότιςε ο καμπυρομίτις μπέις.

— Αν εμποδίζι, τον πνίγυμε! — ίπε ο Κλιτς πςιθιρίζοντας.

Το ςαμοβάρι έβραςε. Ι μανύλα έδοςε ςτον Κλιτς τα πιάτα κι αφτος τα τοποθèτιςε πάνο ςτο καλι μπροςτα ςτυς μυςαφιρέυς.

Κοντα ςτιν πόρτα τις κιμπίτκας ίταν μια μικρι κανάτα. Ο νικοκίρις κε μυςαφιρέι, όλι κατα ςιραν, βρέκςανε τα κέρια-τυς. Απ' αφτο τα κέρια-τυς δεν καθαρίςτικαν, αλα έτςι έπρεπε να κάνυνε ςίμφονα με το νόμο-τυς.

Σε κάθε μυςαφίρι δόςανε ιδιέτερο τςαερο, μέςα ςε κάθε τςαερο βάλανε φρέςκο τςάι.

Εκςο έκανε ζέςτι. Ζεςτάθικε ι κιμπίτκα. Μέςα ς' αφτιν ο αέρας ίτανε πνιχτικος.

Με λαμπρα κρωματιζμένα φλιντςάνια πίνανε το τςάι. Γριτςινίζανε δινατα τι ζàχαρι.

Πίνανε τςάι όλι, εχτος τι μανύλα κε τα πεδια.

Τα φλιντσάνια, ι ζάχαρι, τα τζυρέχια — όλα ίταν βαλμένα στα ίδια χαλια, πάνο στα οπία περπατύσαν, πάνο στα οπία καθόντανε κε πλάγιαζαν.

Ι μανύλα κατέβασε απ'τι φοτια το καζάνι με το πιλάφι.

Στιν χιμπίτκα ίρθανε κε άλι γίτονες. Ελιπε μονάχα ο πιο κοντινος γίτονας — ο πρόεδρος.

Ι νέι μισαφιρέι επίσις καθίσανε γίρο στο γενικο πιάτο με πιλάφι κι αφτι επίσις με τα τρία δάχτιλά-τυς κυβαλύσαν απ'το πιάτο τα κομάτια τυ παχιυ κρέατος κε με τις φύχτες-τυς το ρίζι, πυ γλιστρύσε στα χέρια-τυς.

Τα χέρια, τα χίλι, τα σαγόνια, λάμπανε απ'το πάχος, σαν πος ίτανε γιαλιζμένα.

Ολι τρόγανε σιοπόντας. Ι τυρκμένι, όταν τρόνε, δεν έχυν σινίθιο να μιλάνε για δυλιες. Κε έπιτα δε γίνετε κοντα σε όλυς να μιλάνε για τέτιες δυλιες. Στιν χιμπίτκα ίρθανε κε τέτιι άνθροπι, πυ δεν ίτανε στον κατάλογο.

Τρόγανε πολι. Το φαί-τυς βάσταξε πολι όρα. Κε οστόσο έμινε για τι μανύλα κε για τα πεδια.

Μέσα στιν χιμπίτκα έκανε ζέστι κε πλίξι.

Μεριχι απ'τυς μυσαφιρέυς χιμίθικαν εδο, ι άλι πίγανε ο καθένας στιν χιμπίτκα-τυ.

Ο μολας αν κε νίσταζε δεν χιμίθικε, αλα βγίκε απ' τιν χιμπίτκα τυ Κλιτς κε κσεκίνισε για τι φτοχια χιμπίτκα τυ γέρο-Ανγάι.

2

Απ'τιν πόλι Κρασνοβοτσκ, καβάλα σ' ένα άλογο με μακρια υρα έφθασε ο Αχμετ στο αυλ Ιρακλι.

Εφθασε κοντα στις χιμπίτκες τον κερο τις μεγάλις ζέστις, όταν κε ο άμος κε ο αέρας ίτανε πολι ζεστι. Το μεσιμέρι για να πάι κανις στι γιτονικι χιμπίτκα, πρέπι να φορέσι παπύτσια. Κε ι χιμπίτκες στο αυλ βρίσκοντε πολι πλισίον ι μια στιν άλι, κάποτε 3-4 βίματα.

Ο ίλιος — ίσια πάνο στο κεφάλι. Πάνο στον άμο δεν ιπάρχυν σκιες απ'τις χιμπίτκες.

Ι άσπρι μαλιαρι σκίλι βγάλανε έκσο τις γλόσες-τυς, σαν τριφερα, κοκινοπα κομάτια ιφάσματος. Τυ κάκυ γιρίζυν ολόγιρα στις χιμπίτκες — να κρίβοντε μέρος δεν έχι, δεν έχι σκια. Ερκοντε κολνυν στυς τίχυς, με δισκολία αναπνέυν τον πιρομένο αέρα. Με ζίλια κιτάνε τον μπερτε, πυ αντικαταστένι τιν πόρτα. Εκι πίσο στον μπερτε, ίνε σκια, μα στιν χιμπίτκα δεν αφίνυν τα σκιλια.

Ι κότες μπένυν μες στιν χιμπίτκα ίτε έτσι, χορις δυλια, ίτε για δυλια — να γενίσυν αβγα. Τα άροστα πρόβατα ολάκερες βδομάδες ζύνε εκι μέσα οσότυ να γίνυν καλα, για τα σκιλια όμος δεν επιτρέπετε ι ίσοδος.

Ο Αχμετ ίρθε το μεσιμέρι. Το σταχτερο καπέλο-τυ, πύταν κομένο εμπρος στο πρόσοπό-τυ, λίγο τον ιπεράσπιζε απ' τον ίλιο.

— Πύ ζι ο πρόεδρος τυ αυλςοβιετ; — ρότισε ο Αχμετ στιν τυρκμένικι γλόςα μπένοντας στιν χιμπίτκα, πυ βρίςκονταν στιν άκρι τυ αυλ.

Ο νικοχίρις τις χιμπίτκας, πυ μόλις σικόθικε απ' τον ίπνο προςκάλεςε τον Αχμετ να πιι τςάι, να καθίςι μυςαφίρις.

Ι τυρκμένι έχυνε ςινίθιο, να προςκαλύνε τον καθένα, όπιος κε νάνε, πυ περνάι απο κοντα, να τον ταίςυν κε να στρόςυν να κιμιθι.

Ο Αχμετ κυράςτικε. Πόςες φορες ςτο δρόμο ι μάβρι φανέλα-τυ με τις πράςινες λορίδες γίνονταν όλο μύςκεμα απ' τον ίδροτα, κε ίςτερα πάλι κςιρένονταν απ' τον ίλιο κε αέρα.

Ο Αχμετ ίχε μεγάλι δίψςα. Κοντα ςτο ςαμάρι ςάλεβε το άδιο παγύρι.

Μα ο Αχμετ πολι κερο δεν έμινε ς' αφτι τιν κιμπίτκα. Ιπιε κατα ςιρα τέςερα ποτίρια κρίο νερο, κε πίγε ςτον πρόεδρο. Οδιγύςε το άλογο κρατόντας-το απ' το χαλινάρι-τυ.

Μέςα στιν χιμπίτκα τυ προέδρυ ίταν ιςιχία.

Ο Αχμετ μπίκε μέςα. Ολι κιμόντανε. Δίςκολο δεν ίτανε για τον Αχμετ να μάθι, πιός απ' αφτυς ίνε ο πρόεδρος, γιατι μες στιν κιμπίτκα ίταν μονάχα ένας άντρας. Αφτος δεν ίχε γένια, κε τα μυςτάκια-τυ ίτανε μάβρα κε χνυδάτα.

Ο Αχμετ ίρθε κοντα ςτον άντρα, τυ κύνιςε τον όμο, ίςτερα το κςιραφιζμένο βρεμένο κεφάλι-τυ πυ φορύςε τιπιτέικα.

Ο πρόεδρος άνικςε τα μάτια-τυ, κ' ίςτερα κάθιςε, ςκυπίζοντας απ' το πρόςοπό-τυ τον ιδρότα με το μανίκι τυ άςπρυ, πλατιυ ποκάμιςύ-τυ. Πρότ' απ' όλα παρατίριςε τα ιπςιλα πέτςινα ιποδίματα ςτα πόδια τυ Αχμετ. Ο Αχμετ δεν έβγαλε τα ιποδίματά-τυ όταν μπίκε στιν κιμπίτκα, όπος κε κίνι ι άνθροπι, πυ ίρθανε απ' το Κραςνοβοτςκ ένα μίνα νορίτερα.

Ο πρόεδρος με απορία κίταζε το ςτρονκιλο πρόςοπο τυ νέυ, χορις μυςτάκια, με ςτρονκιλα μάβρα φρίδια. Ο Αχμετ ίρθε κε κάθιςε πολι πλιςίον ςτον πρόεδρο.

— Απο πύ; — ςίντομα ρότιςε ο πρόεδρος.

— Απ' το Κραςνοβοτςκ, — επίςις ςίντομα απάντιςε ο Αχμετ.

Ο πρόεδρος κςίπνιςε τι μανύλα. Αφτι άναψςε τι φοτια, για να ποτίςι το μυςαφίρι τςάι. Ο Αχμετ δεν ίθελε τςάι, αφτος ίθελε να κςεκυραςτι, αλα δεν γίνονταν να προςβάλι τυς νικοκίριδες. Επρεπε να πιι τςάι κε τότε μονάχα γίνονταν να πλαγιάςι.

Τα πεδια ακόμα κιμόντανε μες στιν κιμπίτκα.

Κοντα ςτον τίχο πάνο ςτο ςτρόμα πλάγιαζε ένα κορίτςι. Ι λεπτες κε μάβρες πλεκςύδες τυ κοριτςιυ, ςαν λιγνα γαιτάνια, τιλίχτικαν γίρο ςτο κεφάλι-τις.

Το μακρι προςκέφαλο με τα μεγάλα κοκινοπα λυλύδια κίτονταν δίπλα. Το πρόςοπο τυ κοριτςιυ ίταν κόκινο, πάνο ςτι μίτι-τις γιάλιζαν μεγάλες ςταλςματιες ίδροτα.

Το κεφάλι τυ κιμιζμένυ αγοριυ ίτανε τόςο πλιςίον ςτι φοτια, όςτε ο πρόεδρος ανανκάςθικε να πάρι το γιό-τυ κε να τον φέρνι ςτο δικό-τυ προςκέφαλο.

Το πεδι χσίπνισε.

— Μπερτι, σίχο! — ίπε ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ.

Ο Μπερτι έτριψε τα μάτια-τυ, χίταχσε το μυσαφίρι χε πάλι χσαπλόθιχε.

Ο Αχμετ χε ο νιχοχίρις τις χιμπίτχας πίνανε τσάι, βυτόντας το τριφερο τσυρέχι στο χλιαρο πάχος τυ προβάτυ πυ ίταν μέσα σε χσίλινο πιατάχι.

Μέσα στιν χύνια πυ ίταν δεμένι στυς τίχυς τις χιμπίτχας, έχλαψε το πεδάχι.

Ι μανύλα έδεσε το μάλινο σχινι τις χύνιας στο μεγάλο δάχτιλο τυ δεχσιυ ποδιύ-τις. Με αφτο το σχινι χύνιζε τιν χύνια χορις να φίγι απ' τι φοτια, πατόντας πάνο στο σχινι με το πόδι-τις, όπος πάνο στο πόδι τις ραφτομιχανις.

Ι μανύλα έχανε τις δυλιες τυ νιχοχιριυ χε ταφτόχρονα χύνιζε χε τιν χύνια. Ησίχασε το πεδάχι.

Ιστερα απ' το τσάι ο πρόεδρος έδοσε στο μυσαφίρι το προσχέφαλο με τα μεγάλα χόχινα λυλύδια χε πράσινες λυρίδες.

Ο Αχμετ προ πολυ περίμενε αφτι τι στιγμι. Εβαλε αμέσος το προσχέφαλο προς τον τίχο, χσάπλοσε τα πόδια-τυ στι μέσι τις χιμπίτχας χε έχλισε τα μάτια.

Κε ο πρόεδρος χε ο Αχμετ γλίγορα άρχισαν να ροχαλίζυν.

Δεν χιμότανε μονάχα ι μανύλα. Αφτι έπινε το τσάι.

3

Ι όρα χόντεβε τις τέσερες χε όμος ι ζέστι δε λιγόστεβε.

Μέσα στιν χιμπίτχα αχόμα χιμόντανε. Κσίπνισε μονάχα ο πρόεδρος μα χι αφτος χσαχολυθύσε να χίτε χσαπλομένος. Αφτος χαθόλυ δεν ίθελε να χαταπιάνετε στι δυλια. Κε όμος έπρεπε να δυλέψι. Τα παλια σχινια τυ σαμαριυ τις γχαμίλας όλος διόλυ χόπιχαν. Επρεπε να ιφένι απ' το μαλι νέα.

Ενας γέρος δρασχέλισε το χατόφλι τις χιμπίτχας. Χορις ν' απομαχρίνετε απ' το χατόφλι, έλισε τα σχινάχια, με τα οπία ίτανε δεμένα τα σαντάλια στα πόδια-τυ. Τα συφρομένα χέρια τυ γέρο φένονταν σαν να μιν ίχαν χαθόλυ έμα, τόσο χσεραχιανα πυ ίταν. Ι μαβιες φλέβες τον χεριόν-τυ ίτανε πρισμένες.

Ο γέρος Ανγάι έβγαλε τα σαντάλια-τυ χε πατόντας πάνο στα χαλια με τα στραβα γεροντιχα πόδια-τυ με τις παχιες μάλινες χάλτσες, ίρθε χοντα στο γιό-τυ.

— Σιχόνεσε πια; ρότισε ο Ανγάι χε χάθισε δίπλα-τυ.

— Νε, πρέπι να σιχοθο, να χάνο σχινι, — ίπε ο πρόεδρος.

Κ' ι διό-τυς σιόπισαν.

Μες στιν χιμπίτχα αχύονταν ροχαλιτα. Κάθε φορα, όταν έπερνε αναπνοι ι μανύλα, σαν να σφίριζε με τι μίτι-τις. Στο λάρινχα τυ πεδιυ αχυότανε χάτι σαν χόχλασμα.

Ο Αχμετ γίρισε στο άλο μέρος, χε έπαψε να ροχαλίζι. Χορις να χυνιθι χίτονταν με ανιχτα μάτια σιοπόντας.

Ο Ανγάι χάτι σχεφτότανε. Ανιγόχλινε τα χόχινα βλέφαρά-τυ. Στο δεχσι μάτι-τυ φάνιχε ένα δάχρι, — αφτο το μάτι τυ Ανγάι πάντα δάχριζε. Σχύπισε το

δάκρι με το μανίκι-τυ. Το άλο δάκρι δεν πρόκανε να το σκυπίσι, — κίλισε πάνο στο μάγυλό-τυ, κατέβηκε ανάμεσα στα ανακατομένα γένια-τυ.

Ο Ανγάι κατέβασε απ' το κεφάλι-τυ το προβάτινο καπέλο κε κσαπλόθικε, βάζοντας το καπέλο κάτο στο κεφάλι-τυ.

— Τί λέγανε στι σινέλεψσι τυ αυλ; — ρότισε ο Ανγάι με χαμιλί κε ίσιχι φονι. Εμένα χτες πολι μυ πονύσαν τα πόδια, δε μπόρεσα ν' αρθο.

Ο πρόεδρος δεν ίθελε να μιλίσι. Αφτος λιπίθικε, γιατι με τον κερο δεν έκλισε τα μάτια κε δεν έκανε τον κιμιζμένο.

— Στερίσαμε το δικέομα πσίφυ τυς μπέιδες κε το μολα, — ίπε ο πρόεδρος.

Ο Ανγάι κοκίνισε κε έβικσε.

— Ετσι, λιπον. Αχριστα γένικαν τα γραματιζμένα κε έκσιπνα κεφάλια. Το κσένο διος δεν δίνι ισιχία. Τα κσένα πρόβατα μετράτε. Γιατί δε μετράτε τα δικά-σας; Κε ι μπέιδες ας μετρίσυν ι ίδιι τα δικά-τυς. Ακύτε τον καθένα απ' το Κρασνοβοτσκ...

Αφτος άλο δε μπορύσε να κρατιθι. Κάθισε στα γόνατα κε μυρμύριζε ίσια στο αφτι τυ γιύ-τυ.

Ο πρόεδρος σιοπύσε. Αφτος δεν ίθελε να σινεχίσι τιν ομιλία. Το ίδιο κάνε, το γέρο δεν θα τον καταπίσις.

Ο Ανγάι θιμίθικε. Ο μολας τον σιμβύλεπσε να μιλάι με το γιό-τυ όχι με τέτιο τρόπο. Επρεπε να τυ μιλίσι χαιδεφτικα κε με ιπομονι.

— Κσέρις, — ίπε αφτος με χαμιλι φονι, — ο μολας δεν ίνε καλα. Ολος διόλυ άροστος ίνε. Απ' τιν προσβολι αρόστισε. Δεν ίνε σοστο, λέι, να εκλέγυμε αγράματυς αφυ έχυμε στο αυλ γραματιζμένυς. Ολι τυρκμένι ίμαστε κε όλι μυσυλμάνι. Ο μολας ίπε, αν θα ίσυνα γραματιζμένος, εσι θα ίσυνα καλος πρόεδρος. Ο μολας θέλι να σε βοιθίσι, αφτος θέλι να σε μάθι γράματα. Εγο τον λέγο, ότι εσι δεν έχις τί να τον πλιρόσις για τι μάθισι, κι αφτος λέι: εγο θα μαθένο εκίνυ κε το γιό-τυ, τον Μπερτι να διαβάσι το κοράνι κε τίποτα γι' αφτο δε θέλο.

— Το να μάθι κανις, αφτο καλο, μα μαθένυν μονάχα τα μικρα πεδια. Εμένα θα με γελάσυν στο αυλ, — ίπε ο πρόεδρος. Ιστερα σκέφτικε κε ίπε: — Ας μάθι ο Μπερτι, ίσος κ' εγο να βρίσκο κερο. Ας γελάσυν.

— Εσι, πεδί-μυ, βοίθισε το μολα, — ίπε ο Ανγάι. Φρόντισε, να τυ δόσυν δικέομα. Πός γίνετε έτσι να αδικιθι ο πιο σοφος, ο πιο γνοστικος κε επίτιμος άνθροπος!

Ο πρόεδρος σιοπύσε.

Ο Ανγάι ίρθε κοντά-τυ, έβαλε το χέρι-τυ πάνο στον όμο τυ προέδρυ κε τον κίτακσε μες στα μάτια.

— Σοστα λες, πατέρα. Καλα. Εγο θα προσπαθίσο για να δόσυνε πίσο στο μολα τιν πσίφο, — ίπε ο πρόεδρος.

Ο γέρος άρχισε να δέσι τα σαντάλια στα πόδια-τυ.

— Εσι μονάχα πες στο αυλσοβιετ έτσι: αν δε δίνετε δικέομα στο μολα, εγο δεν κάνο τον πρόεδρο, — πσιθιρίζοντας τυ μάθενε ο πατέρας.

— Καλα, καλα, — ίπε ο πρόεδρος, θέλοντας να τελιόσι γλίγορα ι ομιλία.

— Αν θα τυ επιστρέπσις τα δικεόματα πσίφυ, ιποσχέθικε ότι θα σε βοιθίσι. Θα συ δόσι καλες σιμβυλες. Σίμερα σε κάλεσε να πας, να τον επισκεφθις.

Ο Ανγάι κοντοστάθικε περιμένοντας απάντισι.

— Καλα, θα πάγο, — ιποσχέθικε ο πρόεδρος κε άρχισε να ιφένι απ'το μαλι παχι σχινι, δένοντάς-το στο μεγάλο δάχτιλο τυ ποδιύ-τυ.

Ο Ανγάι βγίκε.

— Ακυσε εμένα, ίπε ο Αχμετ, γιρίζοντας πάνο στο πλεβρο με το πρόσοπό-τυ προς τον πρόεδρο, — θιμόνις δε θιμόνις, εγο όμος άκυσα όλι τιν ομιλία-σας με το γέρο.

Ο πρόεδρος τίποτε δεν ίπε, μονάχα κίτακσε τον Αχμετ.

— Εσι ίσε πρόεδρος, σε ανέθεσαν τέτια μεγάλι κινονικι δυλια, όπος τιν διίκισι τυ αυλ κ' εσι ετιμάζεσε να τα πσίσις με το μολα.

— Εγο κάνο κίνο, πυ κσέρο, — απάντισε ο πρόεδρος. — Ιμε μεγαλίτερος απο σένα κε ι βοίθιά-συ δε με χριάζετε.

Ο πρόεδρος σιόπισε. Αφτος περίμενε, ότι ο μυσαφίρι: θ'αποχερετίσι επι τέλυς, κε θα πάι παρακάτο στο δρόμο-τυ.

Αλα ο Αχμετ επέμενε.

— Να, εσι λογαριάζις ότι το μολα γίνετε να τυ δόσετε δικέομα πσίφυ! Καλος πρόεδρος μα τιν αλίθια! Κε γιατί τότε τυς μπέιδες να μι δίνετε δικέομα πσίφυ; Ολι αφτι ίνε λίκι απο ένα κοπάδι. Αφτο σοστο ίνε, ότι στερίσατε τυς μπέιδες τα δικεόματα πσίφυ. Δεν ίνε όμος σοστο, ότι ο πρόεδρος ετιμάζετε να λεφθερόσι το μολα. Εσι με ρότισες, απο πύ έρχομε, κε δε με ρότισες, γιατί έρχομε. Με στίλανε απ' το Κρασνοβοτσκ για να οργανόσο σκολιο εδο στο αυλ, νέο σοβιετικο σκολιο. Ορίστε τα ντοκυμέντα-μυ.

Απ'τα χέρια τυ Αχμετ πέρασε στα χέρια τυ προέδρυ ένα χαρτι με χλομι στάμπα στο πλάγι κε με σκύρο—μαβια σφραγίδα.

Ο πρόεδρος πίρε το χαρτι, το στριφογίρισε στο χέρι-τυ. Ιστερα κίτακσε τιν σφραγίδα κε επέστρεψε το χαρτι στον Αχμετ.

— Οχι, όχι — πρέπι να διαβάσις το πιστοπιιτικό-μυ. Εσι τί, αγράματος ίσε; Κε έχετε εδο στο αύλ-σας ενγράματυς; — ρότισε ο Αχμετ.

— Εχομε. Ο γραματέας τυ αυλσοβιετ ενγράματος ίνε. Ζι όμος σε άλο αυλ. Στιν διπλανι κιμπίτκα ίνε κι άλος ενγράματος, μα αφτος ίνε μπέις, χτες τυ στερίσαμε το δικέομα πσίφυ.

— Το ίδιο κάνι, πάμε σ'εκίνον, ας το διαβάσι αφτος, — πρότινε ο Αχμετ.

— Διάβασέ-το εσι. Εγο κ'έτσι σε πιστέβο, αφτο έχι σφραγίδα. Δε χριάζετε να πάμε πυθενα, — ίπε ο πρόεδρος.

— Κε έξαφνα αν γράφι στο χαρτι, ότι ο Αχμετ Συίνοφ, ίνε κλέφτις — κε μιν τον αφίνετε στο αύλ-σας;

Ο πρόεδρος χαμογέλασε! Ιδε ότι ο Αχμετ χορατέβι.

Πίγαν κε ι διό-τυς στον Κλιτς.

Ο Κλιτς τράβιχσε πίσο τον μπερτε στο κατόφλι τις χιμπίτκας, για να βλέπι καλίτερα κε άρχισε να εξετάζι το χαρτι.

Ιστερα αφυ τέλιοσε το διάβαζμα, πολι χερο κίταζε κάτο απ' το μέτοπό-τυ τον Αχμετ, τιλίζοντας στο δάχτιλο τα γένια-τυ. Επιτα προσκάλεσε το μυσαφίρι να πιι τσάι.

Ο πρόεδρος έμαθε, το τι γράφι στο χαρτι.

«Στον φέροντα αφτο το πιστοπιιτικο, Αχμετ Συίνοφ, αναθέτι το Τμίμα τις Λαικις Μόρφοσις τυ Κρασνοβοτσκ τιν οργάνοσι σχολιο στο αυλ Ιρακλι».

Ο Αχμετ, χορις μυστάκια κε γένια νέος, αμέσος γένικε μεγαλίτερος μπροστα στα μάτια τυ πρόεδρυ.

Ο Αχμετ κε ο πρόεδρος εφχαρίστισαν τον Κλιτς κε γιρίσανε πίσο στιν κιμπίτκα. Τόρα όλι ξίπνισαν.

— Νά λιπον, χριάζετε να μάθις γράματα, ο ίδιος βλέπις. Αλα με τον μολα μιν τα τεριάζις, — ίπε ο Αχμετ.

— Εγο ύτε σκέφτομε να πάγο στο μολα, — ίπε ο πρόεδρος.

Ο Αχμετ κε ο πρόεδρος αλιλοκιτάχτικαν στα μάτια, κε χαμογέλασαν.

Αφτι τι στιγμι ο Κλιτς καθότανε πια στυ μολα. Τυ έφερε τα τελεφτέα νέα. Απο μνίμις επανάλαβε όλα, όσα ίτανε γραμένα στο πιστοπιιτικο τυ Αχμετ Συίνοφ.

— Σ'εμας τόρα ίταν ο Ανγάι, — ίπε ο μολας. Αφτος λέγι, ότι ο γιός-τυ ιποσχέθικε ν' αρθι σίμερα σ'εμένα. Θέλι να μάθι. Πρέπι μαζί-τυ να μιλίσυμε γι' αφτα τα νέα.

Κε ο μολας κε ο Κλιτς ίταν ανίσιχι: κάθε φορα, όταν απ' το Κρασνοβοτσκ έρχοντε αφτι ι τυρκμένι με τα ιποδίματα κε με κασκέτα, αφτα τα αμύστακα πεδάρια, πυ ξεχάσανε τιν πίστι-τυς, — αρχίζυν όλο νέα κε νέα κακα.

— Κε γιατι δεν πάνε αλυ παρα μόνο έρχοντε όλο σ' εμας, — ίπε ο μολας.

— Νε, μ'αφτι δεν έρχοντε μονάχα σ'εμας. Αφτι σ'όλα τα μέρι διαδίνυν το μόλιζμά-τυς. Άκυσες εσι για το αυλ Υλιυκλι, για το αυλ Γεζλι-ατα; Κε εκι το ίδιο ίνε. Αχ κε να καρφόνανε κάπυ ένα τέτιο κακύργο, τότε δε θα ίρχονταν πια. Κε τί τυς κατέβικε ακόμα! Θέλυν κε σχολιο να διοργανόσυν!

Ο μολας βιθιζμένος σε σκέψις, ανακάτονε τα γένια-τυ.

Ολιγόςτεβε ι ζέςτι, κςιπνύςαν ι κάτικι τυ αυλ.

Κοντα ςτα πιγάδια ποτίζανε τα κοπάδια. Ακύονταν τα μυνκρίζματα τον νκαμίλον, τα νκαρίζματα τον γαιδυριον, τα βελάζματα τον προβάτον.

Μα ςε μια κιμπίτκα ακύονταν χτίπι ςαν να κςεςκόνιζαν πράματα. Ι γινέκες κοπάνιζαν το μαλι, το κοπάνιζαν όςπυ να μετατραπι ςε κατςα. Τα πλυμιςτα χαλια, πΰνε καταςκεβαζμένα απ' τον κατςα ονομάζοντε κοςςμα.

Στιν άλι κιμπίτκα πάνο ςε δέρμα προβάτυ ζιμόνανε το ζιμάρι για τα τςυρέκια, ςτιν τρίτι βράζανε το λαπα απο ρίζι.

Ι κόκι τυ ριζιυ χοροπιδύςανε μέςα ςτο καζάνι.

Ο ίλιος έδιε. Δεν έκεε πια.

Ο πρόεδρος τυ αυλςοβιετ πίγενε απο κιμπίτκα ςε κιμπίτκα, γίριζε όλο το αυλ. Στο πλάι, πάνο ςτον άμο ςέρνονταν μια μακρια κε ίςια ςκια. Ο πρόεδρος ίταν ιπςιλος, πολι κςιρος κι ακόμα τυ άφκςενε το ανάςτιμα το ιπςιλο χνυδάτο καπέλο-τυ.

Δίπλα ςτον πρόεδρο βάδιζε ο Αχμετ. Αφτος ίτανε κατα πολι χαμιλος απ' τον πρόεδρο. Το καςκέτο τυ Αχμετ μετακινίθικε ςτο ζβέρκο-τυ — το κςιρατο φιζμένο κεφάλι-τυ φένονταν ςχεδον όλο. Στα χέρια-τυ ο Αχμετ κρατύςε κνύτο με το οπίο χτιπύςε τα ιποδίματά-τυ.

Ο πρόεδρος πλιςίαζε ςε κάθε κιμπίτκα, τραβύςε ςτιν πάντα τον κατςα, αν αφτος δεν ίτανε τραβιγμένος, ίτε όλος διόλυ κατεβαζμένος κε φόναζε, κόνοντας το κεφάλι-τυ μέςα ςτιν κιμπίτκα.

— Σίντροφι! Στι ςινέλεφςι! Τόρα αμέςος, αρχίζι ι ςινέλεφςι!

— Σπυδέα ςινελέφςι, ςίντροφι! — πρόςθενε ο Αχμετ, επίςις κόνοντας το κεφάλι-τυ ςτιν κιμπίτκα. — Νέα απ' το Κραςνοβοτςκ.

— Τί νέα; — ροτύςαν απ' τιν κιμπίτκα.

— Τί ίνε αφτο, κάθε μέρα ςινέλεφςι. Σαν τί λογις νέα!

Αλι ροτύςαν απ' τιν περιέργιά-τυς, άλι απ' τι διςαρέςκιά-τυς.

— Ελα ςτι ςινέλεφςι, εκι όλα θα τα πο, — με αγαθότιτα απαντύςε ο Αχμετ κι ακολυθύςε τον πρόεδρο ςτιν άλι κιμπίτκα.

Ο Μπερτι κε τ' άλα πεδια — όλα με μακρια παντελόνια, με μακρια κε πλατια πυκάμιςα πυ κυμπόνονταν πάνο ςτον όμο — τρέχανε πίςο απ'τον Αχμετ κε φονάζανε:

— Αρχίζι ι ςινέλεφςι!

— Κ' εμις επίςις πάμε ςτιν ςινέλεφςι.

Ι Υζιλ — ι αδελφι τυ Μπερτι, λεπτι, ιπςιλι πίγενε με τ' άλα κορίτςια. Πιγένανε λίγο παράμερα κε κάτι πςιθίριζαν αναμεταξί τυς. Στο κάθε βίμα τον κοριτςιον κάτι κυδύνιζε ςτο λεμο κε ςτο κεφάλι-τυς. Κε τί κυδύνιζμα θα αντικύςε αν θα τρέχανε μαζι όλα τα κορίτςια!

Αλα τα κορίτςια δεν έτρεχαν. Για τα τυρκμένικα κορίτςια δεν ίνε τόςο έφκολο να τρέχυν.

Το μικρο κορίτςι κε το μεγάλο, ι ιλικιομένι γινέκα κε ι γρια — όλες-τυς φοράνε μακρια κόκινα φυςτάνια ος τις φτέρνες-τυς.

— Υζιλ, Υζιλ! — φόναζε ι μανύλα βγάλοντας το κεφάλι-τις έχσο απ' τιν χιμπίτκα-τις. — Ελα γλίγορα!

Ι Υζιλ έτρεχσε. Το μακρι φυστάνι τις περιπλέκονταν κάτο στα πόδια-τις κε στο κεφάλι-τις κυδύνιζαν ένδεκα ασιμένια νομίζματα τον ίκοσι καπικιον, πΰτανε ραμένα στιν τιπιτέικα-τις. Κυδύνιζαν τα νομίζματα κε στο λεμό-τις. Αφτα ίτανε δεμένα στο ίδιο νίμα μαζι με τις χάνδρες.

Ι Υζιλ — δεν ίνε κόρι μπέι, ο πατέρας-τις ίνε — φτοχος νταιχαν. Ι χιμπίτκα-τυ ίνε παλια, ο κατσάς-τυ όλος μπαλομένος. Εχι μονάχα διο νκαμίλες, ικοσιένα πρόβατα κε ένα άλογο. Για τον τυρκμένο χτινοτρόφο — αφτα ίνε λίγα.

Πιλάφι μαγιρέβυν στιν χιμπίτκα τυ προέδρυ τότε μονάχα, όταν στο κοπάδι-τυ σιμβένι κάπια ατιχία: όταν το πρόβατο σπάνι το πόδι-τυ.

Ο πρόεδρος, αν κε ίνε φτοχος, οστόσο αγόρασε για τιν κόρι-τυ ένδεκα ασιμένια νομιζματα για τιν τιπιτέικα κε μια μεγάλι στρονκιλι καρφίτσα. Τέσερα τσυβάλια μαλι έδοσε. Κε άμα θ' αρχίσι να περπατάι ι μικρι ι Μάια, — αφτι, πυ κιμάτε ακόμα στιν κύνια, — ο πατέρας-τις με ανταλαγι, ίτε με χρίματα θα πάρι νομιζματα κε για τις Μάιας τιν τιπιτέικα.

Στυς τυρκμένυς επικρατι τέτιο σινίθιο: τα κορίτσια κ' ι μανύλες νάχυν ασιμένια στολίδια.

Ι Υζιλ μπίκε στιν χιμπίτκα κε κσαναβγίκε αμέσος, κρατόντας στιν ανκαλιά-τις τι μικρι Μάια.

Κατόπιν-τυς βγίκε ι μανύλα, μαβρομάτα σαν τιν Υζιλ, ιπσιλι, κσερακιανι γινέκα με διο μάβρες πλεκσύδες, επίσις με μακρι κόκινο φυστάνι. Το φυστάνι τις μανύλας ίτανε παλιο, καμένο σε κάμποσα μέρι. Απ' τις τρίπες τυ φυστανιύ-τις φένονταν το κόκινο σαλβάρι-τις. Ολες ι τυρκμένες φορύνε τέτια σαλβάρια. Αφτι κρατύσε στα χέρια-τις μια τύφα μαλιυ κε αρδάχτι.

Ι μανύλα κε ι Υζιλ με τι Μάια φίγανε απ' τιν χιμπίτκα-τυς, πίγανε στι γιτονια, γιατι μες στιν χιμπίτκα τυ προέδρυ άρχισε να μαζέβετε ο λαος.

Ο πρόεδρος κε ο Αχμετ ακόμα γίριζαν μέσα στο αυλ. Αφτι παρέλιπσαν μονάχα τις τέσερες χιμπίτκες τον μπέιδον κε τυ μολα — αφτυς δε θα τυς φονάκσυν πια στι σινέλεφσι.

Μετα τιν ικοστιενάτι χιμπίτκα ο πρόεδρος κσεκυράστικε λίγο, κατέβασε το καπέλο-τυ. Στο κεφάλι-τυ έμινε ι μυσκεμένι απ' τον ιδροτα τιπιτέικα. Με το μανίκι τυ χιτόνα-τυ σκύπισε τον ιδρότα απ' το πρόσοπό-τυ κε χαρύμενα ίπε:

— Τόρα, Αχμετ, πάμε στι σινέλεφσι!

5

Στιν χιμπίτκα έμπεναν άνδρες. Κοντα στο κατόφλι αφτι βγάζανε τα παπύτσια-τυς κε καθόντανε στο πάτομα.

Για να ίνε φοτινι ι χιμπίτκα κε όχι τόσι πνιχτικι τραβίκσανε απ' τι μέσι τις στέγις τον κατσα.

Ανομετακσι απ' το λεπτο κσίλινο διχτιοτο τις στέγις φένονταν ο γαλάζιος

υρανος. Αφτο ίνε το μόνο παράθιρο τις τυρκμένικις κιμπίτκας. Ονομάζετε τιύινικ.

Ο Μπερτι επίςις ίρθε ςτι ςινέλεφςι. Με τα κιιπόλιτα πόδια-τυ πέραςε απο πάνο απ' τα παπύτςια, πυ ίταν βαλμένα κοντα ςτο κατόφλι. Εδο βρίςκονταν χοντροχαμομένα πέτςινα παπύτςια κε μιτερες γαλότςες με κόκινι φόδρα απο καςτόριο ίφαζμα, κε ςαντάλια, μάλον, ςόλες, πυ δένοντε ςτα πόδια με μαλακο ςχινι απο μαλι νκαμίλας.

Στον τίχο, πάνο ςε κςίλινο ιποςτίριγμα φκιαζμένο απο ςακςαυλ[1] ίταν ςτιβαζμένα ςα βυνο τα χροματιςτα με κόκινα λυλύδια παπλώματα κε πικιλόχρομα προςκέφαλα. Ο Μπερτι χόθικε ανάμεςα ςτυς ανθρόπυς κε ςτα προςκέφαλα κε κάθιςε πάνο ς' ένα τςυβάλι πύχε μέςα κρυπα. Πάνο απ' το κεφάλι τυ Μπερτι, δίπλα ςε μεγάλο ψαλίδι, κρέμονταν κίτρινο χαρτι. Ιταν ο κατάλογος τον μπέιδον κε τυ μολα, για τον οπίο μιλύςανε τόςο πολι ςτο αυλ τις τελεφτέες μέρες.

— Γιατι δεν ίρθανε όλι; Πρέπι να πάμε να τυς φονάκςυμε μια φορα ακόμα,— ίπε ο πρόεδρος.

Διο αμύςτακι νέι, όπος κε ο Αχμετ, φόρεςαν τα παπύτςια, τα φιαζμένα απο προβια καπέλα τυς κε βγίκαν απ' τι κιμπίτκα.

— Λίγι! Λίγι! Ιρθανε μονάχα δεκαοχτο άνθροπι, — έλεγε ο Αχμετ, πέρνοντας νερο με το κςίλινο κυβα απ' το βέτρο.

Ο Μπερτι δε μπορύςε να εκςετάςι, αν μέτριςε ςοςτα ο Αχμετ. Αλα το ότι μαζεφτίκανε παραπάνο απο δέκα — αφτος το ίκςερε καλα. Παραπάνο απ' τα δέκα δεν ίκςερε να μετρίςι.

Στιν κιμπίτκα έμπεναν ακόμι ἀνθροπι. Κάθονταν.

Τυς μπέιδες κε το μολα κανένας δεν τυς φόνακςε, μα αφτι ίταν εδο. Καθότανε όλι ςτι ςιρα.

Στι ςινέλεφςι δεν ίρθε ύτε μια γινέκα. Στα μακρινα, απόκεντρα τυρκμένικα αυλ κε ος τόρα ι γινέκες δεν πάνε ςτις ςινελέφςις.

Εκςακολυθύςε να έρχετε κόζμος. Το μέρος γένικε ςτενόχορο κε ζεςτο. Εκανε ζέςτι, αν κε ςτιν κιμπίτκα έμπενε απο πάνο κι απ' τα πλάγια καθαρος αέρας. Απ' το ταβάνι κατέβαζαν όλος διόλου τον κατςα κε κοντα ςτιν ίςοδο τράβικςαν εντελος τον μπερτε.

Επικρατύςε μεγάλος θόριβος. Ι νταιχάνι, ι μπέιδες, ο μολας — όλι μαζι μιλύςανε για τις δυλιές-τυς φοναχτα κε ανακατομένα.

Εκςαφνα μίλιςε δινατότερα απ' όλυς ο πρόεδρος κε όλι ςινκεντρόςανε τιν προςοχί-τυς.

— Ο Αχμετ Σύνοφ ίρθε ς' εμας απ' το Κραςνοβοτςκ για ςπυδέα δυλια. Αφτος ο ίδιος τόρα θα ςας τα πι.

Ο Αχμετ καθότανε πάνο ςτον κατςα, κυνίθικε μονομιας, κατόπιν κατέβαςε το καπέλο-τυ, έβγαλε απ' τιν τςέπι το τςαλακομένο μαντίλι-τυ κε ςκύπιςε μ' αφτο τον ίδροτα απ'το κςυριζμένο κόκινο κεφάλι-τυ.

---

[1] Θάμνι κε μικρα δεντράκια τον ςτεπον τις Τυρκμενίας.

Ολι ι άντρες αλιλοχιτάχτιχαν.

Ι μυσυλμάνι δεν έχυν σινίθιο νάχυν το κεφάλι-τυς ανιχτο, γι' αφτο κάτο απ'το καπέλο φορυν τιπιτεικα, ακόμα κε πλαγιάζυν με τιν τιπιτέικα.

Ο Αχμετ έδιχσε κε άρχισε.

— Πρέπι, σίντροφι, στο αύλ-σας να ανίχσυμε σχολιο. Χριάζετε αγόνας ενάντια στι γενικι αγραματοσίνι τον αυλ. Πρέπι...

— Γέροντες, — ίπε ο μολας, διακόπτοντας τον Αχμετ. — Σοστα λει ο νέος. Καλι δυλια — ν' ανιχτι σχολιο. Εγο ο ίδιος θα μάθο τα πεδιά-σας γράματα κε τίποτα δε χριάζετε να με πλιρόσετε.

Ο μολας κίταχσε τον Κλιτς κε τυς άλυς μπέιδες. Αφτι όλι χαμογελύσανε κε κυνύσανε τα κεφάλια-τυς. Ο πρόεδρος γίρισε προς τον Αχμετ—τί θα πι αφτος.

— Οχι, αφτο δεν μας χριάζετε καθόλυ, — ίπε ο Αχμετ κε μισογίρισε προς το μέρος τυ μολα. — Εμις θα φκιάσομε νέο σχολιο, σοβιετικο σχολιο! Κε αφυ γίρισε στιν άλι μερια, αποτάθικε σ' όλι τι σινέλεφσι τον νταιχάνον, κε επανάλαβε καθαρα κε σταθερα: — σοβιετικο, νέο, καταλαβένετε;

Ο Κλιτς σίκοσε τα φρίδια-τυ. Ο νέος μπέις με τιν καμπυροτι μίτι πίδισε απ' τι θέσι-τυ. Ο μολας κάθονταν ίσιχα σικόνοντας ιψιλα το κεφάλι. Μονάχα τα μάγυλά-τυ κοκίνισαν κάτο απ' τιν άσπρι γενιάδα-τυ.

— Το σοβιετικο σχολιο καθόλυ δεν μιάζι με το σχολιο τυ μολα, όπυ τα πεδια απ' το πρωι ος το βράδι λένε λέχσις, πυ δεν καταλαβένυν — χσακολυθύσε ο Αχμετ.

— Σε σας, τυς γέροντες, δεν ίνε ανάνκι να διιγίτε κανις πος ζύσαν ι τυρκμένι στον κερο τυ ρόσυ τσάρυ.

Ι γέροντες κυνύσαν τα κεφάλια-τυς.

— Κσέρετε τί έλεγε ο στρατιγος τυ τσάρυ Γροντεκομ για όλο το λαό-μας: «Ι τυρκμένι — έλεγε, — ίνε μάβρος λεκες πάνο στιν ιδρόγιο σφέρα, ίνε ντροπι για τιν ανθροπότιτα, πυ τυς ιποφέρι». Μάβρος λεκες!

Ολι ακύανε κε καθόντανε τόσο ίσιχα, πυ ανάμεσα απ' τα λόγια τυ Αχμετ, ακύονταν έχσο το ροχάλισμα τυ σκίλυ.

— Ιρθε ι Οχτοβριανι επανάστασι — αφτι άλαχσε τι ζοι τον λαον. Αφτι απελεφθέροσε τυς εργαζόμενυς απ' τον τσάρο, απ' τυς στρατιγυς, απ'τυς πομέσσικυς, απ'τυς μπέιδες κε τυς μολάδες. Αφτι έβαλε στιν πρότι θέσι πολι μεγάλο πρόβλιμα: να ιψόσι το μορφοτικο επίπεδο τις καθιστεριμένις Τυρκμενίας. Τί σιμένι αφτι; Αφτο σιμένι γραματοσίνι. Κε πόσα σοβιετικα σχολια ίτανε στα κτινοτροφικα ραγιον ος το 1926; Υτ' ένα σχολιο ίτανε. Στα 1926 φκιάσανε πια δεκατρία σχολια κιμπίτκες. Κε μετα τρία χρόνια αφτα γένικαν πενίντα διο. Βέβεα, λίγα ίνε. Πρέπι ακόμα ν' ανιχτυν. Εχετε ενγράματυς στο αύλ-σας; — ρότισε έχσαφνα ο Αχμετ.

Ο πρόεδρος κίταχσε όλυς, πυ ίνε στιν κιμπίτκα.

— Εχυμε ενγράματυς, — ίπε. — Ο Κλιτς, ο μολας, ο πατέρας τυ μολα, εκίνος όμος ίνε τιφλος. — Ο πρόεδρος σίκοσε τα τρία-τυ δάχτιλα. — Νά αφτι ίνε όλι. Νά αφτι όλι, άλος κανένας.

— Κ' εγο ενγράματος ίμε, — φόναχσε ο νέος με τι χαμπυροτι μίτι μπέις. — Δόσε-με το μολίβι, ας γράπσο το επιθετό-μυ!

Όλι γελάσανε.

— Γραμένο ίνε πια, — ίπε ο Αχμετ δίχνοντας με το δάχτιλό-τυ το κίτρινο χαρτι στον τίχο.

— Νά κε ο τέταρτος, — ίπε ο πρόεδρος.

— Κε πόσι άνθροπι ζύνε στο αύλ-σας; — ρότισε ο Αχμετ.

— Διακόσια εκσιντατρις άνθροπι. Με τα πεδια, — απαντισε ο πρόεδρος.

— Θα πι, τέσερες ενγράματι απ'τυς διακόσιυς εκσιντατρις; Νά κατα πόσο ενγράματι ίνε ι Τυρκμενία-μας! Τόρα να δύμε πιί ίνε αφτι ι ενγράματι. Ο μολας ίνε ενγράματος, ο πατέρας τυ μολα ίνε ενγράματος, ο γέρος μπεις κε ο νέος μπέις. Κε γιατί σινέβικε έτσι, πυ μονάχα ι μπέιδες κε ο μολας ινε ενγράματι, κε ι ντaιχάνι αγράματι; Γιατι τοτε μπορύσανε να σπυδάσυνε μονάχα ι πλύσιι: έπρεπε να πλιρόσυνε το μολα για τι μάθισι, να τυ φέρυν αβγα, χρυπα, πρόβατο, χρίματα. Για τι σπυδι χριαζονταν πολι ελέφθερος κερος. Μίπος ίδε κανις ενγράματο τσοπάνι. Για τυς τσοπάνιδες δεν ίτανε ι μάθισι.

Ο Αχμετ σιόπισε.

— Πιος έχι εροτίσις; — ρότισε ο Αχμετ, ρίχνοντας το βλέμα στι σινέλεφσι.

Πιο κοντα στον Αχμετ κάθονταν ο γερος Ανγάι. Αφτος έχοσε το χέρι-τυ κάτο στι ρυμπάχα-τυ κε έκλινε το κάτο μέρος τις αμασχάλις-τυ. Το πρόσοπό-τυ ίτανε νισταγμένο.

Αντίκρι, πάνο στα σαμάρια κάθονταν ένα μεγάλο κοκαλιάρικο πεδι ος δεκαπέντε χρονον. Κίταζε με προσοχι τον Αχμετ κε κυνύσε τα χίλι-τυ, σαν να επαναλάβενε μες το νύ-τυ όλα κίνα, πυ ελεγε ο Αχμετ.

— Μίλισε φοναχτα, μι φοβάσε — τυ ίπε ο Αχμετ. — Θέλις κάτι να ροτίσις;

— Οχι, — ίπε το πεδι κι άρχισε να στριφογιριζι στα χέρια, τα κυρέλια τυ μανικιύ-τυ. — Ας μιλισι ο Νυρι.

— Κε πιος ίνε αφτος ο Νυρι;

— Νά αφτος.

Το πεδι εδιχσε με το χέρι ένα βλογιοκομένο νέο με πλατι πρόσοπο.

— Καλα, ας μιλίσι ο Νυρι, — ίπε ο Αχμετ.

— Κε τί να πο εγο; ίπε ο βλογιοκομένος νέος χαμογελόντας. — Εσι ο ίδιος τα κσέρις όλα. Σοστα ίπες: τον τσοπάνι κανένας δεν τον μάθενε γράματα κε τόρα δεν τον μαθένυν. Να, αφτος τσοπάνις ίνε, — ίπε ο Νυρι κε κύνισε τον όμο τυ πεδιυ με τον κσεσχιζμένο χιτόνα. — Κε να εκι κάθιτε ο νικοκίρις-τυ — Κλιτς Μαμέντοφ. Μίπος θα θέλι ο Κλιτς να μαθι ο τσοπάνις-τυ γράματα; Αφτος θα διόχνι τότε τον Μπεκζζαν, αν ο Μπεκζζαν θα κάθετε στο σχολιο, τον κερο, πυ πρέπι να βόσκι τα πρόβατα.

Ο νέος γέλασε δινατα.

— Θέλις να μάθις γράματα; — ρότισε ο Αχμετ το πεδάκι.

Ο Μπεκζζαν κύνιςε το κεφάλι-τυ.

— Θέλι, — ίπε ο Νυρι.

— Ες', Κλιτς, τι έχις να πις γι' αφτο;

— Εγο δεν ίμε ο πατέρας-τυ, δικί-μυ δυλια δεν ίνε, — ίπε ο Κλιτς. Τί μυ μέλι εμένα; Ας βοςκίςι τα πρόβατα, ας τα ποτίςι κε κατόπι αν θέλι — ας μάθι, κι αν δε θέλι — ας κιμάτε.

Ι νεολέα, που καθότανε δίπλα στο Νυρι, γέλαςε. Ο πρόεδρος κύνιςε το κεφάλι.

— Αι, αι! — ίπε αφτος. Κε τί καλος νικοκίρις ίνε ο Κλιτς. Οταν πρέπι ο τςοπάνις να κιμάτε, αφτος τυ δίνι άδια να μάθι γράματα.

Κςανα αρχίςανε να μιλάνε όλι μαζι.

Ο Αχμετ χτίπιςε τις απαλάμες-τυ κε μέςα στιν κιμπίτκα πάλι ιςίχαςαν.

— Με τον Κλιτς εμις ακόμι θα μιλίςυμε, — άρχιςε κςανα ο Αχμετ, — τόρα μιλίςτε για το ςκολιο. Στο τέλος τις πιατιλέτκας ς' εμας δε θα μίνι υτ' ένας αγράματος! Σ' όλυς χριάζοντε τα γράματα κε ς' εκίνυς, πυ καταγίνοντε με τι χτινοτροφία, με το βαμπάκι κε με τι μετακςοςκολικοτροφία. Τότε κε το μετάκςι θα ίνε καλίτερο κε βαμπάκι θάχυμε περιςότερο κε τα πρόβατα δε θα πςοφίςυν απ'τις αρόςτιες. Ολι ι άντρες, όλες ι γινέκες κε όλα τα πεδιά-μας πρέπι να ίνε ενγράματα.

— Ι γινέκες ενγράματες! Ετςι, ε! — ίπε ο μολας.

Ο νέος μπέις με τιν καμπυροτι μίτι γέλαςε δινατα. Ιςτερα απ' αφτον γέλαςαν κ' ι άλι.

Κάπιι αρχίςανε να βγένυν απ'τιν κιμπίτκα. Ο Κλιτς κοροιδεφτικα ανιγοκλίνοντας τα μάτια, κίταζε τον Αχμετ.

Ο Αχμετ μετανόιςε, γιατι τιν πρότι φορα άρχιςε ομιλία για τις γινέκες. Αφτος ίκςερε, πος αφτι τι δυλια πρέπι να τιν κάνι κανις προςεχτικα κε όχι με μιας.

— Σίντροφι! Μι φέβγετε! Θα ςας πο, πίος ίμε εγο. Κε εγο απ'το αυλ ίμε, επίςις νταιχάνος, όπος κ' εςις. Ο πατέρας-μυ έχι — μια νκαμίλα κε τριάντα πρόβατα, εγο όμος ύτε τόςα έχο. Γιατί εγο ίμε ενγράματος; Επιδι το αύλ-μας ίνε κοντα στιν πόλι, πολα πεδια πάνε στο ςκολιο τυ Κραςνοβοτςκ. Ολα τα αυλ όμος δε μπορυν να ςτίλυν τα πεδιά-τυς στιν πόλι. Νά γιατι εμις ανίγυμε τόρα ςκολια στα αυλ, για να ςτίλυν όλι ι νταιχάνι τα πεδιά-τυς στα δικά-τυς ςοβιετικα ςκολια τον αυλ.

Στιν κιμπίτκα άρχιςε κίνιςι.

— Εςι πρότα οργάνοςε το ςκολιο, κε ίςτερα βλέπυμε, — ίπε με βραχνιαςμένι φονι ένας ιπςιλος νταιχάνος με κοκινοπα γένια κε με ριγάτο χιτόνα. Αφτος μόλις προ ολίγυ μπίκε στιν κιμπίτκα, κε ςτέκονταν κοντα στο κατόφλι.

— Κε πέριςι ίρθανε, μας ιποςχέθικαν, μα ςκολιο ος τιν όρα δεν έχι.

— Ζύςαμε ος τόρα χορις το ςκολιό ςας, θα ζίςυμε κε στο μέλον έτςι, — ίπε ο γέρο-Ανγάι.

— Το ςκολιο χριάζετε όχι ς' εςένα, αλα ςτα πεδια, — φόναxςε ο Νυρι ςτον Ανγάι. — Ανιχςε ςχολιο, Αχμετ.

— Κε πυ θα το ανίχςις; ρότιςε ο κοxινογενιάτις. Μίπος κοντα ςτο πιγάδι; Περίςιες κιμπίτxες δεν ιπάρχυν ςτο αυλ. Σε κάθε κιμπίτxα ζύνε άνθροπι.

— Κιμπίτxα θάχετε. Εμις θα ςας φέρυμε, ίπε φοναχτα ο Αχμετ. Αλα εμις προς το παρον ανίγυμε ςχολια ς' εκίνα τα αυλ, όπυ ιπάρχυν όχι λιγότερο απο ςεράντα κιμπίτxες. Κε εςις έχετε μονάχα τριάντα διο. Δε φτάνυν.

— Αμ πυ να βρύμε ακόμι κιμπίτxες; — ρότιςε ο πρόεδρος.

— Στο γιτονικο αυλ Σςιχ-Κυι ίνε έντεκα κιμπίτxες, — απάντιςε ο Αχμετ. — Πρέπι να κατορθόςετε όςτε κι αφτι νάρθυν ς' εςας. Τότε κ' εςις θάχετε ςχολιο, κ' εκίνι.

Εδο όλι μαζι φονάxςανε:

— Απ' το Σςιχ-Κυι ς' εμας δε θα έρχοντε!

— Εμις δε θέλυμε για να έρχοντε!

— Ολι μας θα μίνυμε χορις νερο!

Ολυς ςκέπαςε με τι φονί-τυ ο κοxινογένις, — αφτος, πυ ςτέκονταν κοντα ςτο κατόφλι.

— Μιν προςπαθις να μας πίςις. Εμις έχυμε δεκατρία πιγάδια. Για τιν όρα το νερο φτάνι τόςο για μας, όςο κε για τα πρόβατά-μας. Κι όταν θα έρχοντε ακόμα έντεκα κιμπίτxες απ' το Σςιχ-Κυι με τις νκαμίλες, με τα γαιδύρια κε τα πρόβατά-τυς, τότε ςε κανένα δε θα φτάνι το νερο. Σχολιο θα έχυμε κε νερο δε θάχυμε. Στο κτινοτρόφο χριάζετε το νερο κι όχι το ςχολιο!

— Ετςι, έτςι! Σοςτα λες, Κυρμπαν! — φόναxςε ο Κλιτς.

— Κ'εςι γιατι ανιςιχας, Κλιτς; Εςι τα πρόβατά-ςυ πάντοτε νορίτερα απ'όλυς τα ποτίζις, — ίπε ο πρόεδρος. Ο δικός-ςυ ο Χιτιρ ςπυδάζι, νά γιατι δε ςε χριάζετε ςχολιο.

— Σχολιο, ςκολιο! Ομιλίες πολες. Κε τί ίνε αφτο; Σε τί χριςιμέβι; Με τα γράματα κανένας δεν τρέφετε, — ίπε αργα με αδίνατι φονι ένας άνδρας με πρόςοπο κίτρινο, ςαν τον άμο. Ιταν άροςτος.

— Παναπι δε θέλετε ςχολιο; — αποτάθικε ςτι ςινέλεφςι ο πρόεδρος τυ αυλςοβιετ.

— Θέλυν, — ςιγα ίπε ο Κλιτς. Βλέπις, πος θέλυν;

Ο καμπυρομίτις κςέςκαςε ςτα γέλια.

Ο Αχμετ βιθίςτικε ςε ςιλογι. Κατάλαβε, ότι ι μπέιδες κε ο μολας πριν ν'αρχίςι ι ςινέλεφςι, δε χάςανε τυ κάκυ τον κερό-τυς. Σκύπιςε με το μαντίλι το μέτοπο κε το λεμό-τυ κε ίπε με βραχνιαςμένι φονι.

— Σας προτίνυν να ςας φέρυνε κιμπίτxα, δίνυνε ςτα πεδία-ςας βιβλία, τετράδια, όλα δορεαν κε εςις ακόμι ςκέφτεςτε;

Ολι ςιοπιλα αλιλοκιτάχτικαν.

— Κε ακόμι ςκέφτεςτε; — φόναxςε πια ο Αχμετ. — Πρέπι να οργανόςυμε το

πέραζμα τυ αυλ Σειχ-Κυι στο αυλ Ιραχλι. Εγο ο ίδιος αναλαμβάνο να κατορθόσο, όστε ς'όλυς να φτάσι το νερο! Πιός θα με βοιθίσι;

Ολι σιοπύσαν. Μονάχα ο Νυρι σικόθικε απ'τι θέσι-τυ, κίτακσε όλυς κε πάλι κάθισε.

— Θα πι κανένας απο σας δε θέλι να μάθι το πεδί-τυ γράματα; κσακολυθύσε ο Αχμετ, χορις να κιτάζι κανένα. Στο αυλ γιατρος δεν ιπάρχι, δεν ιπάρχι ύτε φέλτσσερας — ι άροστι κίντε μέσα στις κιμπίτκες χορις καμια βοίθια. Στο αυλ δεν ιπάρχι χτινίατρος. Ι νκαμίλες κε τα πρόβατά-σας αροστένυν κε ψοφάνε. Κ'εσις δε θέλετε, για να επιστρέψυν τα πεδιά-σας στο αυλ ίστερα απ'τι σπυδι γιατρι, δασκάλι κε χτινίατρι;

— Πός έτσι, γιατρι; Διιγίσυ-μας, πές-μας — παρακαλύσε με αδίνατι φονι ο άροστος, το πρόσοπο τυ οπίυ ίχε το χρόμα τυ άμυ.

Κι ο Αχμετ διιγίθικε, πος ι σίντροφί-τυ, πυ σπυδάζανε μαζι μ'αφτον στο σχολιο τυ Κρασνοβοτσκ, πίγανε ίστερα να σπυδάσυνε στο Λενινγρατ, στι Μόσχα κε στο Μπακυ. Επιτα έβγαλε απ'τιν τσέπι-τυ τσαλακομένο γράμα μέσα σε μαβι φάκελο.

— Να, — ίπε, — αφτο μυ το γράφι ο Μπαμπα Υράνγεβ απ' τι Μόσχα. Αφτος μαθένι τόρα στο αγροτικο ινστιτύτο. Θα γίνι επιστίμονας χτινοτρόφος. Οχτο χρόνια πριν αφτος έτρεχε κσιπόλιτος μέσα στο αύλ-μας, σαν εκίνο το πεδι, πυ κάθετε πάνο στο τσυβάλι.

Εδικσε με το χέρι-τυ το Μπερτι. Ο Μπερτι κοκίνισε κε γέλασε.

Ο λόγος τυ Αχμετ ίταν φλογερος. Ολι άκυαν νέα, προτάκυστα γι' αφτυς πράγματα. Ολι ος τόρα σκέφτονταν, ότι τα γράματα χριάζοντε μονάχα για να διαβάσι κανις το κοράνι κε να κρατίσι το λογαριαζμο τον προβάτον, αν αφτα ίνε πολα.

Σε κανενος όμος κεφάλι δεν περνύσε, ότι τα πεδια τυ αυλ μπορυν να γίνυνε γιατρι, γραματιζμένι χτινοτρόφι, δασκάλι.

— Κσέρις τί, Αχμετ, οργάνοσε σχολιο, — ίπε ο άροστος. — Εγο να σε βοιθίσο δε μπορο, νά το πεδί-μυ ο Νυρι θα σε βοιθίσι, μονάχα πάρτονε να μάθι.

Ο Νυρι πίδισε απ'τι θέσι-τυ.

— Πες, τί πρέπι να κάνο! Εγο θα σε βοιθίσο. Θέλις, εμις με τον Μπεκζζαν άβριο αρχίζυμε να σκάφτυμε ένα πιγάδι ακόμα;

— Τέτιο σχολιο, όπος λες εσι, εμις θέλυμε, φόνακσε ο κοκινογένις.

Ο Κλιτς τον τίνακσε απ'το μανίκι, αλα ο κοκινογένις μονάχα τραβίχτικε απ'αφτον.

Κε άκσαφνα όλι αρχίσανε να φονάζυνε, να παρακαλύνε κε να απετύνε:

— Φέρε το σχολιο, πότε θα έχυμε σχολιο;

Ι φονες κσιπνίσανε τον Ανγάι. Αφτος αποκιμίθικε βάζοντας κάτο απ'το ριτιδομένο μάγυλό-τυ το απο προβια καπέλο-τυ.

— Σχολιο θελίσανε, — μυρμύριζε. Στενάζοντας έδεσε τα σαντάλια στα πόδια-τυ κ' έφιγε απ' τιν κιμπίτκα.

Απο πίσο-τυ σιγα-σιγα βγίκε ο μολας, ο Κλιτς κε άλι διο μπέιδες. Τον καμπυρομίτι τον αφίσανε να παρακολυθίσι πός θα παι ι σινέλεφσι ος το τέλος.

Ιστερα απο λίγο τέλιοσε ι σινέλεφσι.

Πάλι πίνανε τσάι, αφτι τι φορα όμος έκσο, μπροστα στιν κιμπίτκα. Εκι ι γινέκες στρόσανε τα χαλια.

Ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ πίρε ένα μικρο άσπρο χαλι, τόβαλε κσέχορα κε άρχισε πάνο σ'αφτο να κάνι το ναμάζι-τυ — να προσέφχετε, δ.λαδι, στον Αλαχ. Ο πρόεδρος πότε έπεφτε γρίγορα στα γόνατα, πότε σικόνονταν, διπλόνοντας τα χέρια, έπιτα τα άνιγε κε σίκονε τα μάτια στον υρανο. Στις άλες κιμπίτκες επίσις προσεφχότανε ι άνδρες. Ολι αφτι κάνανε το σινιθισμένο ναμάζι-τυς, γλίγορα, με αδιαφορία όπος κάνυνε τις γιμναστικες ασκίσις.

Ο Αχμετ σιοπόντας κίταξε τον πρόεδρο κε γίρισε στο άλο μέρος.

«Γι' αφτο ίνε νορις ακόμα να μιλίσο. Ας προσέφχετε στιν όρα», σκέφτικε ο Αχμετ. — Γρίγορα θα πάψι να κλίνι το κεφάλι.

Βράδιασε. Ι νίχτα δροσερι, σκοτινι.

Ι νκαμίλες κε τα πρόβατα κιμόντανε στο ίπεθρο. Ι άνθροπι κιμόντανε στις κιμπίτκες.

Μονάχα ο Μπερτι ακόμα δεν κιμίθικε. Αφτος κσαπλομένος δίπλα στον Αχμετ σκέφτονταν: «Τί άνθροπος ίνε ο Αχμετ; Καλος άνθροπος ίνε. Αλα γιατί τι νίχτα έβγαλε τα ιποδίματά-τυ κε τιν ιμέρα μπένοντας στιν κιμπίτκα δεν τα έβγαλε; Γιατί δεν έκανε ναμάζι;»

Τιν άλι μέρα, μόλις φάνικε ο ίλιος, ο Αχμετ, ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ, ο Νυρι κε ο κοκινογένις Κυρμπαν πίγανε στο γιτονικο αυλ Σειχ-Κυι. Τρις μέρες έλιπαν.

Σ'όλες τις κιμπίτκες τυ αυλ Ιρακλι ι μόνι ομιλία ίταν για το σχολιο κε για τιν τελεφτέα σινέλεφσι.

Στιν κιμπίτκα τυ μολα επίσις μιλύσανε για το σχολιο, αλα μιλύσανε πσιθιριστα.

Εκι κάθονταν μυσαφίρις άλος μολας απ'το αυλ Σειχ-Κυι.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΦΤΕΡΟ

6

Ο Μπερτι έτρεχσε μέσα στιν χιμπίτκα-τυς.

— Ερχοντε! Ι χιμπίτκες έρχοντε! φόναχσε ο Μπερτι κε πιδόντας πάνο απ'τις τρομαγμένες κότες, έτρεχσε πάλι στιν αβλι.

Ι Υζ.λ έβαλε τι Μάια στιν κύνια κε έτρεχσε κατόπιν τυ.

Ο πάτερας τυ Μπερτι κίταχσε έκσο απ' τιν χιμπίτκα, φόρεσε τα παπύτσια-τυ, το κάπελο-τυ κε επίσις βγίκε.

Ενα καραβάνι απο πέντε νκαμίλες πλισίαζε στο αυλ.

Ο κερος ίτανε δροσερος. Μόλις φάνικε ο ίλιος. Το αυλ όμος κσίπνισε πια.

Φορόντας τις χιτόνες ι άνδρες έβγεναν απ' τις χιμπίτκες, τρέχανε τα πεδια. Τραβόντας πίσο τον κατσα κίταζαν κ' ι γινέκες.

— Ινε απ' το Σσιχ-Κυι; ροτύσαν ι μια τιν άλι.

— Απ' το Σσιχ-Κυι.

Ανάμεσα σια φορτία, πυ φέρνανε, πρότα απ' όλα χτιπύσανε στα μάτια διο κσίλινες στρονκιλες στέγες. Αφτες έμιαζαν με καπέλα μανιταριυ.

Το καραβάνι σταμάτισε. Το περικίκλοσε ο λαος.

Οταν στο αυλ έρχετε νέα χιμπίτκα, κανένας δεν απορι. Γιατι άλες χιμπίτκες έρχοντε, κε άλες φέβγυν — όλι σινίθισαν σ'αφτο κε για το αυλ ένα τέτιο πράγμα δεν ίνε νέο.

Μα αφτες ίταν ι πρότες διο χιμπίτκες απ'το Σσιχ-Κυι. Θα πι το Ιρακλι κε το Σσιχ-Κυι θάχυνε σκολιο.

Το καραβάνι στάθικε.

Διο τυρκμένι απ' το Σσιχ-Κυι πίγανε να διαλέκσυνε μέρος για τις χιμπίτκες-τυς. Στα αυλ καθένας βάζι τιν χιμπίτκα-τυ εκι όπυ θέλι.

Διαλέκσανε το μέρος. Ινε δίσκολο να πι κανις, γιατί άρεσε στυς νεοφερμένυς αφτο το μέρος. Τα άλα μέρι γίρο δεν ίταν καλίτερα, ύτε χιρότερα. Παντυ ο ίδιος άμος τα ίδια ανκάθια.

Αρχίσανε να κσεφορτόνυνε το καραβάνι. Ι νκαμίλες ιπάκυα γονάτιζαν στον άμο, λιγίζοντας τα πόδια σαν διπλομένο μέτρο. Μια ομάδα άντρες κε πεδια απ'το αυλ Ιρακλι βοιθύσαν τυς νεοφερμένυς να κατεβάσυν τα τσυβάλια με τ'αλέβρι, να λίσυν

απ'τα ςαμάρια τυς ξίλινυς τίχυς τιν χιμπίτχον, τα τιλιγμένα χαλια, τις πόρτες.

Ολο το φορτίο το κατεβάςανε στι μέςι τυ αυλ — εκι, όπυ θα ςτιθυν ι διο νέες χιμπίτχες.

Ελέφθερο πια το καραβάνι γίριςε πίςο στο αυλ Σςιχ-Κυι για τα επίλιπα πράγματα τον νεοφερμένον. Εκίνα, πυ φέρανε, τ'αφίςανε χορις καμια επίβλεψι πάνο ςτον άμο. Στο τυρκμένικο αυλ δεν ίνε ανάνκι να φιλάγοντε τα πράγματα. Εκι κλεψιες καμια φορα δε γίνοντε.

Προς το βράδι ι ίδιι διο τυρκμένι, ι νικοκιρέι τον κιμπίτκον, ίρθανε πάλι, αφτι τι φορα με τις γινέκες κε τα πεδια.

Τόρα πάνο στις νκαμίλες, ανάμεςα στα τςυβάλια κε τα χαλια, καθότανε, όπος τα πυλια μέςα στις φολιες, ι γινέκες κε τα πεδάκια.

Στα ςαμάρια τον νκαμίλον απ' τα δεξςια κε αριςτερα ίτανε δεμένα ςτρόματα γιομάτα μαλι, παπλόματα, προςκέφαλα κε πικιλόχρομα τςυβάλια.

Μέςα στα τςυβάλια βρίςκονταν κότες νιςταγμένες, ζαλιζμένες απ' το δρόμο. Κάμποςες όρες αφτες κυνιόνταν πάνο στα ςαμάρια τον νκαμίλον. Πίςο απ' το καραβάνι τρέχανε πρόβατα, γίδες κε διο άςπρα ςκιλια.

Ολα τα πράγματα τα μιράςανε ςε διο ςορυς. Κάθε ςορος ίνε το νικοκιριο κάθε ικογένιας.

Ι άντρες ςαλάγιςαν τις νκαμίλες κε τα πρόβατα στο πιγάδι να τα ποτίςυν. Κε ι γινέκες αρχίςανε να φκιάνυν τις κιμπίτκες πάνο απ' τυς ςορυς τον πραγμάτον.

Διο μαζι πίρανε το διπλοτο ξςίλινο τίχο κε τον ανίκςανε στα διο μέρι, όπος ανίγετε ι αρμόνικα. Ιςτερα δέςανε τα διο αφτα κομάτια τυ τίχυ — βγίκε στρονκιλο περίφραγμα, λίγο χαμιλότερο απ' το ανάςτιμα τυ ανθρόπυ.

Κε όταν ι μανύλες δέςανε όλα τα τέςερα μέρι τυ τίχυ κε βάλανε αναμεταξςι στις άκρες τα πλέςια τις πόρτας, — βγίκε στρονκιλο, ςαν κόςκινο, περίφραγμα με πόρτα.

Ιςτερα αφτο το περίφραγμα το περικικλόςανε με μάλινι τενία, περνόντας τις άκρες-τις ανάμεςα απ' τις τρίπες τυ διχτιυ, για να στέκι καλα ι κιμπίτκα, για να μι κυνιέτε απ' τον αέρα.

Απάνο βάλανε τι στρονκιλι στέγι κε τι δέςανε με ςχινια.

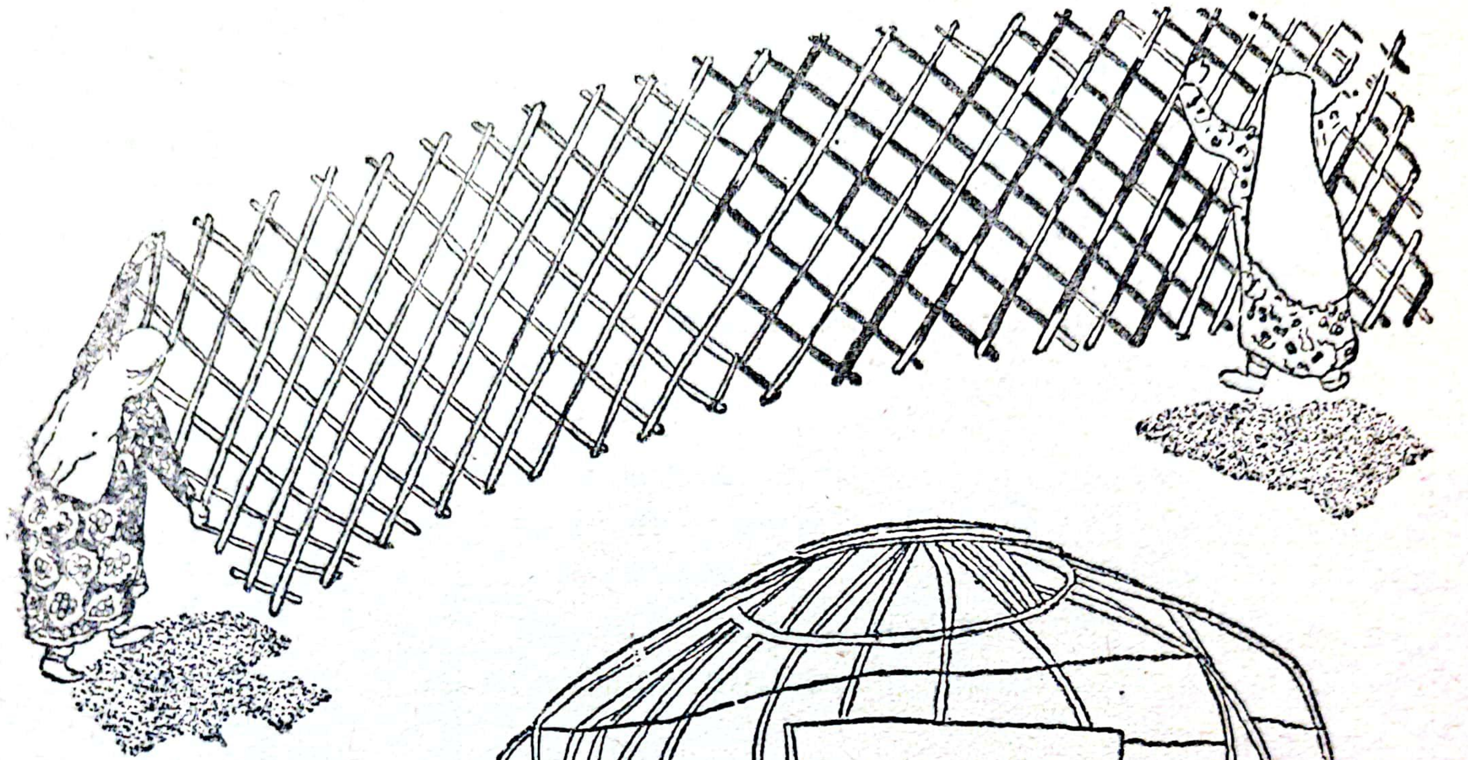
Για το φκιάςιμο τις κιμπίτκας δε χριάζοντε καρφια, ύτε ςςορνιρ. Ολα τα δεναμόνυν με τα μάλινα ςχινια κε τις τενίες.

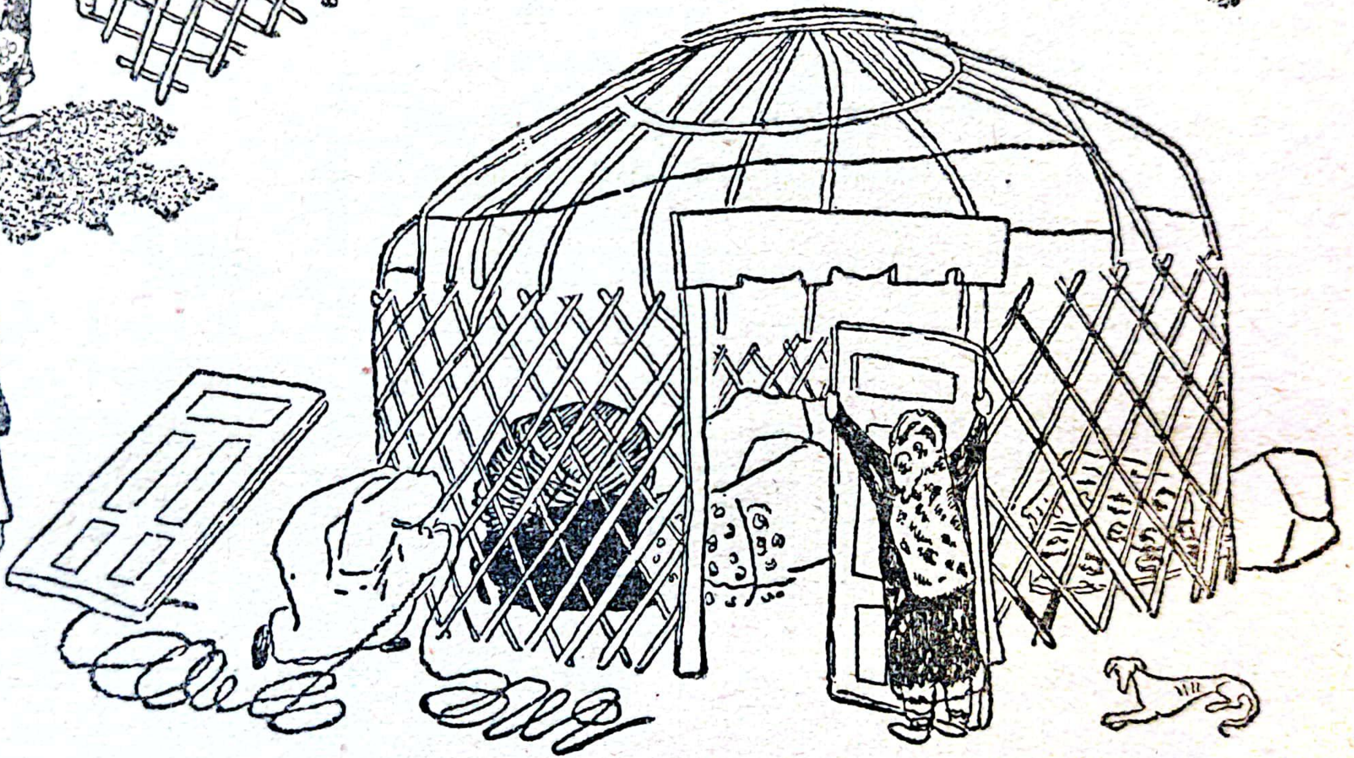
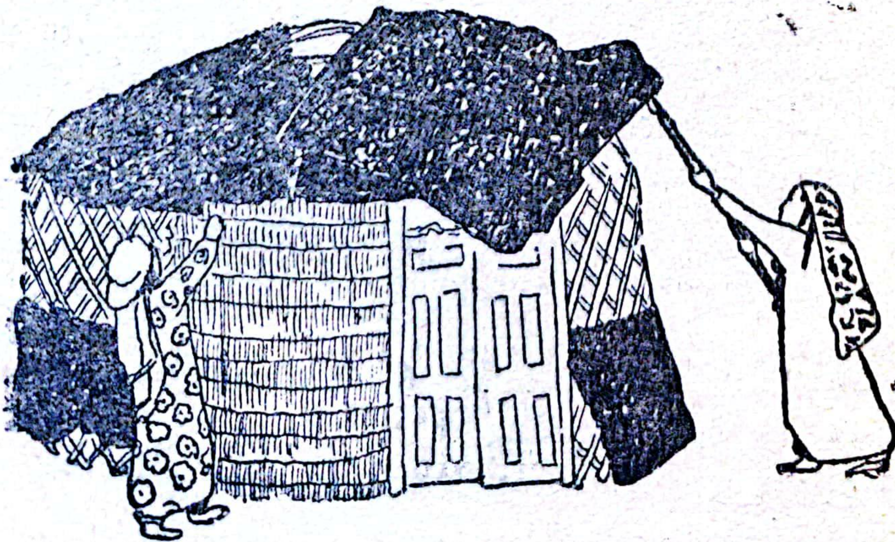
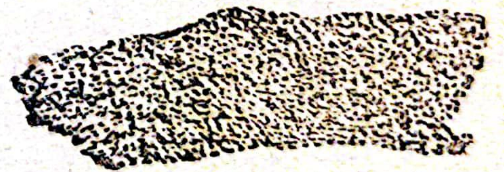
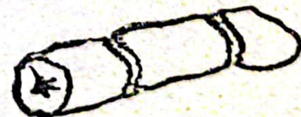
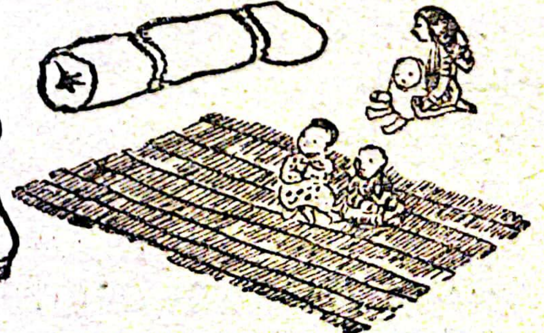
Ο ςκελετος τις κιμπίτκας ίταν έτιμος, έμιαζε με κλυβι: όλος ξςίλινος, διχτιοτος.

Κε όταν, επιτέλυς ςκεπάςανε τυς τίχυς κε τι στέγι με τον κατςα, γένικε στρονκιλο, ςκοτινο σπίτι. Τυς τίχυς επιπλέον τυς περιτιλίκςανε απ' έξςο με διπλε ψάθα φκιαζμένι απο καλάμι.

Ι κιμπίτκα ίταν έτιμι. Αφτι δεν ίχε καμια διαφορα απ' τις άλες κιμπίτκες τυ αυλ. Τι φκιάςανε ι μανύλες ςε διο όρες το όλο.

Να κυβαλίςυν τα πράγματα στο νέο σπίτι δεν ίτανε ανάνκι, γιατι το σπίτι φκιάςθικε πάνο στα πράγματα.

Σκοτίνιαζε. Τι δέφτερι κιμπίτκα δεν πρόκαναν να τιν στίσουνε τιν ίδια μέρα. Ι δυο ιχογένιες — δεκατέσερες πσιχες — μίνανε να κιμ θόνε τι νίχτα σε μια κιμπίτκα.

Ανάπσανε φοτια. Νιχοκιρέβονταν κ' ι διο μανύλες. Το ρίζι έβραζε μέσα στο καζάνι. Τα πεδια θέλανε να φάνε, θέλανε να κιμιθυν: φονάζανε κε κλέγανε. Στιν κιμπίτκα ίτανε 10 πεδια διάφορις ιλικίας.

Γρίγορα έζβισε ι φοτια κε ι κιμπίτκα γέμικε όλος διόλυ σκοτινι. Δεν άναβε ύτε ένα κάρβυνο.

7

Πέρασε μια βδομάδα κε απ' το αυλ Σειχ-Κυι δεν ίρθανε άλες κιμπίτκες. Τυ κάκυ δεν πίγανε ο μολας με τον Κλιτς στο αυλ Σειχ-Κυι.

Στι μέσι τυ αυλ ο πρόεδρος κε ο κοκινοπος Κυρμπαν αρχίσανε να σκάβονε νέο πιγάδι. Ο Νυρι, ο Μπεκζζαν κε όλι ι νεολέα τυ αυλ τυς βοιθύσε.

Ι γέροντες, πυ περνύσαν απο κι, μυρμύριζαν.

Αλα κίνι, πυ δύλεβανε, δεν ακύανε τυς γέροντες. Αφτι βιαζόντανε. Προς το παρον έφτανε το νερο για όλυς, μα θ' αρθύνε κε άλες κιμπίτκες. Ο Ιύλις κε Αβγυστος ίνε ι πιο ζεστι μίνες, θα πι, πος, ς' αφτο τον κερο χριάζετε περισότερο νερο κε το νερο στα πιγάδια λιγοστέβι. Πρέπι γρίγορα να σκάπσυνε τυλάχιστο ένα πιγάδι, αλιος στυς ζεστυς μίνες δε θα φτάσι το νερο.

Σκάφτοντας το πιγάδι ο πρόεδρος, όλο κε κίταζε προς το μέρος τυ αυλ Σειχ-Κυι. Αλα κιμπίτκες δε φένονταν.

— Πολι αργα ετιμάζοντε, — λέγι ο ξανθομάλις Κυρμπαν.

— Κε όμος τόσο κερο κσοδέπσαμε να τυς πίσυμε, — αναστέναζε ο πρόεδρος, σκυπίζοντας το ιδρομένο πρόσοπό-τυ. — Πιγέναμε απο κιμπίτκα σε κιμπίτκα, στον καθένα εκσιγύσαμε τιν ιπόθεσι απο δέκα φορες. „Θέλετε σκολιο;" „Θέλομε σκολιο". „Ε, τότε περάστε στο αύλ-μας!" „Οχι, ανίκστε σκολιο εδο στο δικό μας το αυλ Σειχ-Κυι". „Πός εδο ς' εσας; Εδο ιπάρχυν μονάχα έντεκα κιμπίτκες, εσις έχετε το όλο ικοσιέξι πεδια. Αν θα ανίκσομε σκολια σε τέτια αυλ, δάσκαλι δε φτάνυνε. Περάστε ς' εμας στο αυλ Ιρακλι — ς' εμας κε τα βοσκοτόπια καλίτερα ίνε κε ι κοπερατίβα κοντα ίνε. Αν δεν περνάτε τόρα, με τα ένα χρόνο θα φίγετε απ' εδο. Κιτάκστε, πος ο άμος έρχετε απάνο-σας. Κόπστε το σακσαυλ κε να ο άμος θα σας σκεπάσι". „Αφτο σοστο ίνε, — λένε, — θα περάσυμε". „Πότε;" — ροτύμε. „Αβριο". Νά-συ λιπον το άβριο!

Οταν το πιγάδι ίταν πια μισοέτιμο, ο πρόεδρος, έχασε τιν ιπομονί-τυ, κάθισε στ' άλογο κε έριγε πάλι στο αυλ Σειχ-Κυι. Τέσερες μέρες αρτος δεν φένονταν, κε τιν πέμτι μέρα απο μακρια φάνικε σκόνι, πυ σικόνονταν πσιλα. Ιταν ο πρόεδρος, πυ γίρισε κε απο πίσο-τυ έρχονταν το καραβάνι.

— Εφτα κιμπίτκες με μιας! Εφτα κιμπίτκες με μιας! φόναζαν τα πεδία.

Τόρα στο αυλ Ιρακλι ιπίρχαν ενια κιμπίτκες παραπάνο. Κε στο Σειχ Κυι μίναν ε μονάχα διο. Διο παλιες καπνισμένες κιμπίτκες στι γιμνι στέπι. Ι νικοκιρέι-τυς

δεν θελίςανε να περάςυνε στο νέο μέρος. Τί τυς χριάζετε το ςχολ:ο; Στι μια χιμπίτχα ζι ο μολας χε ςτιν αλι ένας γέρος εχατο χρονον, με τιν εκςιντάχρονι χόρι-τυ.

8

Ολάχερο μίνα ςχάφτανε το πιγάδι. Σε βάθος δεχαεφτα μέτρον επιτέλυς βρίχανε νερο. Αφτο ίταν τέτιο, όπος χε στα άλα πιγάδια — χαθαρο, όμος λιγάκι αλμιρο.

Ο Νυρι μαζι με τον Κυρμπαν πίγανε στο αυλ Γεζλι-Ατα. Απο χι φέρανε δυο μεγάλα χομάτια αζβεςτόπετρας. Το ένα το τριπίςανε, χάνανε φαρδια στρονχιλι τρίπα χε ςχεπάςανε μ' αφτο τιν τρίπα τυ πιγαδιυ. Μέςον αφτις τις τρίπας θα βγάλυνε το νερο απ'το πιγάδι.

Το δέφτερο χομάτι τις αζβεςτόπετρας το τριπίςανε έτςι, όςτε βγίχε πέτρινι ςχάφι. Μέςα ς' αφτι τι ςχάφι θα ποτίςυνε τα ζόα.

Στα παλια πιγάδια, ίτανε αχόμι πολι νερο. Απ' το νέο πιγάδι χανένας δεν έπερνε νερο. Μονάχα ο Νυρι ερχόντανε ς' αφτο απ'τιν άλι άχρι τυ αυλ. Γιόμιζε το βέτρο νερο χε εδο χοντα στο πιγάδι έπινε λίγο, χε χάθε φορα έλεγε:

— Καλο νερο! Γλιχο νερο!

Κε νά, μια φορα έρχετε αφτος με το βέτρο-τυ στο πιγάδι. Ιτανε προι, νορις. Αρχιςε να χςετιλίζι το μαχρι ςχινι, για να χατεβάςι το βέτρο· άχςαφνα ίδε έματα πάνο στιν πέτρα τις βρίςις.

Εριχςε το βέτρο χ' έτρεχςε στον πρόεδρο.

Ο πρόεδρος χίταχςε τιν πέτρα χε ίπε:

— Το εμα φρέςχο ίνε. Δόςε-μυ το βέτρο.

Κατέβαςε το βέτρο στο πιγάδι χε ςχάλιςε τον πιθμένα-τυ.

Κάτι τριφερο ίνε χάτο. Πες τι μανύλα να ςυ δόςι το τςενχέλι.

Ο Νυρι έτρεχςε έφερε ένα χςίλο απο χορμο ςαχςαυλ με τέςερα μιτερα χλονάρια ςαν νίχια γάτας.

Το τςενχέλι το δέςανε στο ςχινι, το χατεβάςανε χάτο χε εφθις έπιαςαν χάτι βαρι, μαλαχο, ςαν βρεμένο προςχέφαλο.

Τράβιχςαν, άρχιςαν να ςέρνυν.

— Πρόβατο! — φόναχςε ο Νυρι.

— Πρόβατο! — ίπε ο πρόεδρος.

Με όλι-τυ τι δίναμι ο πρόεδρος τράβιχςε το ςχινι χε ο Νυρι έπιαςε με τα χέρια τυ, το μάβρο χνυδάτο βόλο χε τόριχςε χάμο.

Ιτανε νέο αρνάχι. Ο λεμός-τυ ίταν χομένος. Κε ανάμεςα απ' τιν πλιγι φένονταν χομάτια-χομάτια χόχινο χρέας χε μαβιες φλέβες.

— Μόλις το ςφάχςανε, — ίπε ο πρόεδρος. — Τι νίχτα χάνανε αφτι τι δυλια.

— Το πιγάδι γένιχε χαράμι, αχάθαρτο πιγάδι, — ςχιθροπα μυρμύριςε ο Νυρι. — Κανένας τόρα δε θα πάρι απ' αφτο νερο.

Ο πρόεδρος ςκέφτικε λιγάκι κε έπιτα ίπε ςοβαρα:

— Ολος διόλυ φρέςκο το αρνάκι. Υτε τρις όρες έπεςε, κε το νερο κρίο. Κανένα κακο δε ςινέβικε. Το νερο πίνετε. Μονάχα τί άνθροπος ίταν αφτος, πυ έκανε αφτι τι δυλια;

Ο Νυρι κίτακςε το αρνάκι κε ίπε:

— Κατεργάρις άνθροπος τὄκανε αφτο. Το ένα αφτι τὄκοπςε. Κε αφυ δεν έχι αφτι θα πι πος δεν έχι κε κανένα ςιμάδι. Πός να το γνορίςις, πιανυ ίνε το αρνάκι;

— Εγο θα το μάθο! — φόνακςε ο πρόεδρος. Ολο το αυλ θα ςικόςο. Ολα τα πρόβατα θα μετρίςο.

— Δεν ίνε ανάνκι να μετριθυν — ίπε ο Νυρι, — πρὲπι τον τςοπάνι να ροτίςυμε, ο τςοπάνις γνορίζι όλα τα πρόβατα. Στάςυ εδο, φίλαγε το αρνάκι. Εγο θα φέρο τον Μπεκζζαν.

Ο Νυρι έτρεκςε ςτο παλιο πιγάδι, πυ βρίςκονταν ςτιν άλι άκρι τυ αυλ. Κοντα ςτο πιγάδι ςαν ομίχλι ςικόνονταν ι ςκόνι. Εκι κοντα ςτιν πέτρινι ςκάφι ςτριφογιρνύςαν τα πρόβατα μάβρα κε πικιλόχρομα. Ανάμεςα ς' αφτα ςτέκονταν ένα γὲρικο γαιδύρι με κςίλινο ςαμὰρι.

Ιτανε το κοπάδι τυ Κλιτς.

— Μπεκζζαν! φόνακςε ο Νυρι τον τςοπάνι. — Πάμε ςτο νέο πιγάδι. Μεγάλο κακο ςινὲβικε!

Ο Μπεκζζαν κύνιςε το κεφάλι-τυ, άφιςε πάνο ςτο ςαμάρι τυ γάιδαρυ το τςυβάλι-τυ κε ςιοπόντας ακολύθιςε το Νυρι.

— Πιανύ ίνε αφτο το αρνάκι; ρότιςε ο πρόεδρος το Μπεκζζαν.

Ο Μπεκζζαν κύνιςε το αρνάκι με το κςιπόλιτο πόδι-τυ, το γίριςε ςτιν άλι πλεβρα κε ςιγα ίπε:

— Δικό μας ίνε το αρνάκι. Τυ νικοκίρι-μυ. Ο Κλιτς χτες το βράδι το πίρε για το μεςιμερινο φαγι. Το αρνὰκι αφτο ίνε τις μάβρις προβατὶνας, πυ έχι το παχι κυιρυκ. Εγο καλα κςέρο. Οταν το αρνάκι αφτο ίταν όλος διόλυ μικρο, έςπαςε το πιςινο πόδι-τυ. Νά, κίτακςε — το ςπαζμένο πόδι δε γιατρέφθικε καλα.

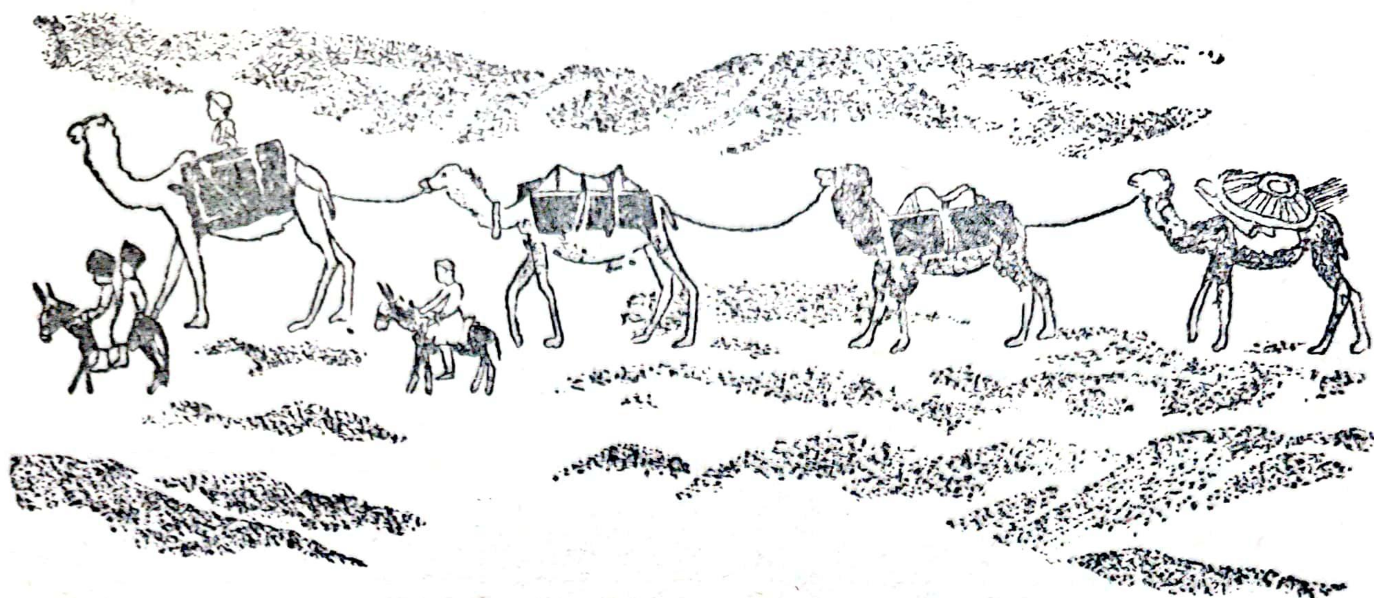
Ο Μπεκζζαν έςκιπςε πάνο ςτο πρόβατο, κύνιςε το ςτραβο ποδάρι-τυ, πυ έμινε παχι κοντα ςτο κλίδομα.

— Σαν πος τὄκςερα, πος ο Κλιτς τὄκανε αφτο, — ίπε ο πρόεδρος κε πίγε ςτιν κιμπίτκα τυ.

9

Κίνι τιν ιμέρα κατα το μεςιμέρι, όλι ι ομιλία τον νεοφερμένον απ' το αυλ Σςιχ-Κυι ίταν για το νέο πιγάδι.

Κάπιος διάδοςε διάφορες κακες φίμες. Λέγανε, ότι το νέο πιγάδι γένικε χαράμι, ακάθαρτο, ότι ςτο νέο πιγάδι βρέθικε ψοφίμι κε ςτα παλια πιγάδια τυς νεοφερμένυς, πυ ίρθαν απ'το Σςιχ-Κυι, δε θ' αφίςυν. Στυς ζεςτυς μίνες δε θα φτάςι το νερο για τυς παλιυς κατίκυς — θα πι, πρέπι να φίγυμε πίςο ςτο Σςιχ-Κυι.

Κι αχόμα λέγανε, ότι στο Κρασνοβοτσχ δε δόσανε χιμπίτκα-σχολιο για το αυλ Ιραχλι, γιατι τιν ίχανε δόσι πια σε άλο αυλ.

Απ'τι στιγμι, πυ έφιγε ο Αχμετ στο Κρασνοβοτσχ, χαμια ίδισι απ' αφτόνα δεν πίρανε. Τον Αχμετ τον ονομάζανε χαφχισιάρι χε πσέφτι.

Ο πρόεδρος όλος διόλυ έχασε τιν ισιχία-τυ. Σιχνα χίταζε στο βορα, μίπος έρχετε ο Αχμετ.

Ροτύσε όλα τα χαραβάνια, πυ περνύσαν απ' το αυλ, αν χσέρυνε, πότε θα φέρυν τιν χιμπίτχα-σχολιο για το αυλ Ιραχλι;

Ι άνθροπι όμος, πυ περνύσανε με τα χαραβάνια, χσέρανε χαλα τιν τιμί-τυ αλεβρυ, τυ ριζιυ, τυ τσαιυ χε τις ζάχαρις, γιατι αφτι επέστρεφαν απ' τιν χοπερατίβα. Μπορύσανε να διιγιθύνε, σε τι τιμι, δίνυν ι νταιχάνι το μαλι στο χράτος, γιατι χι αφτι παραδίνανε το μαλί-τυς. Αλα για τιν χιμπίτχα-σχολιο αφτι τίποτα δεν άχυσαν.

Εφθασε ο Ιύλις. Ο μολας απ' το αυλ Σσιχ-Κυι προσχαλύσε τις χιμπίτχες-τυ να επιστρέπσυν στο αυλ. Ο μολας τυ αυλ Ιραχλι επίσις τυς σιμβύλεβε να πάνε.

Ι μια χιμπίτχα σιχόθιχε πια χε έφιγε.

— Γιατί να μίνυμε; Σχολιο δεν έχι, νερο δε φτάνι, — έτσι λέγανε ι άνθροπι απ' το αυλ Σσιχ-Κυι.

— Πός δε φτάνι; Σχάπσαμε άλο νέο πιγάδι, έλεγε ο πρόεδρος.

— Ο μολας ίπε: το πιγάδι — χαράμι ίνε, — απαντύσαν ι άνθροπι απ' το Σσιχ-Κυι.

— Χαράμι, χαράμι! επαναλαβένανε ι γέροντες.

Απ' το νέο πιγάδι πέρνανε νερο μονάχα ο πρόεδρος χε ο Νυρι.

— Γρίγορα να έρχονταν ο Αχμετ! — αναστέναζε ο πρόεδρος.

Κε νά, μια φορα αφτος σέλοσε τ' άλογο:

— Πιγένο στο Κρασνοβοτσχ! Με τον πιο σίντομο δρόμο.

Ο Μπερτι χε ι Υζιλ σιοπόντας χιτάζανε, πός ο πατέρας-τυς έβαλε τα τσυρέχια στο τσυβάλι, πός αφτος έπερνε χριθάρι για το δρόμο.

Ο πρόεδρος πίδισε πάνο στο άλογο χε χάλπασε.

10

— Ο Αχμετ έρχετε, ο Αχμετ! φόναζαν τα πεδια στο αυλ.

— Πύ ίνε ο Αχμετ; — ροτύσαν ι ενίλιχι, βγένοντας απ' τις χιμπίτχες-τυς.

Μαχρια στι στέπι φάνιχαν τέσερες νχαμίλες.

Ι άντρες έτρεχσαν στιν προιπάντισί-τυς. Τρέχσανε χε ι νέι.

Ολι ι χάτιχι τυ αυλ Ιραχλι — άντρες, γινέχες, πεδια — βγίχανε στιν προιπάντισι τυ χαραβανιυ.

— Καλιμέρα σίντροφι, — φόναχσε ο Αχμετ πάνο απ' τιν νχαμίλα. Με χανένα τρόπο δεν μπορύσα νάρθο νορίτερα. Πολι χερο πρέπι να φροντίσι χανένας όσπυ να πάρι όλα.

— Σ' εμας όμος μια κιμπίτκα έφιγε στο Σςιχ-Κυι. Κε σίμερα τρις ακόμι ετιμάζοντε να φίγυν, — ίπε με λίπι ο Νυρι. — Πίγενε Αχμετ, να τυς πις να μ φίγυνε. Εμις τυς το ίπαμε, αλα δεν μας άκυσαν.

Ο Αχμετ κατέβικε απ' τιν νκαμίλα κε πίγε κατεφθίαν προς το μέρος, όπυ πάνο στι γι βρίςκονταν ένας σορος απο διάφορα σπιτίςια πράγματα. Γίρο στο σορο πιγενοέρχονταν ι ικογένια.

— Ε, νικοκίρι, — ίπε ο Αχμετ. — Πάμε να στίςυμε τιν κιμπίτκα-ςκολιο. Κίτακςε τί έφερα εγο για τα πεδιά-ςυ απ' το Κρασνοβοτςκ!

Ο Αχμετ έπιαςε απ' το χέρι το νικοκίρι τις κιμπίτκας κε τον πίγε κοντα στο καραβάνι-τυ. Πίςο απ' αφτυς πίγανε κε ι άλι νεοφερμένι απ' το Σςιχ-Κυι.

— Σ' αφτο τον κερο προχάναμε πια να ςκάπςυμε το πιγάδι! έλεγε στο δρόμο ο Νυρι, κιτάζοντας τον Αχμετ στα μάτια.

— Το πιγάδι σας όμος χαράμι ίνε. Επεςε μέςα πρόβατο! — φόνακςε ο καμπυρομίτις μπέις.

— Δεν έπεςε, αλα το ρίχςανε, — ίπε ο Νυρι, κε διιγίθικε στον Αχμετ όλι τιν ιςτορία, πυ έγινε με το πιγάδι.

— Αμ πύ ίνε ο πρόεδρος; — ρότιςε ο Αχμετ.

— Μόλις έφιγε στο Κρασνοβοτςκ. Πολι κερο ςε περίμενε, κε κατόπι αποφάςιςε να πάι ο ίδιος να ςε βρι, — ίπε ο Νυρι. — Το άλογό-μυ τρέχι γοργα. Θα τρέξο να τον φτάςο.

Κε έτρεχςε ο Νυρι να ςελόςι τ' άλογο.

Ολο το αυλ μαζέφτικε γίρο στο καραβάνι. Πάνο απ'τις νκαμίλες κατεβάζανε κάτι πράγματα, πυ πρότι φορα τα έβλεπαν.

Διο νκαμίλες ίτανε φορτομένες μακρια μάβρα τραπέζια.

Ιτανε θρανία για το ςκολιο.

Ι κάτικι τον αυλ δεν κςέρυνε, τι ίνε τραπέζια, καθίζματα, κρεβάτια, ντυλάπια. Χαλια, στρόματα, τςυβάλια, προςκέφαλα, παπλόματα, σαμάρια — νά τα έπιπλα τις κιμπίτκας.

Τςαερα, άβαθες κύπες — πιάλες, κςίλινα κυτάλια, βέτρα μεταλικα κε απο δέρμα προβάτυ, κςίλινα πιάτα για τα τςυρέκια, πςαλίδια για το κύρεμα τον προβάτον, κςίλινες σκάφες για το πλίςιμο, — νά το νικοκιριο τις κιμπίτκας.

Στο αυλ κανένας καμια φορα δεν ίδε θρανία. Αλα τέτια θρανία δεν ίδανε κ'ι μαθιτες τις πόλις. Στα δικά-μας ςκολια τέτια δεν ιπάρχυν.

Μπροστα ς'αφτα τα θρανία μπορι να καθίςι κανις μονάχα πάνο στι γι. Στον ενίλικο άνθροπο έρχοντε ος τα γόνατα.

Κςεφορτόςανε τις νκαμίλες. Μαζέφτικαν ένα σορο πεδια. Επιαναν τα θρανία με τα χέρια-τυς, τα παςπάτεβαν. Τα θρανία ίτανε μάβρα, γλιςτερα. Ιταν κενύργια — μίριζαν απο μπογια κε βερνίκι. Τα πεδια τα μιρίζονταν.

Ο Μπερτι βγίκε πάνο ς'ένα θρανίο κε κάθιςε καβάλα πάνο ς'αφτο. Ι Υζιλ τον κίταζε αφςτιρα κε τον τραβύςε απ'το πυκάμιςο.

Λίγο μακρια ςτὲκονταν μια ομάδα γινεκον, κρατόντας στα χέρια-τυς βρέφι. Ιταν κόκινο πλιθος — όλι ι τυρκμένες ἰταν ντιμένες ςε κόκινα. Στα κεφάλια-τυς ίταν κὸκινα ςάλια, πυ κατέβεναν ςτι ράχι-τυς.

Ολι ςαν να ίταν χαλοντιμένι. Στιν πραγματικότικα όμος, όλες ι γινέκες φορύςανε τα καθιμερινα ρύχα-τυς, αλυ καμένα ςτι φοτια κε αλυ μπαλομένα. Με αφτι τιν ενδιμαςία πλὰγιαζαν, τρόγανε κε δυλέβανε.

Ο Αχμετ έφτιανε τιν κιμπίτκα, ίχε πολυς βοιθυς, μα ὸλι ίταν ἀντρες. Κε ι άντρες ςτένυν τις κιμπίτκες χιρότερα κε πιο αργα απ'ότι ι γινέκες. Το κςεδίπλομα κε το ςτίςιμο τις κιμπίτκας ίνε δυλια τις μανόλας. Μα ςτιν κιμπίτκα-ςχολιο μανύλα δεν ιπὰρχι. Ι κιμπὶτκα αφτι ανίκι ς'όλο το αυλ.

Ι κιμπίτκα-ςχολιο έμιαζε όλες τις κιμπίτκες τυ αυλ. Μονάχα στο εςοτερικο τις κιμπίτκας όλα ίτανε φκιαςμένα διαφορετικα. Πάνο ςτον άμο ςτέκανε τέςερα θρανία. Ο Αχμετ τα έβαλε ςτι ςιρα, το ένα πίςο απ'το άλο. Πὰνο ςτον τίχο χαμιλα έδεςε το μάβρο πίνακα κε κάτο απ'αφτον πάνο ςτον άμο έβαλε το κιβότιο με κομάτια κιμολίας.

Τα ςτρόματα, πυ ίχε ο Αχμετ δεν ἐφθαναν να ςκεπάςι το χοματένιο πάτομα τις κιμπίτκας. Αλα ι κάτικι τυ αυλ τυ φέρανε δικά-τυς ςτρόματα κε χαλια.

Οταν ςκοτίνιαςε κε ι άνθροπι ςκορπίςτικαν ςτις κιμπίτκες-τυς, ο Κλιτς έβαλε το ςαμάρι ςτ'άλογο κε κάλπαςε προς το Νότο, ςτο Σςιχ-Κυι.

Αφτι τι ςτιγμι απ'το βορα με μεγάλι ορμι τρέχανε διο καβαλάριδες. Αφτι ίςανε ο Νυρι κε ο πρόεδρος τυ αυλςοβιετ. Ιρθανε κατεφθίαν ςτο ςκολιο, πίδιςαν απ'τα άλογα-τυς κε κίτακςαν μες ςτιν κιμπίτκα.

Μέςα ςτιν κιμπίτκα ίταν ςκοτάδι.

— Αχμετ, κιμάςε πια;—ρότιςε ςιγα ο πρὸεδρος.

Κανένας δεν απάντιςε.

Ο Νυρι άναπςε ςπίρτο, κε φότιςε τα γίρο.

— Να τι ςκολια έχομε! — ίπε ο πρόεδρος. Ο Νυρι ἀναπςε άλο ςπίρτο κε έπιτα τρίτο. Ο πρόεδρος παςπάτεπςε τα θρανία, μιρίςτικε ένα κομάτι κιμολίας.

11

Ιταν προι πια, αν κε ο ίλιος ακόμα δε βγίκε. Τα ςίνεφα ίτανε βαμένα ςε τριανταφιλένια χρόματα. Στιν ανατολι ίςανε πια κιτρινίςι.

Ο Αχμετ γίριζε ςτο αυλ κε μάζεβε μαθιτες.

— Τόρα θ'ανίκςι το ςκολιο! Οπιος θέλι να μάθυν γράματα τα πεδιά-τυ, ας τα ςτίλι ς'εμένα ςτο ςκολιο, — έλεγε ο Αχμετ κε πίγενε ςτιν παρακάτο κιμπίτκα.

Για να διλόςυν ς'όλυς, ότι αρχίζυν τα μαθίματα, γίριζαν ςτις κιμπίτκες διο ακόμι — ο κςανθομάλις Κυρμπαν κε ο Νυρι.

Τον κερο αφτο γίριζε ςτο αυλ ο Κλιτς. Μαζί τυ ίρθε κι ο μολας απ'το Σςιχ-Κυι ένας μικρος, παχις γέρος με κόκινο πρόςοπο κε αρια γένια. Ο Κλιτς

καθότανε πάνο σε κόκινο άλογο κι ο σίντροφός-του πάνο σε γάιδαρο. Εδιχσε με τα μάτια-τυ ο Κλιτς τον Αχμετ. Ο μολας σιοπιλα κύνισε το κεφάλι-τυ.

Ο Αχμετ πλισίασε στο σκολιο.

Εκι, μπροστα στιν πόρτα καθόντανε πολι άντρες. Τα πεδια, διάφορις ιλικίας, πέζανε με τον άμο. Ανάμεσά-τυς βρίσκονταν πεδια τριον κε δεκατριον χρονον. Ο Μπερτι καθότανε πάνο στο κατόφλι, για να δι, τί γίνετε κε στιν κιμπίτκα κε έκσο. Ι Υζιλ κρατύσε στα χέρια-τις τι Μάια.

Κε μέσα στιν κιμπίτκα επίσις ίταν λαος.

Ο Αχμετ στάθικε πάνο στο κατόφλι κε ίπε φοναχτα, για ν'ακύσυν όλι:

— Τα πεδια, πυ θα μάθυν στο σχολιο, ας έρχοντε μέσα στιν κιμπίτκα να καθίσυν μπροστα στα θρανία. Εγο θα σας δίκσο πος πρέπι να κάθιστε μπροστα στα θρανία. Τόρα αρχίζυμε τα μαθίματα.

Ο κόζμος, πυ βρίσκονταν έκσο, τράβικσε προς τιν κιμπίτκα-σκολιο. Κόζμος ίταν πολις, μα ος τόρα κανις δεν ίθελε να κάθιτε μπροστα στο θρανίο.

Ολι, όπος φένετε, ίρθαν να κιτάκσυν.

Κοντα στο κατόφλι σχιματίσθικε μια μακρια σιρα απο παπύτσια κε σαντάλια. Μονάχα τα πεδια δεν ίχαν τίποτε να βγάλυν, γιατι ίρθανε όλα κσιπόλιτα.

— Μαθιτες, καθίστε μπροστα στα θρανία. Τέσερες άνθροπι στο καθένα. Πρέπι να κάθεστε έτσι, — ίπε ο Αχμετ κε κάθισε στα γόνατα μπροστα στο θρανίο, ακυμπόντας τυς ανκόνες-τυ πάνο σ' αφτο. — Πάνο σ' αφτο το θρανίο θα γράφετε, θα βάζετε το βιβλίο-σας όταν θα διαβάζετε.

— Πιός λιπον θέλι να μάθι; — ρότισε πάλι ο Αχμετ.

Κανις δεν απάντισε, κανις δεν πλισίασε στα θρανία.

Τα πεδια σιοπύσαν, κίταζαν σινχιζμένα τυς μεγάλυς. Κ' ι μεγάλι αλιλοκιτάζονταν, πσιθίριζαν κάτι κε δίχνανε ο ένας τον άλο.

Εκσαφνα στιν κιμπίτκα χόθικαν διο γέρι, με άσπρα σαρίκια: ο μολας τυ Ιρακλι κι ο μολας τυ Σσιχ-Κυι. Απο πίσο-τυς έρχονταν ι μπέιδες. Καθίσανε κοντα στον πίνακα, κε ο μικρος ο μολας σίκοσε το χέρι-τυ.

— Εγο νομίζο, — άρχισε να λέγι ο μολας απ' το Σσιχ-Κυι, — εγο νομίζο, ότι πριν απ' το άνιγμα τυ σκολιυ, πρέπι να πιστύμε, αν ο δάσκαλος, πυ στάλθικε στο αυλ, ίνε ικανος να μάθι τα πεδιά-μας. Ετσι, Αχμετ, ελπίζο δε θα θιμόσις απο μας, τυς γέροντες, αν εμις συ δίνομε κάμποσες εροτίσις, για να μάθυν ι δίκει άνθροπι κοντα σε πιο δάσκαλο θα σπυδάσυν τα πεδιά-τυς.

— Θέλετε να μιλίσετε; Καλα, ελάτε ας μιλίσομε αν δεν λιπάστε τον κερο, — ίπε θαρετα ο Αχμετ.

— Για τέτια δυλια δεν μπορι να λιπάτε κανις τον κερο, — ίπε ο μολας τυ Ιρακλι κε χάιδεπσε τα άσπρα γένια-τυ. — Πέσ-μας, σε παρακαλο, νέε δάσκαλε, μπορι ο άνθροπος να ζίσι χορις θρισκία;

— Οχι μονάχα μπορι, αλα κε πρέπι! — ίπε ο Αχμετ. — Να εγο κε χιλιάδες σιντρόφι-μυ ζύμε κε εργαζόμαστε, κε φκιάνυμε νέα ζοι χορις θρισκία.

Κ' ι διο μολάδες ςιοπόντας κίταχςαν τον πρόεδρο τυ αυλ.

„Καλο δάςκαλο βρίκες για τα πεδια".

Ο πρόεδρος ταράχτικε.

Ολι, που βρίςκονταν μέςα ςτιν κιμπίτκα προςέχυν, περιμένυν, πος θα τελιό. σι αφτι ι ςίνχρυςι.

— Τòρα απάντιςέ-μας, ίπε πάλι ο μολας τυ αυλ Σςιχ-Κυι — ςε μια ερότιςι αχόμι. Τί πρέπι να κάνι ο άνθροπος, για να ζίςι εφτιχις στον κόζμο;

— Εγο νομίζο, — ίπε ο Αχμετ, — ότι πρότα απ' όλα πρέπι να διόχςι τυς μπέιδες κε τυς μολάδες.

Ολι ςιοπύςαν. Ο μολας τυ αυλ Ιραχλι ςίκοςε πάνο τα φρίδια. Ο μολας τυ αυλ Σςιχ-Κυι κοκίνιςε.

— Κε τόρα, ίςος, να μ' απαντίςετε κ' εςις ςτιν ερότιςι, — ίπε με τι ςιράτυ ο Αχμετ. — Γιατί ο Κλιτς Μαμέτοφ έριχςε το ςφαγμένο αρνάκι ςτο νέο πιγάδι;

— Κ' εςι απο πύ χςέρις, ὸτι εγο τὄριχςα; — θιμομένα ρότιςε ο Κλιτς κε πετάχτικε απ' τι θέςι τυ.

— Εγο έχο μάρτιρα, αν χριάζετε, — ίπε ο Αχμετ. — Δεν ίνε ανάνκι να πάμε να τον γιρέπςυμε. Αφτος εδο ίνε. Αφτος καλίτερα απο ςένα γνορίζι τα πρόβατά-ςυ.

Μες τιν κιμπίτκα κςέςπαςαν ςτα γέλια.

Ο Κλιτς èριχςε το βλέμα-τυ μες τιν κιμπίτκα κε ίδε τον Μπεχζζαν.

Ο Μπεχζζαν ςύφροςε τα φρίδια-τυ κε τςαλάκονε μέςα ςτα χέρια-τυ το παλιό-τυ φυντοτο καπέλο.

— Για πες, μίπος το νέο πιγάδι γένικε χαράμι με το να έμινε μέςα ς'αφτο διο-τρις όρες φρέςκο, μόλις ςφαγμένο αρνάκι; — ρότιςε ο πρόεδρος το μολα.

— Οχι, το νέο πιγάδι δεν ίνε χαράμι, — απὰντιςε ο μολας τυ αυλ Ιραχλι.— Απ' το νέο πιγάδι μπορύμε να πέρνυμε νερο. Αλα ςτο νέο ςχολιο δεν κάνι να δόςυμε τα πεδια.

Ι μπέιδες κε ι διο μολάδες ςικοθίκανε, φορέςανε τα παπύτςια-τυς κε βγίκαν απ' τιν κιμπίτκα.

Ο Αχμετ τυς προβόδιςε με χαρύμενα μάτια κε ρòτιςε τα πεδια:

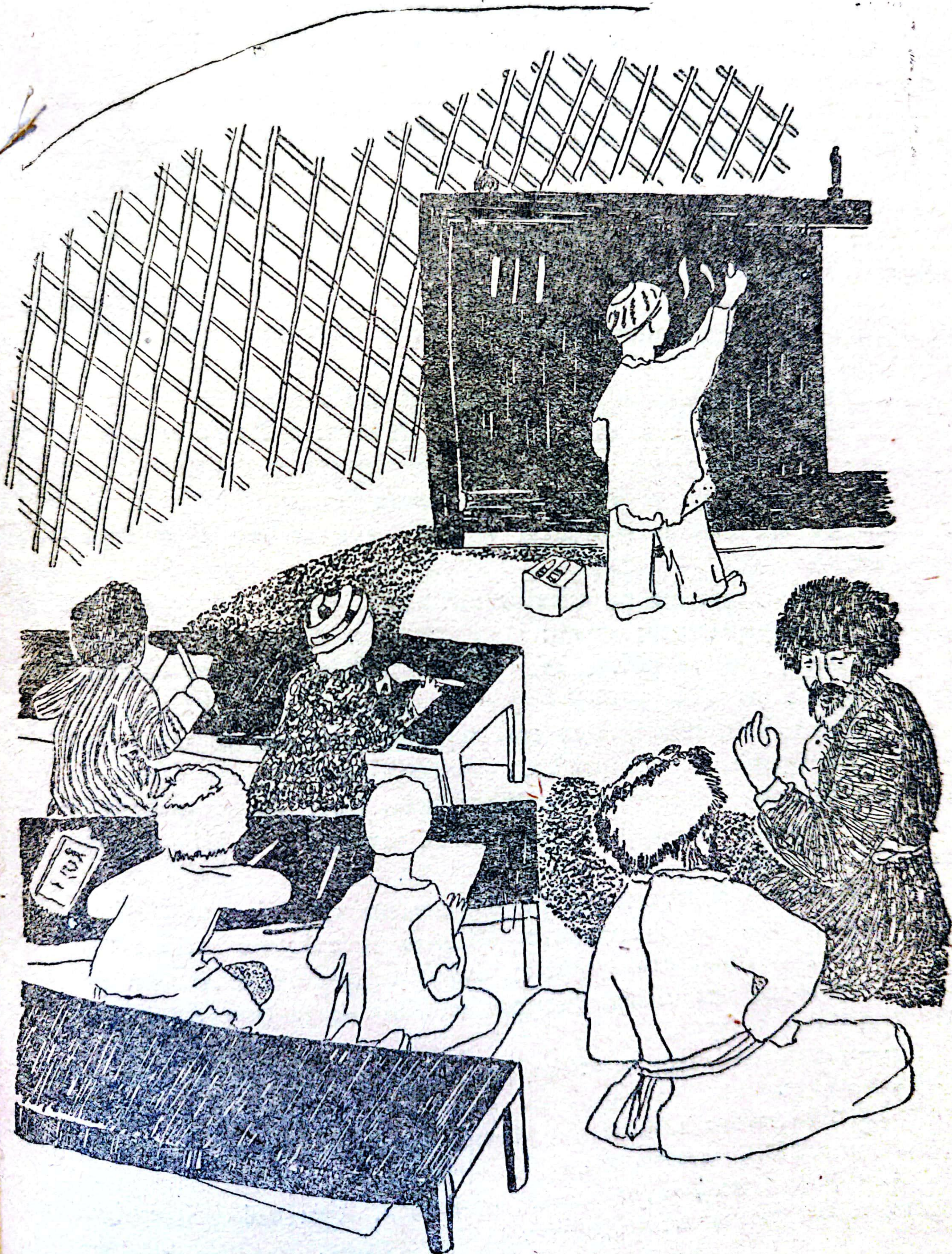
— Τί, φοβάςτε να έρχεςτε ςτο νέο ςχολιο; Κανις δεν θέλι να καθίςι μπροςτα ςτο θρανίο;

— Μπερτι, — ίπε ςτο γιό-τυ ο πρόεδρος. — Πίγενε κάθιςε. Εςι, βρε, ίρθες για να μάθις.

Ο Μπερτι λέφθερα πλιςίαςε ςτο θρανίο κε κάθιςε ς' αφτο έτςι, όπος έδιχςε ο Αχμετ.

— Καλα, Μπερτι. Εςι χςέρις να κάθεςε ςτο θρανίο, — ίπε ο Αχμετ χαμογελόντας.

— Κ' εςι Μερετ; ενια χρονο ìςε πια. Πίγενε κάθιςε, θα μάθις μαζί με τον Μπερτι — ίπε ο πρόεδρος.

Αλα ο Μερετ δεν κυνίθικε, αφτος φοβιζμένος κρατύσε απ' το μανίκι τον πατέρα-τυ.

— Πεδια, πιός λιπον θέλι να μάθι; ρότισε ο Αχμετ.

Ι άντρες, πυ καθόντανε μπροστα, σπρόχνανε τα πεδια προς τα θρανία, αλα αφτα αντιστέκονταν. Ι άλι άντρες πσιθίριζαν αναμεταξύ-τυς κε χαμογελύσαν.

— Καλο σκολιο, ένας δάσκαλος κε ένας μαθιτις!

— Μερετ, έλα δο, — ίπε ο Αχμετ. — Δόσε το χέρι-συ, θα κιτάκσο, μπορις να κάθεσε στο θρανίο έτσι καλα, όπος ο Μπερτι. Κάθισε να εδο, — ίπε, καθίζοντας τον Μερετ στο θρανίο.

Ο Μπερτι τράβικσε τον Μερετ απ' το χέρι. Ο Μερετ κάθισε.

Απ' το πλίθος βγίκε ένα πεδι με πλατι πυκάμισο, βαθιυ τριανταφιλιυ χρόματος κε κάθισε δίπλα με τον Μερετ.

— Πός σε λένε; — ρότισε ο Αχμετ.

— Κυρτ, — σιγα απάντισε το πεδι, διορθόνοντας στο κεφάλι-τυ το προβίσιο καπέλο-τυ.

— Ο Κυρτ ίνε γιός-μυ, — ίπε ο κοκινογένις Κυρμπαν.

— Οστε λιπον έχο τρις μαθιτες: ο Μπερτι, ο Μερετ κε ο Κυρτ. Πιός άλος θέλι;

Ολι πσιθίρισαν, μα φοναχτα κανένας τίποτα δεν ίπε.

— Αν δε θέλι κανένας άλος να μάθι, εμις κε έτσι θ' αρχίσυμε, — ίπε ο Αχμετ.

Ακατάλιλο ίτανε για τα πεδια κε ασινίθιστο, για να καθίσυν στα θρανία. Ο Αχμετ στάθικε μπροστά-τυς κε ίπε:

— Πεδια, για να μάθετε, σας χριάζοντε βιβλία, τετράδια, μολίβια. Απ' εδο κε θ' αρχίσυμε.

Απ' το τσυβάλι, πυ κρέμονταν στον τίχο τις κιμπίτκας, έβγαλε ο Αχμετ τρία βιβλία, τρία τετράδια κε τρία μολίβια.

— Νά πάρε, Μπερτι, πάρε Μερετ, πάρε Κυρτ, — ίπε ο Αχμετ. — Στο δικό-μας το σκολιο κάθε μαθιτις πέρνι βιβλίο, τετράδιο κε μολίβι. Ε, πεδια, πιος άλος θέλι να μάθι;

Ο Μπερτι, ο Μερετ κε ο Κυρτ άρχισαν να κσεφιλίζυν τα βιβλία. Καθένας απ' αφτυς γρίγορα-γρίγορα εκσέτασε το βιβλίο-τυ κε πρόφτασε να δι κε το κσένο.

Απ' τις ικόνες κατάλαβαν αμέσος, ότι κε τα τρία βιβλία ίνε τα ίδια.

Ανάμεσα απ' το πλίθος διέσχισαν κε ίρθαν κοντα στον Αχμετ διο πεδια. Αφτα κρατύσαν τα χέρια.

— Αφτο ίνε καλο, το ότι μονάχι-σας ίρθατε. Καθίστε, νά εδο, — ίπε στα πεδια ο Αχμετ.

Τα πεδια ιπάκυα καθίσανε στο δέφτερο θρανίο. Ο Αχμετ έδοσε σ' αφτα επίσις απο ένα βιβλίο, τετράδιο κε μολίβι.

Ι μαθιτες εκσετάζανε τα νέα-τυς πράγματα. Αφτι ακόμα κσεφιλίζανε κε τις άσπρες σελίδες τον τετραδίον, γιρέβανε να βρύνε ικόνες.

— Μπορο να μάθο; — σκιθροπα ρότισε ο Μπεκζζαν, κατεβάζοντας πάνω στα μάτια το καπέλο-τυ.

— Βέβεα, μπορις — ίπε ο Αχμετ. — Ελα, κάθισε.

Στιν κιμπίτκα κσέσπασαν στα γέλια.

Τρέκσε γρήγορα, Μπεκζζαν! Βιβλίο θα συ δόσυν! — φόνακσε ένας απ'τυς γέροντες.

— Κερος να παντρεφθι, κι αφτος στο σκολιο ετιμάζετε! — ίπε ο άλος.

— Απ' το γραματιζμένο τσοπάνι όλα τα πρόβατα θα σκορπισθυν, — ίπε ο τρίτος.

Ο Μπεκζζαν σινχίστικε, κοκίνισε κε έφιγε απ' τιν κιμπίτκα.

— Μπεκζζαν, γίρισε! — φόναζε τρέχοντας κατόπι-τυ ο Αχμετ, αλα ο Μπεκζζαν ύτε το πρόσοπό-τυ γίρισε.

Ο Αχμετ πλισίασε στον πίνακα, πυ κρέμονταν στον τίχο, πίρε τιν κιμολία κε έγραψε τρις γραμες.

— Ελα δο, Μπερτι. Νά, πάρε τιν κιμολία. Κάνε στον πίνακα παρόμιες γραμες.

Ο Μπερτι σιγα-σιγα, ζογράφισε στον πίνακα στραβες γραμες. Ι θεατες χαμογελύσαν.

— Σίμερα θα μάθυμε να γράφυμε γραμες, — ίπε ο Αχμετ κε τυς ίπε να ανίκσυν τα τετράδια. Αφτος πλισιάζοντας τον καθένα, τυ μάθενε πός να κρατίσι στο δεκσι χέρι το μολίβι, έδιχνε, πός να γράφυν τις γραμες.

Ι ιλικιομένι επίσις δοκιμάζανε να γράφυν. Μα ο Αχμετ ίπε, ότι ι ιλικιομένι θα μάθυν κσέχορα.

Ιστερα τα πεδια μαζι με τον Αχμετ κιτάζανε τις ικόνες τυ βιβλίυ κε με μια φονι λέγανε τιν ονομασία κίνυ, πυ ίτανε ζογραφιζμένο στιν ικόνα.

— Δέντρο, νκαμίλα, πιγάδι, άλογο Αγατζ, ντιυε, κυι, ατ.

Τέλιοσαν τα μαθίματα. Ι μαθιτες τρέκσανε στο σπίτι με τα βιβλία, τετράδια κε μολίβια-τυς.

Στο σπίτι ο Μπερτι άκυσε, πός μάλονε τιν Υζιλ ι μιτέρα-τυ. Τι μάλονε, γιατι αφτι πολιν κερο γίριζε κάπυ, δεν ίταν στο σπίτι.

Οταν ι μιτέρα πίρε το τυλύμι κε πίγε στο πιγάδι, ι Υζιλ έπιασε απ'το χέρι το Μπερτι κε τον έφερε έκσο, στιν αβλι.

— Τί ίτανε αφτο, με το οπίο έγραφες στον τίχο τυ σκολιυ; — ρότισε ι Υζιλ.

— Πέτρα, απάντισε ο Μπερτι. — Κε απο πύ κσέρις, ότι εγο έγραφα;

— Εγο όλο τον κερο κίταζα απ' τιν χαραμάδα τις κιμπίτκας. Εσι έγραψες κε όλι γέλασαν.

— Ασχιμα έγραψα, — σιμφόνισε ο Μπερτι. — Στάσυ, να συ δίκσο το τετράδιό-μυ, εκι καλίτερα ίνε.

Ο Μπερτι έφερε το τετράδιό-τυ απ' τιν κιμπίτκα.

— Νά, κίταχσε, στο τετράδιο καλίτερα ίνε γραμένα. Ο Αχμετ ίπε, ότι ίνε καλα. Καλίτερα απ' του Μερετ.

— Μπορο να δοκιμάσο να κάνο γραμι; — ρότισε ι Υζιλ, κιτάζοντας το τετράδιο.

— Οχι, μιν το πιράζις.

Ι Υζιλ άρπαχσε απ' τα χέρια του Μπερτι το τετράδιο κε το μολίβι κε έφιγε.

Ο Μπερτι έτρεχσε απο πίσο-τις.

— Δόςτο, δόςτο! Περίμενε!.. Δόςε το τετράδιό-μου!

Ο Μπερτι έχλαπσε.

— Θα πάγο να το πο στον πατέρα, — φόναχσε φοβερίζοντας κε έτρεχσε στιν κιμπίτκα.

— Μπερτι, Μπερτι! Πάρε το τετράδιο! φόναχσε ι Υζιλ. Το πέταχσε χάμο κε τόβαλε στα πόδια.

— Γιατί το πέταχσες; — ρότισε ο Αχμετ, που περνούσε απο κι πιγένοντας στον πρόεδρο.

Ι Υζιλ δεν έδοσε καμια απάντισι.

Ο Αχμετ σίκοσε το τετράδιο κε τόφερε στιν κιμπίτκα.

Εκι ίταν ο Μπερτι. Απ' αφτον έμαθε ο Αχμετ, γιατί ι Υζιλ πέταχσε το τετράδιο.

12

Τα βιβλία, πύδοσε ο Αχμετ στους μαθιτες, περνύσαν απο χέρι σε χέρι, απο κιμπίτκα σε κιμπίτκα. Ι αγράματι νταιχάνι κιτάζανε τις ικόνες, ι δε γραματιζμένι μπέιδες κσεφιλίζανε τα βιβλία απ' τα δεκσια, στα αριστερα κουνόντας τους όμους.

— Ακατανόιτο βιβλίο, — λέγανε αφτι.

Δίχσανε το βιβλίο στο νέο χαμπυρομίτι μπέι.

— Ενγράματος ίσε. Διάβασε, παρακαλο.

Ο νέος μπέις πολι κερο κίταζε το βιβλίο, έπιτα ίπε:

— Τί γράματα ίνε αφτα; Καμια φορα τέτια δεν ίδα!

— Εσι φένετε κσέχασες τα γράματα, — του λέγανε. Δεν κσέρις να διαβάσις.

Ο νέος μπέις θίμοσε κε φόναχσε:

— Πάμε στο μολα, ας τα κιτάζι αφτος να μας πι τί γράματα ίνε αφτα!

Πίγανε στο μολα.

Ο μολας καθότανε πάνο στο χαλι μπροστα στιν κιμπίτκα-του κε έπινε τσάι.

— Κίταχσε, — ίπε φοναχτα ο νέος μπέις. — Νά τι βιβλία διαδίνι ο νέος δάσκαλος. Δε διαβάζοντε!

Ο μολας ίπε:

— Δόσε, ας το διαβάσο.

Ο μολας πίρε το βιβλίο με τα διό-του χέρια, τόβαλε πιο παραπέρ' απ'τον εαφτό του—

αφτος ίτο πρεζβίοπας — κε ετιμάςθικε να διαβάσι. Ιςτερα σύφροςε το μέτοπό-τυ κε άρχιςε λίγο κατ' ολίγο να φέρι το β.βλίο πιο χοντα στα μάτια-τυ.

Ολι σιοπιλι περιμένανε.

— Οχι, — ίπε ο μολας κε έκλιςε με κρότο το βιβλίο. — Αφτα δεν ίνε όπος τα δικά-μας.

— Αμ τί έλεγα εγο; — φόναχςε ο νέος μπέις. Κανις δεν μπορι να διαβάςι τέτιο βιβλίο. Υτε ο μολας μπορι!

Τότε όλι πίγανε στον Αχμετ.

— Εμις θέλυμε να μάθυμε, γιατί το βιβλίο-συ δεν μπόρεςε να το διαβάςι ύτε ο μολας.

— Πέςτε ς'όλυς εκίνυς πυ θέλυν να το μάθυν αφτο, ας έρθυν άβριο το προι νορις στο ςχολιο.

Τιν άλι μέρα το προι ο κόζμος μαζέφτικε στιν κιμπίτκα - ςκολιο. Ο Αχμετ μόλις ςικόθικε. Πλίθικε κε άρχιςε να πλένι τα δόντια-τυ.

Αμα έβαλε τι βυρτςίτςα στο στόμα-τυ, ι άντρες κε τα πεδια άρχιςαν να αλιλοκιτάζοντε. Ο Μπεκζζαν δεν βάςταχςε κε γέλαςε. Ιςτερα απ' αφτον γελάςανε κε όλι ι άλι.

Ο Αχμετ στέχονταν με τι βυρτςίτςα στο χέρι κε χαμογελύςε. Κι αφτος επίςις άρχιςε να γελάι, — επεκράτιςε μεγάλι εφθιμία, όλι γίρο γελύςαν.

— Δόςε να τι δο, — ίπε ο κοκινογένις Κυρμπαν.

Ο Αχμετ τυ τιν έδοςε.

— Μί στο στόμα-συ! φόναχςε ο Αχμετ, βγάζοντας τι βυρτςίτςα απ'το στόμα το Κυρμπαν. Εγο θα πάγο στο Κραςνοβοτςκ, αν θέλις συ φέρνο κ' εςένα μια τέτια βυρτςίτςα. Θα καθαρίζις τα δόντια-ςυ, κ' έτςι δεν θα συ πονέςυν. Τόρα όμος πάμε στιν κιμπίτκα, αρχίζυν τα μαθίματα.

Ι μαθιτες καθίςανε στα θρανία, ανίκςανε τα τετράδια κε τα β.βλία μπροςτάτυς. Ι γέρι καθίςανε γίρο στυς τίχυς. Ι νέι μαζόχτικαν κοντα στιν ίςοδο.

Εκςαφνα αφτι τραβίχτικαν πίςο. Στιν κιμπίτκα μπίκε ο μολας. Εβγαλε τις γαλότςες-τυ κε κάθιςε ανάμεςα στυς γέρυς.

— Πρότα, πρότα θ' απαντίςο στι χτεςινι ερότιςί-ςας, — ίπε ο Αχμετ κε άρχιςε να διιγίτε.

— Ι τυρκμένι τόρα έχυν διο αλφάβιτα: αραβικο κε λατινικο. Με αραβικα γράματα γράφανε στιν Τυρκμενία πριν τιν επανάςταςι. Αλα πιι γράφανε;

Μέχρι τιν επανάςταςι κανένας δεν ςκέφτονταν ν' ανίκςι ςχολιο για τυς ντιχάνυς. Σπυδάζανε μονάχα ι έφπορι — αφτι ίχανε πολι ελέφθερο κερο στι διάθεςίτυς κε αφτι μπορύςανε να πλιρόςυν για τι μάθιςί-τυς. Μα ι φτοχι ύτε κοντα στο μολα ίχανε τις δινάμις να ςπυδάςυν. Ι χάνι με τυς μολάδες ζύςανε φιλικα, γιατι ι μολάδες ιποςτιρίζανε τιν εκςυςία τυς. Αλα ςκολια, εκτος τα θριςκεφτικα δεν ιπίρχαν. Το κοράνι κε τα άλα ιερα βιβλία στιν αραβικι γλόςα ίτανε τα διδαχτικα βιβλία ς' αφτα τα ςκολια. Ι τυρκμένι όμος δε μιλάνε στιν αραβικι γλόςα.

«Τα αραβικα γράμματα τα γράφυνε όχι απ' τα αριστερα στα δεξια, αλα απ' τα δεξια στ' αριστερα. Τα αραβικα γράματα ίνε πολι δίσκολα. Τα μαθένανε πολα χρόνια.

«Να κε τόρα ο Χιτιρ, ο γιος τυ Κλιτς, μαθένι κοντα στο μολα. Αφτος παι κε έρχετε διο χρόνια κε ακόμα αγράματος ίνε. Κε στο δικό-μας το σχολιο ίστερα απο τρις μίνες τα πεδια θα κσέρυν πια να διαβάζυνε κε να γράφυνε. Ιστερα απο τρις μίνες τα πεδια θα δίκσυνε στι γενικι σινέλεφσι τυ αυλ το τί μάθανε.

„Ι μπέιδες κε ι μολάδες δε θέλυνε το λατινικο αλφάβιτο. Γιατί δεν το θέλυν; Αφτυς σιμφέρι, για να μίνυν όλι ι νταιχάνι αγράματι. Τυς αγράματυς εφκολότερα τυς απατυν, τυς αγράματυς εφκολότερα τυς εκμεταλέβοντε. Τυ κάκυ δεν απαγόρεβε ο παλιος κλίρος τον απλο λαο να σπυδάσι.

«Απ' τα 1926 κ' εδο ι τυρκμένι αρχίσανε να γράφυνε τις λέκσις-τυς με λατινικα γράματα, όπος γράφυν ι γάλι, άνκλι, γερμανι ι ιταλι. Γράφυνε με γράματα τυ λατινικυ αλφάβιτυ, πυ γένικε δεχτο ς' όλες τις πολιτιζμένες χόρες τυ κόζμυ.

„Το λατινικο αλφάβιτο μαθένετε πιο έφκολα. Θα πι γλίγορα μπορι να γίνι η Τυρκμενία ενγράματι. Κε αφτο ίνε τόρα στιν Τυρκμενία το χιριότερο πρόβλιμα.

„Μέχρι τιν επανάσταςι ι τσαρικι κιβέρνισι κσόδεβε το χρόνο πενίντα καπίκια στιν ψιχι για τις μορφοτικες ανάνκες τον τυρκμένον, μα εμις τόρα κσοδέβυμε τριανταέκσι ρύβλια.

«Το κομυνιστικο κόμα κε ι σοβιετικι κιβέρνισι προσπαθύνε γλίγορα να αλάκσυνε το παλιο αλφάβιτο με το νέο, γιατι χριάζετε να γίνυν ενγράματες ι πλατιες λαικες μάζες.

— Εσι λες έτσι, Αχμετ, επιδι δεν κσέρις να διαβάσις τα αραβικα, — μεγαλόφονα ίπε ο μολας. — Εσι ο ίδιος δε σπύδασες, δε μπορις κε τυς άλυς να μάθις τα αραβικα. Τα αραβικα γράματα ίνε ιερα γράματα. Με αφτα γράφικε το μεγάλο βιβλίο τον πιστον, το Κοράνι.

Μέσα στιν κιμπίτκα ακύστικε κοροιδεφτικο ψιθίριζμα:

— Δάσκαλος δεν κσέρι να διαβάσι. Ο ίδιος αγράματος!

— Οχι, εγο κσέρο να διαβάσο αραβικα, — ίπε ο Αχμετ.

— Νά, διάβασε! — ο μολας χαμογελόντας άπλοσε στον Αχμετ παχι παμπάλεο βιβλίο.

Ιτανε το Κοράνι. Ο μολας τόφερε απ' το σπίτι κριμένο κάτο στο χιτόνα-τυ.

Ολι αλιλοκιτάχτικαν.

Ο Αχμετ άνικσε το Κοράνι όπος έτιχε κε φοναχτα, καθαρα άρχισε να διαβάζι, δίχνοντας με το δάχτιλο τα καστανα γράματα.

Ολι τεντόσανε τυς λεμύς-τυς κε κιτάζανε, πός ο Αχμετ έδιχνε με το δάχτιλό-τυ απ' τα δεξια στα αριστερα.

— Νά, βλέπις, — ίπε ο Αχμετ, — εγο μπορο να διαβάσο τα δικά-συ. Τόρα διάβασε εσι τα δικά-μας.

Κε ο Αχμετ άπλοσε στο μολα κενύργιο βιβλίο με ικόνες. Αλα ο μολας δεν πίρε το βιβλίο. Αφτος άρπακσε το κοράνι-τυ κε έφιγε απ' τιν κιμπίτκα.

— O δάσκαλος κσέρι παραπάνο απ' το μολα, — ίπε ο Νυρι. Αφτος μπορι να διαβάσι κατα οπιοδίποτε τρόπο κε απ' τα δεκσια στα αριστερα, οπος ο μολας, κε απ' τα αριστερα στα δεκσια!

13

Τον Αχμετ, τον αγάπισαν στο αυλ. Αφτος μάθενε τα πεδια, έγραφε τυς νταιχάνυς χαρτια για τις δυλιές τυς κε ετίσις, κε μάλιστα γιάτρεβε κε το λαο, — άλιβε με ιόδιο τις πλιγές-τυς.

Το μόνο, πυ δε μπορύσαν να καταλάβυν ι νταιχάνι, ίταν: πός ένας τέτιος γνοστικος, γραματιζμένος άνθροπος πιστέβι, ότι ι γι ίνε στρογκιλι.

Οταν ο Αχμετ έμπενε σε κάπια κιμπίτκα, εκι μαζέβονταν όλι ι γίτονες.

Ο Αχμετ διιγύνταν.

— Εγο τέλιοσα τα κύρσα στο Ασχαπατ. Για να γίνι κανις δάσκαλος, πρέπι να τελιόσι αφτα τα κύρσα. Μαζί-μυ τέλιοσαν τριακόσιι άνθροπι. Εκι σπύδαζαν τυρκμένι, πέρσες κε ρόσι. Πρέπι να κάνυμε έτσι, όστε αγράματι να μι μίνυν στιν Τυρκμενία.

Μια φορα, όταν αφτος διιγίθικε, πός σπυδάζυν ι μεγάλι στις πόλις, ο νικοκίρις τις κιμπίτκας, ο κοκινογένις Κυρμπαν τον διέκοψε:

— Αχμετ δίκσε-με, πός να γράψο: Κυρμπαν, Ισσάνοβ.

Ο Αχμετ κσέσχισε ένα φίλο χαρτι απ'το τεφτέρι-τυ, έγραψε κε τόδοσε στον Κυρμπαν.

Ο Κυρμπαν έβαλε το χαρτι στο πάτομα τις κιμπίτκας, κσαπλόθικε μπρύμυτα μπροστα στο χαρτι κε άρχισε να ζογραφίζι τα άγνοστα σιμία.

Ο μικρος γιός-τυ, ο Κυρτ, καθότανε ανακύκυρδα κε κίταζε, τί κάνι ο πατέρας-τυ. Το μολίβι τυ Κυρμπαν όλο τον κερο χόνονταν μέσα στο χαρτι, πολι δίσκολο ίτανε να γράφι πάνο σε μαλακο χαλι. Ο Κυρτ γελύσε.

Ο Αχμετ έδοσε στον Κυρμπαν το τεφτέρι-τυ, για να βάλι κάτο απ' το χαρτι.

Ι γίτονες όλο κιτάζανε το χαρτι τυ Κυρμπαν κε παρακαλύσαν τον Αχμετ να γράψι τα ονόματά-τυς.

Ο Αχμετ αποσπύσε τι μια σελίδα κατόπιν τις άλις απ'το τεφτέρι-τυ κε έγραφε τα ονόματά-τυς. Ι νταιχάνι προσεχτικα ζογράφιζαν κάθε γραμι, κάθε κίκλο.

— Τόρα εγο ίμε λίγο γραματιζμένος! — ίπε ο Κυρμπαν χαμογελόντας.

— Οχι, Κυρμπαν, — απάντισε ο Αχμετ. Τί γραματιζμένος ίσε, αφυ δε μπορις να γράφις κάθε-τι, πυ θέλις. Αν συ πο, γράψε τι λέκσι Αχμετ, θα μυ απαντίσις: Οχι, εγο μπορο να γράφο μονάχα τι λέκσι Κυρμπαν. Αν σε ροτίσυνε, πιά γράματα έγραψες στι λέκσι Κυρ παν, δεν το κσέρις. Κε δε θα το κσέρις, εφόσο δεν αρχίζις να μαθένις γράματα.

Ολι σοβαρα ακύανε τον Αχμετ.

— Αν θέλετε να μάθετε το γράψιμο, ελάτε στι μάθισι! — πρότινε ο Αχμετ.

— Κε πιός θα δυλέψι για μας; — ρότισε ο Κυρμπαν.

— Μάθετε μια όρα τιν ιμέρα, μισι όρα μονάχα μάθετε. Με τυς μεγάλυς θα κάνο μαθίματα τότε, όταν αφτι έχυν ελέφθερο κερο. Ελάτε στο σχολιο απο διο, απο τρις. Τόρα ελάτε, ας αρχίσυμε το πρότο μάθιμά-μας.

Τέσερες νέι μαθιτες τυ Αχμετ χσαπλομένι μπρύμιτα, στο πάτομα τις χιμπίτκας γράφανε το γράμα α.

Ο Κυρτ απορύσε, πός αφτος ίχσερε πια όλα τα γράματα, χε ο πατέρας-τυ μόλις μάθενε να γράφι το πρότο.

— Οταν ίνε κανις χσαπλομένος, δίσκολα μπορι να γράφι,— ίπε ο Αχμετ. Αβριο ελάτε στο σχολιο, εκι θα γράφυμε στα θρανία. Θα σας δίνο β.βλία, τετράδια, μολίβια.

Τιν άλι μέρα, όταν στο Αχμετ ίτανε ο πρόεδρος τυ αυλσοβιετ, ίρθανε να μάθυνε ο Κυρμπαν Ισσάνοβ χε ο πατέρας τυ Μερετ.

— Πὺ ίνε ι άλι διο; — ρότισε ο Αχμετ.

— Εκίνι πίγανε μυσαφίριδες, — απάντισε ο Κυρμπαν.

Ο Αχμετ έδοσε χε τυς μεγάλυς μαθιτες διβλία, τετράδια, μολίδια.

— Αχμετ δόσε χ'εμένα τετράδιο, — ίπε ο πρόεδρος.—Κ'εγο θ' αρχίσο να μάθο. Ιδεμι ντροπις ίνε, ο Μπερτι γλίγορα θα γίνι γνοστικότερος απο μένα.

Ι μεγάλι μαθιτες έρχονταν στον Αχμετ, όταν ίχανε ελέφθερο χερο. Ολι μαζι δεν ίταν δινατο να μαζεφτυν. Ο ένας πίγενε στο κοπερατιβ, ο άλος — για χσίλα, ο τρίτος — για γλικο νερο, ο τέταρτος—να βοσκίσι τα πρόβατα. Στον κατάλογο τυ Αχμετ ίτανε πια δεκατέσερα ονόματα, αλα στα μαθίματα καμια φορα δεν παρεβρέθικαν παραπάνο απο τρία-τέσερα άτομα.

Στον τίχο τις χιμπίτκας-σχολιο φάνικε ι πρότι πλακάτα. Τὄκανε ο Αχμετ μαζι με τυς μεγάλυς μαθιτές-τυ. Σε μεγάλο φίλο, πὔταν κολιμένο απο κάμποσα κομάτια χαρτιυ, γράπσανε με βρεμένο χιμικο μολίβι:

Τα γράματα για τυς αγράματυς!
Ολι ι Τυρκμένι πρέπι νἄνε ενγράματι!

Τα πεδια σ'αφτο το χρονικο διάστιμα γιόμισαν απο διο τετράδια. Ο Αχμετ τυς έδοσε νέα. Πάνο στα βιβλία χε τετράδια όλον τον μαθιτον, ίτανε γραμένα τα ονόματα χε επίθετά-τυς. Τα γράπσανε τα ίδια τα πεδια.

14

Κάθε μέρα στις πέντε το πρωι, τα πεδια τρέχανε στο σχολιο. Τα κορίτσια μονάχα απο μακρια κιτάζυνε τιν χιμπίτκα-σχολιο, φοβύντε να μπύνε μέσα.

Ι Υζιλ επίσις μονάχα κιτάζι χε αφυγκράζετε.

Αφτι βλέπι κάθε μέρα ανάμεσα απ'τιν χαραμάδα, πος ο Αχμετ γράφι στο μάβρο πίνακα. Στο χέρι-τυ κρατα άσπρι πέτρα, χε όλα όσα γράφι, ίνε άσπρα.

Ο Αχμετ γράφι στον πίνακα χε τα πεδια στα τετράδια.

Στο τελεφτέο θρανίο κάθετε ο μεγαλίτερος μαθιτις ο Μπεκζζαν.

Για τον Μπεκζζαν ίνε δίσκολο το μάθιμα, γιατι αφτος έρχετε στο σχολιο μέρα παρ' ιμέρα. Τι μια μέρα αφτος τιν περνα στο αυλ, χε τιν άλι, με το κοπάδι στον κάμπο.

Ο Κλιτς δεν ίθελε να τον αφίςι στο ςχολιο.

— Εγο δεν μπορο να κρατίςο διο τςοπάνιδες: τον ένα για το ςχολιο κε τον άλο για το κοπάδι, — έλεγε ο Κλιτς.

Αλα ο πρόεδρος κε ο Αχμετ τυ ίπανε:

— Ακυςε, Κλιτς Μαμὲτιδ! Ο τςοπὰνις-ςυ θα μάθι στο ςχολιο. Αφτος θα εχτελέςι τι δυλια, όπος πρέπι, αλα για να μάθι μι τον εμποδίζις. Ιδεμι κςέρις, τὶ θα πι δικαςτίριο!

— Καλα, — ίπε ο Κλιτς, ςικόνοντας τυς όμυς, — ας μάθι, αφυ τόρα ιπὰρχυν νέι νόμι.

Κε νά, ο Μπεχζζαν κάθε δέφτερι μέρα κάθετε στο πιςινο θρανίο, στιν κιμπίτκα-ςχολιο κε επαναλαβένι μαζι με τυς άλυς μαθιτες:

— Ατ, αγατς, κυι, ντιυε. Αλογο, δέντρο, πιγάδι, νκαμίλα.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ.

15

Ιτανε βράδι. Ο Αχμετ ετιμάζονταν να πλαγιάςι, όταν μπροστα στιν κιμπίτκα-ςχολιο σταθίκανε διο φορτομένες νκαμίλες.

— Αχμετ, ακόμα ζοντανος ίςε; — άκυςε ο Αχμετ νέα, έφθιμι φονι. Πρόβαλε το κεφάλι-τυ έκςο απ'τιν κιμπίτκα.

— Μπατρ, Ντυρντι! — φόνακςε κε όρμιςε να βοιθίςι τυς μυςαφιρέυς.

Ενας απ'τυς νεοφερμένυς πίδιςε επιτίδια απ' το λεμο τις νκαμίλας. Ο άλος κατέβικε όταν ι νκαμίλα κάθιςε στα γόνατα. Κε ι τρίς-τυς κατεβάςανε απο πάνο απ'τις νκαμίλες τα δέματα τον εφιμερίδον κε ένα βαρι τςυβάλι, δεμένο γίρο-γίρο με ςχινια.

— Ιρθατε! — ίπε ο Αχμετ. — Εγο κάθε μέρα περίμενα νάρθι κάπιος απ'το Κραςνοβοτςκ. Ι ζοί-μυ τόρα καλι ίνε, στιν αρχι λιγάκι δίςκολι ίταν.

— Εμις διαβάςαμε όλα τα γράματά-ςυ, πυ έγραφες στο χοματικο κολεχτίβο, — ίπε ο Μπατρ. — Κςέρυμε. Ολα τα κςέρυμε.

— Μια ςκοτινι νίχτα εδο ρίκςανε στο πιγάδι ένα αρνάκι κε τιν άλι, ςκεφτόμυνα εγο, θα ρίκςυνε κ'εμένα.

— Εςένα να ρίκςυν! — γέλαςε ο Μπατρ, ιπςιλος, μάβρος νέος. — Αν θα ίνε ανάνκι εςι ο ίδιος ρίχνις εκι κίνον πυ πρέπι.

Ο άλος μυςαφίρις, χαμιλότερος στο ανάςτιμα, χαμογέλαςε κε ίπε:

— Αφτο ίνε ςοςτο.

Ο Μπατρ κε Ντυρντι ςπυδάζανε στα κύρςα μαζι με τον Αχμετ. Ιτανε κε ι διό-τυς νέι, ςαν τον Αχμετ, με καςκέτα στα κεφάλια-τυς κε με ροςικες μπλύζες.

Ο Μπατρ, ο ιπςιλος νέος, άμα μπίκε μέςα, διαμιας κάθιςε. Αφτος μπορύςε να σταθι μονάχα στι μέςι τις κιμπίτκας, όπυ το ταβάνι ίνε απςιλότερο.

Ο Αχμετ έβραςε το τςάι, έβγαλε απ'το τςυβάλι μπαγιάτικα τςυρέκια. Ι μυςαφίριδες βγάλανε απ'το τςυβάλι κονςέρβες κε ζάχαρι.

Καθίςανε στο δίπνο.

— Πέςτε τα νέα ςας, — ίπε ο Αχμετ. — Τα δικά-μυ τα μάθατε πια.

— Μια βδομάδα πριν στίςαμε ένα ακόμα, ςχολιο-κιμπίτκα, — ίπε ο Ντυρντι. — Στο αυλ Αμανυςα.

— Κε πιός πίγε εκι, — ρότισε ο Αχμετ.

Ο Υραμπάι Μυλίεφ.

Αφτο ίνε κατάλιλο πεδι ίπε ο Αχμετ.

Ιστερα ο Μπατρ κε Ντυρντι αρχίσανε να διγύντε για το πός περνα ι κολεχτιβοπίισι στα αυλ τυ ραγιον τυ Ασσχαμπατ.

— Πρέπι να καταπιαστύμε κε με το αυλ Ιραχλι! — ίπε ο Αχμετ. — Κερος ίνε να κόπσυμε τιν επιθιμία τον διαφόρον Κλιτς, να ρίχνυν τα πρόβατά-τυς στα πιγάδια.

— Για λέγε, Αχμετ, έχις εδο καλα πεδια; — ρότισε ο Ντυρντι.

— Κε τί πεδια! Ολι ι νεολέα τις φτοχολογιας τυ αυλ μας βοιθύσε να φκιάσυμε το σχολιο κε να τσακίσυμε τιν αντίστασι τον μπέιδον.

— Καλα, πυ σας έστιλαν κε τυς διο! Τόρα μπορύμε να οργανόσυμε πιρίνα. Στο αυλ τόρα ίνε τρις κομσομόλι: ο Ντυρντι, ο Μπατρ κ' εγο. Αργότερα έρχοντε κε άλα πεδια μ' εμας.

16

Το πρωι, όταν ίρθανε ι μαθιτε: στο σχολιο, ίδανε διο άγνοστυς ανθρόπυς. Στιν αρχι τα πεδια φοβιθίκανε, καθόντανε σαν βυβι στα θρανία. Αργότερα όμος παρατιρίσανε, ότι ι κσένι κατα πολι μιάζυν τον Αχμετ, ίνε σαν κι αφτον νέι κε έφθιμι. Τα πεδια πάπσανε να ντρέποντε.

Ο ιπσιλος νέος τυς ίπε:

— Καθίστε στα μέρι-σας ίσιχα. Κιτάκστε πάνο στα βιβλία έτσι, σα να ίστε καλι μαθιτες. Εγο τόρα κάτι θα βγάλο.

Εβγαλε απ'το τσυβάλι μικρο μάβρο κιβότιο, έβαλε πάνο σ'αφτο μάβρο σανιδάκι, το κίτακσε, το χτίπισε με το χέρι-τυ. Κατόπι ίπε: „Ετιμο!“ κε έκριπσε το κιβότιο.

Τότε ο Αχμετ άρχισε το μάθιμα.

Τα πεδια ανίκσανε τα βιβλία-τυς κε αρχίσανε να διαβάζυνε μεγαλόφονα. Καθένας διάβαζε κάμποσες σιρες. Ο πιο μικρος απ'τυς μαθιτες, ο Μερετ, διάβαζε πρότος κε ο πιο μεγάλος, ο Μπεκζζαν, τελεφτέος.

Τόρα αφτι διαβάζυν όχι λέκσις πάνο στις ικόνες, αλα μικρο διίγιμα. Επιτα όλι κατα σιρα γράφυνε στον πίνακα. Τα μεγαλίτερα πεδια αρχίζανε να γράφυν απ' τιν πάνο άκρι τυ πίνακα κε τα μικρα φτάνανε μονάχα ος τι μέσι.

— Πολα μάθανε σε διο μίνες! — ίπανε ο Μπατρ κε ο Ντυρντι. — Αφτι κε γράμα μπορύνε να γράπσυνε! Ας γράπσυνε γράμα τυς πιονέρυς-μας στο Κρασνοβοτσκ.

— Καλα, — ίπε ο Αχμετ. — Πιός θέλι να γράπσι στο Κρασνοβοτσκ, στυς πιονέρυς;

Κε διιγίθικε για τυς πιονέρυς τυ Κρασνοβοτσκ.

— Ας γράπσι ο Μπερτι, — ίπαν τα πεδια.

Ο Μπερτι έγραφε πολι κερο κε έγραπσε ένα πολι σίντομο γράμα:

Σ' εμας ίρθανε ο Μπατρ κε ο Ντυρντι.
Εμις έχυμε ςκολιο.
Εμις έχυμε δάςκαλο Αχμετ.
Σ' εμας ένα πρόβατο έπεςε ςτο πιγάδι. Τὄρικςε εκι ο μπέις Κλιτς Μαμέτοφ.
Γράπςτε μας γράμα.

Ολι ιπογράπςανε:

Μπερτι.
Κυρτ.
Μερετ.
Μπεκζζαν.
Μπαμπα.

Οταν τέλιοςε το μάθιμα κε τα πεδια ετιμάζονταν να φίγυν, ο Μπατρ ίπε:

— Κιτάκςτε, τί κολιμπα μέςα ς' αφτο το βάζο.

Τυς έδικςε ένα μικρο μάβρο βάζο, γιομάτο νερο. Στον πάτο τυ βάζυ βρίςκονταν ικόνα. Τα πεδια κίταζαν, μα ςτιν αρχι τίποτα δεν κατάλαβαν.

Τότε ο Αχμετ ίπε:

— Κίτακςε, Μπερτι, νά εςι, νά εγο, κε νά ο Μερετ. Βλέπις ο Μερετ ςίκοςε το πυκάμιςό τυ κε κςίνι τιν κιλιά-τυ.

Τότε όλι βρίκανε πάνο ςτιν ικόνα τον εαφτό τυς κε τυς ςιντρόφυς-τυς. Ο Μπατρ ιποςχέθικε να δόςι άβριο ςε καθένα απο μια τέτια ικόνα. Ο Ντυρντι ίπε:

— Πεδια, ςτο Κραςνοβοτςκ μάθανε, ότι εςις μαθένετε καλα. Ο Αχμετ μας έγραπςε γι' αφτο. Νά, ι κομςομόλι κ' ι πιονέρι ςας έςτιλαν δόρα. Εςις κςέρετε, πιί ίνε ι κομςομόλι;

Τα πεδια κςέρανε. Ο Αχμετ τυς διιγίθικε.

Ο Ντυρντι ίπε:

— Εμις θα δόςυμε δόρα ς'εκίνυς, πυ έρχοντε κάθε μέρα ςτο ςχολιο, μαθένυν καλα τα μαθίματά-τυς κε φιλάγυνε καλα τα βιβλία κε τα τετράδιά-τυς.

Ο Μπατρ έβγαλε απ' το μεγάλο τςυβάλι παντελόνια κε πυκάμιςα: αφτα ίταν μαβια με άςπρες ρίγες.

— Αχμετ, — ίπε ο Μπεκζζαν με χαμιλι φονι. — Εμένα θα δόςις; Εγο ερχόμυνα ςτο ςχολιο όχι κάθε μέρα. Εχαςα ςτο χοράφι το τετράδιό-μυ κε μυ το τςαλαπάτιςαν τα πρόβατα.

— Πεδια, τί λέτε, πρέπι να δόςυμε δόρα ςτον Μπεκζζαν;—ρότιςε ο Αχμετ.

— Ο Μπεκζζαν δε μπορύςε να έρχετε κάθε μέρα ςτο ςχολιο. Ο Μπεκζζαν ίνε τςοπάνις αφτος εργάζετε, — απαντίςανε τα πεδια.

— Πολι ςοςτα, πεδια, — ίπε ο Αχμετ. Ο Μπεκζζαν τι μια μέρα έρχον-

ταν στο σχολιο, τιν άλι δεν έρχονταν, αλα αφτος δεν έφτεε, γι' αφτον ίτανε δίσχολι ι μάθισι, αφτος όμος δεν χαθιστερύσε, προσπαθύσε να μάθι. Ο Μπεχζζαν, βέβεα, θα πάρι δόρο.

Ο Αχμετ διάλεχσε για τον Μπεχζζαν το πιο μεγάλο παντελόνι χε πυχάμισο.

Τον χερο, πυ ο Αχμετ, ο Μπατρ χε ο Ντυρντι μιράζανε τα παντελόνια χε τα πυχάμισα στυς μαθιτες, ο Μπεχζζαν έριχσε απο πάνο-τυ το αχάθαρτο, χσεσχιζμένο πυχάμισο χε φόρεσε το νέο ριγοτο.

— Κ' εγο θέλο να φορέσο το χενύργιο! — φόναχσε ο χαθένας, όταν ίδε τον Μπεχζζαν ντιμένο με το νέο πυχάμισο.

— Καλα, — ίπε ο Αχμετ. — Φορέστε.

Ο Αχμετ κ' ι σιντρόφι-τυ βγίχαν απ'τιν χιμπίτχα για να μι εμποδίζυν τα πεδια να αλάχσυν τα ρύχα-τυς. Πίσο στιν χιμπίτχα-σχολιο ίδανε ένα χορίτσι. Το χορίτσι έτριβε τα μάτια, με το λερο μανίχι τυ φυστανιύ-τις.

— Τί χορίτσι ίνε αφτο;—ρότισε ο Μπατρ.

— Αφτι ίνε ι Υζιλ, το χορίτσι τυ προέδρυ τυ αυλσοβιετ, — ίπε ο Αχμετ. Πάντα στριφογιρίζι χοντα στο σχολιο, όταν χάνυμε μαθίματα. Νομίζο, ότι χι αφτι θέλι να μάθι.

— Τότε πάρτιν στο σχολιο, — ίπε ο Μπατρ.

— Προς το παρον αφτο δεν μπορύμε ύτε χε να το σχεφτύμε για το αύλ-μας,—ίπε ο Αχμετ.—Αν θα πάρο στο σχολιο χορίτσι—όλα τα αγόρια θα τα βγάλυν απ' το σχολιο.

— Καλα τότε στίλτινα στο Κρασνοβοτσχ! — πρότινε ο Ντυρντι. — Εμις θα τι βολέπσυμε στο σχολιο-ιντερνατ.

— Τί λες! Ο πατέρας-τις με χανένα τρόπο δε θα τιν αφίσι, αν χε ίνε πρόεδρος τυ αυλσοβιετ! Αφτος χάθε μέρα χάνι το ναμάζι-τυ. Φοβάτε το μολα χε τυς γέρυς, δεν έχι το θάρος να τιν στίλι για μάθισι!

— Νε, αφτο δίσχολο ίνε, — ίπε ο Μπατρ. — Το αυλ-σας ίνε μαχρια απ'τιν πόλι. Εδο δεν έχετε αχόμι χοματιχο πιρίνα. Πάρε όμος το ραγιον Καραμπεναύλσχι. Προ ιμερον με στίλανε εχι. Κομυνιστες εχι ίνε πολι. Ι γινέχες πιγένυνε πια στις σινελέφσις, αχόμα όμος δεν πέρνυν μέρος στι σιζίτισι: σιοπύνε σαν βυβες. Πίγαμε εχι με τον Ντυρντι. Βάλαμε το ζίτιμα στιν χοματιχι σινέλεφσι τυ αυλ, για να στέλνυν τις γινέχες-τυς στο σχολιο. Διο μέλι τυ χόματος αρνίθιχαν, παραδόσανε τα χοματιχα μπιλέτα-τυς. Τυς ίπαμε: θα πι, για σας σίντροφι, αχόμα ίνε νορις να ίστε στο χόμα. Σταθίχαμε εχι ένα μίνα χε χαταφέραμε να οργανόσυμε σχολιο για δέχα γινέχες.

— Τον περαζμένο χρόνο, — ίπε ο Ντυρντι, — μια εργάτρια τις μεταχσυργιχις φάμπριχας, τυρχμένχα, θέλισε να μάθι στα χύρσα, στι Μόσχα χε γι' αφτο τι σχότοσε ο άντρας-τις — ο μιλιτσιονέρος.

— Ας ίνε, — ίπε ο Μπατρ, — σιγα—σιγα θα προοδέψι ι δυλια. Ι μιτέρα-μυ φοβόνταν να πι λέχσι στον πατέρα-μυ, μα ι αδελφί-μυ σπυδάζι στο πεδαγογιχο

τέχνικυμ, γράφικε κε στο κομσομολ. Σ' όλι τιν Τυρκμενία-μας έχυμε πια πεντακόσια κορίτσια-τυρκμένκες στο κομσομολ. Στο τέλος τις πιατιλέτκας αφτα τα κορίτσια δε θα τα γνορίζις πια. — Ο Μπαρτ έδικσε με το χέρι-τυ τα κορίτσια, πυ κυβαλύσανε πάνο στυς όμυς-τυς νερο.

— Αφτι ίσος, θα δυλέβι στο ισπολκομ, εκίνι ι άλι ίσος θα γίνετε τρακτορίστκα.

— Κίτα, αφτι ντιθίκανε πια! φόνακσε ο Ντυρντι.

Απ' τιν κιμπίτκα βγίκανε τρεχάτα τα πεδια με τα ριγοτα πυκάμισα. Ολα ντιμένα με τιν ίδια, κενύργια ενδιμασία.

Κάτο στις αμασχάλες-τυς κυβαλύσαν μαζι με τα βιβλία τα τετράδια, τα παλια παντελόνια κε τα πυκάμισά-τυς.

Ι μαθιτες σκορπιστίκανε στις κιμπίτκες-τυς.

Ι μανύλες δε γνορίζανε τα πεδιά-τυς. Πασπατέβανε τα πυκάμισα κε τα παντελόνια, εκσετάζανε, πός ίτανε ραμένα. Λιπύντανε, πυ δεν μπορύσανε να στίλυνε στο σκολιο κε τα μικρα πεδια, πυ κιμύντανε ακόμα στις κύνιες — δεν θα ίταν άσχιμο να τα καλοφορύσαν κε αφτα.

Τα κορίτσια με ζίλια κιτάζανε τυς τιχερυς αδελφύς-τυς.

17

Ι μαθιτες προ πολυ φίγανε απ' το σκολιο, έμινε μονάχα ο Μπεχζζαν. Αφτος πολι κερο μιλύσε με τον Μπατρ, έπιτα κσέσχισε ένα φίλο απ' το τετράδιό-τυ κε κάθισε στο θρανίο να γράπσι.

Τιν ίδια μέρα, το βράδι, όταν πέρασε ι ζέστι, άρχισε ι σινέλεφσι τυ αυλ.

Ο Αχμετ έκανε απολογιζμο για τιν εργασία τυ σκολιυ.

Ι μαθιτες ντιμένι με τα νέα πυκάμισα, διαβάζανε κατα σιρα μεγαλόφονα. Ι πατέρες ιπεριφανεβόντανε με τυς ενγράματυς γιύς-τυς.

— Ο δικός-μυ διαβάζι απ' όλυς πιο μεγαλόφονα, — έλεγε ο Κυρμπαν.

Σ' αφτι τι σινέλεφσι δεν ίταν ύτε μπέιδες, ύτε μολάδες. Μονάχα ο νέος χαμπυρομίτις μπέις, περνόντας απο κι, κίτακσε μέσα στιν κιμπίτκα κε φόνακσε:

— Γρίγορα όλι βιβλία θα διαβάζυνε, κανένας δε θάνε να βόσκι τα πρόβατα.

— Εσι θα τα βόσκις! — φόνακσε ο Αχμετ. Ο νέος μπέις έφιγε.

Στο τέλος τις σινέλεφσις ο Αχμετ ίπε:

— Εχυμε πια στο αύλ μας κομσομόλικο πιρίνα. Νά ι πρότι έτισι.

Αφτος έδικσε το χαρτι, πυ ίταν γιομάτο μεγάλα γράματα κε το διάβασε μεγαλόφονα:

Εγο θέλο να γίνο κομσομόλος. Γρίγορα θα γίνο 16 χρονον. Ο πατέρας-μυ ίτανε τσοπάνις κε εγο επίσις ίμε τσοπάνις. Εχο μεγάλι επιθιμία να γίνο κομσομόλος.

Μπεχζζαν Μπαμπάεβ.

Ο Νυρι πίδισε απ' τι θέσι-τυ.

— Μπορο χ' εγο; ρότισε. Ιμε δεκαοχτο χρονο.

— Βέβεα, — ίπε ο Αχμετ. — Ο Νυρι ίνε καλο πεδι. Αφτος πρότος ίρθε να με βοιθίςι. Εςκαφτε το νέο πιγάδι. Μαζι με τον Μπεκζζαν αφτος έμαθε, πιος έριχςε στο πιγάδι το ςφαγμένο αρνάκι. Ο Νυρι θα γίνι καλος κομςομόλος.

— Γράπςε έτιςι, Νυρι, — ίπε ο Μπατρ.

— Εγο ακόμι δεν μπορο να γράφο, — απάντιςε ο Νυρι κε το χαμόγελό-τυ ςα να έδιχνε το φτέκςιμό-τυ. — Ας γράφι αφτος κε για μένα. — Κε ο Νυρι έδιχςε με το δάχτιλό-τυ τον Μπεκζζαν.

18

Εφθαςε το φτινόπορο. Μέςα ςτο ςκολιο, ςε κάθε θρανίο καθόντανε απο πέντε αγόρια. Κ' έτςι ύτε ένα κορίτςι δεν ίρθε ςτο ςκολιο.

Ο Αχμετ έλεγε ςτον πρόεδρο τυ αυλςιβιετ:

— Ελα ας αρχίζυμε να μάθυμε κε τα κορίτςια!

Αφτο δεν μπορι να γίνι, — απαντύςε ο πρόεδρος. — Κανένας δε θα ςτίλι το κορίτςι-τυ.Κε αν θα μιλίςις γι' αφτο, όλι στο αυλ θα γίνοντε εχτρί-ςυ, κε τα κορίτςια κςανα θα κάθυντε ςπίτι.

— Εςι ο ίδιος ςτίλε το κορίτςι-ςυ, — πρότινε ο Αχμετ, — τότε κε ι άλι θ' αρχίςυν να τα ςτέλνυν.

Ο πρόεδρος κύνιςε το κεφάλι-τυ.

— Δεκατριον χρονον ίνε. Γρίγορα θα παντρεφτι. Τί μανύλα θα βγι απ' αφτι, αν δε θα μάθι να ιφένι χαλι; Πιό; θα τιν πάρι για γινέκα; Ολι ι νταιχάνι-μας αγράματι ίνε κε ςε τί χριάζετε ςτον αγράματο τυρκμένο ι γραματιζμένι γινέκα; Εγο δε θέλο, να γελάνε ις βάρος τυ κοριτςιύ-μυ μέςα ςτο αυλ.

Ο πρόεδρος ίκςερε, ότι ι Υζιλ θέλι να μάθι, ίκςερε, ότι αφτι μπορι να γράφι το όνομα Μπερτι. Αφτος ίδε, πος αφτι έγραφε με το κςιλάκι ςτον άμο.

Αλα αφτος δεν ίκςερε, ότι κάθε φορα, όταν ι μιτέρα-τις τι ςτέλνι να μαζέπςι ςτιν ποδιά τις κοπρια νκαμίλας για το κάπςιμο, ι Υζιλ πέρνι απο κάτο απ' το ςτρόμα το βιβλίο τυ αδελφύ-τις, το τετράδιο κε το μολίβι κε τα κρίβι κάτο απ' το μακρι φυςτάνι-τις. Το χόνι κάτο απ' τιν αμαςχάλι-τις κε κρατόντας-το με το χέρι, τρέχι ςτιν άκρι τυ αυλ.

Εκι, μέςα ςτυς θάμνυς τον ςταχτιον ανκαθιον, αφτι κριφα κίταζε τιν ικόνα, όπυ ίτανε ζογραφιζμένο άλογο με μακρια ος τι γι υρα κε επαναλάβενε, όπος τα αγόρια ςτο ςκολιο.

— Ατ. Ατ.

Ακόμα κε ο Μπερτι δεν κςέρι, ότι ι Υζιλ κςέςχιςε απ'το τετράδιό-τυ ένα φίλο χαρτι με οχρο-γαλάζιες γραμες.

Πάνο ς' αφτο το χαρτι ι Υζιλ ζογράφιςε τέτια γράματα, όπος ίδε ςτο τετράδιο τυ Μπερτι, τιν πρότι ςελίδα. Κάμποςε; μέρες κατα ςιρα έγραφε γράματα πάνο ςτο χαρτι, όςπυ δεν κςέςχιςε όλο το χαρτί κε έςπαςε το μολίβι-τις.

Κρίβι ι Υζιλ αφτο το φίλο τυ τετραδιυ κάτο ςτο θάμνο κοντα ςτι φολια τις ςάβρας.

Οπος πάντα, ςτις πέντε το πρωι ο Μπερτι έτρογε το τςυρέκι, έπινε το τςάι κε έτρεχε ςτο ςχολιο. Το πρωι έκανε κρίο.

Ι Υζιλ, λιγίζοντας ςτο αριςτερο μέρος, κυβαλύςε ςτο δεκςι χέρι το γιομάτο βέτρο. Αφτι ίδε, πος έτρεχςε ο Μπερτι, αλα φοβόντανε να τρέκςι κατόπι-τυ. Ιςτερα απ' τιν ομιλία με τον μολα, ο πατέρας τις τιν απαγόρεπςε να ςτέκετε κοντα ςτον τίχο τις κιμπίτκας-ςκολιυ. Γι' αφτο γένικέ μεγάλι ομιλία ςτο αυλ, κακολογύςαν. Κε ςτο ςπίτι τιν περίμενε ι γινεκίςια δυλια.

Επρεπε να βοιθύςε τι μανύλα-τις να ιφένι το χαλι. Μόλις το αρχίςανε κε έπρεπε να δυλέπςυν πάνο ς' αφτο ολάκερο χιμόνα. Στιν κιμπίτκα-τυς κρέμονται κομάτια μαλιυ, χροματιζμένυ με διάφορα χρόμοτα. Το κρεμάςανε το μαλι να κςιρένετε ίςτερα απ'το χροματιζμα.

Στα τεντομένα, ςαν χορδες, ςταχτια νίματα πλένι ι μανύλα τα κόκινα, άςπρα, κανελι, μαβια νιματάκια. Τα χροματιςτα νίματα όλα ίνε κοντότερα. Ι μανύλα κε ι Υζιλ τα κόβυν με το μαχέρι απ' τα μικρα κυβαράκια. Δίςκολι ίνε αφτι ι δυλια για τιν Υζιλ, αφτι μπερδέβετε ςτις ζογραφιες, κε ι μανύλα-τις τιν ανανκάζι να βγάλι τα νίματα εκι, όπυ τα ανακάτοςε κε να αρχίςι τι δυλια εκ νέυ.

Κςίπνιςε ι Μάια κε γιόμιςε φονες τιν κιμπίτκα.

Ι Υζιλ έβγαλε τι Μάια απ' τιν κύνια κε βγίκε μ' αφτι ςτιν αβλι.

Πιγένοντας ανάμεςα απ' τις κιμπίτκες αφτι κίταζε γίρο, αν τιν παρακολυθι κανις απ' τον μπερτε τις πόρτας. Αλα ίταν πολι νορις — όλι πίνανε τςάι ςτις κιμπίτκες-τυς.

Μονάχα ο κοκινογένις Κυρμπαν καθάριζε κοντα ςτο ςκολιο το άςπρο άλογο με τιν μακρια υρα, κε το τάγιζε κριθάρι μέςα απ' τιν τςάντα-τυ. Κε ι γινέκα-τυ τίναζε δίπλα-τυ τα παλια τρίπια κιλίμια κε γίρο-τις ςικόνονταν ι ςκόνι βαρια ςα ςίνεφο. Κ' ι διό-τυς ίταν απαςχολιμένι με τις δυλιές-τυς κε δεν κίταζαν γίρο-τυς.

Ι Υζιλ κάθιςε τι Μάια ςτον άμο, κοντα ςτον τίχο τυ ςκολιυ κε ι ιδία έςκιπςε ςτο παραθιράκι-τις — ςτιν τρίπα τυ κατςα. Να πλιςιάςι όλος διόλυ ςτον τίχο δε μπορύςε, γιατι τιν εμπόδιζε το διπλο πςαθι απο καλάμι.

Αφτι τιν τρίπα, τι βρίκε ι Υζιλ, μόλις ςτίςανε τιν κιμπίτκα-ςκολιο. Αλα τότε ίταν πολι μικρι. Ι Υζιλ άνικςε πίςο το καλάμι κε τιν πςάθα κε τέντοςε τόςο τιν τρίπα ςτον κατςα, όςτε ίτανε δινατο να βλέπι απ' αφτυ με τα διό-τις μάτια.

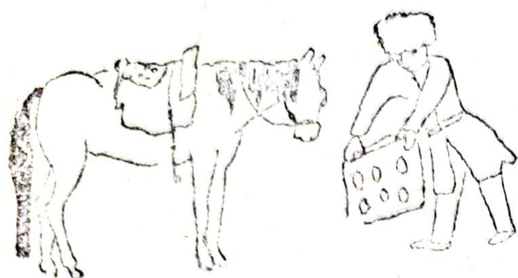
Τα αγόρια πάντοτε καθόντανε με τι ράχι προς τιν Υζιλ, μα αφτι έβλεπε το πρόςοπο τυ δαςκάλυ.

Ι Υζιλ νόμιζε, ότι απ' τιν κιμπίτκα κανένας δεν τιν βλέπι. Αφτι δεν ίκςερε, ότι μέςον τις τρίπας πέφτι ςτιν κιμπίτκα μια λορίδα φοτος κε όταν κιτάζυν ςτιν τρίπα, χάνετε ι λορίδα.

Ο Αχμετ διαμιας παρατίριςε, ότι ίςτερα απο τεςάρον ιμερον διακοπι το φος πάλι ςκεπάςθικε. Θα πι ίρθε ι Υζιλ.

Αφτος έκλιςε το βιβλίο κε ίπε:

56

— Αφτο το διίγιμα το τελιόνυμε άβριο. Τόρα εγο θέλο να μιλίσο μαζί-σας.

Ι μαθιτες κλίσανε με κρότο τα βιβλία-τυς. Ο Αχμετ άρχισε να μιλάι πολι φοναχτα. Αφτος ιθελε να ακύι ι Υζιλ εκίνα πυ θα πι.

— Πεδια, στο σχολιό-μας έρχοντε πια ικοσιδίο αγόρια. Μα πύ ίνε τα κορίτσια; Πρέπι κε τα κορίτσια να έρχοντε στο σχολιό-μας. Ο μολας κε ι γέρι ας πάι να νομίζυν όπος νόμιζαν πριν, ότι το κορίτσι πρέπι να κσέρι μονάχα το νοχοιριο, μονάχα τιν κιμπίτκα, ότι ι δυλιά-τις ίνε μόνο να ιφένι χαλια. Ετσι ίτανε πριν ς' όλι τιν Τυρκμενία, έτσι ίτανε, αλα αφτο δεν πρέπι πια να ίνε. Φονάκστε τις αδελφές-σας στο σχολιο!

— Κε γιατί να μάθυν τα κορίτσια γράματα;—ροτίσανε ι μαθιτες.

Ο Αχμετ διιγίθικε, πος ένα κορίτσι απ' το αύλ-τυς πίγε στο σχολιο. Αφτι μάθενε καλίτερα απ' τα αγόρια. Κε τόρα το στίλανε στι Μόσχα. Εκι μαθένι, πός να γιατρέπσι τυς ανθρόπυς. Μίπος το γιάτρεμα τον ανθρόπον δεν ίνε πιο χρίσιμο, παρα το ίφαζμα τον χαλιον;

— Βέβεα πιο χρίσιμο. Σ' εμας χαλια κσέρυνε να ιφένυν όλες ι μανύλες, μα να γιατρέπσι κανένας δεν κσέρι.

Αφτο το ίπε ο Μερετ. Ο πατέρας-τυ τρίτο χρόνο ιποφέρι απ' τιν αρόστια, κε ο Μερετ πολες φορες έτιχε να δυλέπσι κε για τον εαφτό-τυ κε για τον πατέρα-τυ.

Ι Υζιλ άκυε όλα, πυ λέγανε στιν κιμπίτκα.

Ι Μάια εκι πυ καθότανε πάνο στο χόμα άρχισε να κλέι. Κρίοσε. Ι Υζιλ τι σίκοσε κε άρχισε με τιν αναπνοί-τις να θερμένι τα κρία χέρια-τις. Αφτι φοβόντανε, ότι ι Μάια θα αρχίσι να κλέι δινατα κε θα βγύνε να κιτάκσυν απ' τις κιμπίτκες ι γίτονες τί σιμβένι.

— Πεδια, εσις μυ ιπόσχεστε, ότι θα φονάκσετε τις αδελφές-σας στο σχολιο;— άκυσε ι Υζιλ τι φονι τυ Αχμετ.

Ι μαθιτες σιοπύσαν. Ο Αχμετ περίμενε.

Ακσαφνα κάπιος ίπε:

— Δε μπορύμε να φονάκσυμε τα κορίτσια. Ο πατέρας θα μας χτιπίσι.

— Να εσι, Μπεκζζαν, δεν έχις πατέρα. Φόνακσε τα κορίτσια στο σχολιο! — ίπε ο Αχμετ.

— Εγο δεν έχο αδελφι κε τα κσένα κορίτσια μ' εμένα δε θα θέλυν να μιλίσυν, — απάντισε ο Μπεκζζαν.

— Καλα, πεδια. Κ' εσας στιν αρχι δεν θέλανε να σας στίλυνε στο σχολιο, μα τόρα ι ίδιι ι γονις σας στέλνυν. Κε τα κορίτσια θα στίλυν. Εσις μονάχα πρέπι να με βοιθίσετε. Μίπος καλο ίνε αφτο, όταν ανανκάζυνε, το κορίτσι, απ' το πρωι ος το βράδι να κυβαλα στον όμο το μικρο αδελφο, ίτε τιν αδελφί-τις, ίτε να μετράι τα νίματα στο χαλι — να χαλνα τα μάτια; Εγο κσέρο, ότι στο αυλ ίνε κορίτσια, πυ θέλυνε να μάθυν, αλα φοβύντε να μιλάνε γι' αφτο. Εγο ο ίδιος θα καταπίσο τυς γονιυς, εσις μονάχα μάθετε πια απ'τα κορίτσια θέλυν.

Ο Αχμετ χορις να το καταλάβυν κίταχσε στιν τρίπα τυ κατσα.

„Εφιγε ι Υζιλ“, — σκέφτιχε.

Μέσον τις τρίπας έπεφτε μια λορίδα φοτος.

Κε νά συ άχσαφνα κυνίθιχε ο μπερτες τις πόρτας. Ι Υζιλ έτρεχσε μέσα στιν χιμπίτκα κε σταμάτισε ίσια κοντα στον Αχμετ. Πάνο στυς όμυς-τις κρέμονταν πολα μάβρα, σφιχτοδεμένα σαν σχινι, μαλια. Αφτι έσφινκε δινατα στο στίθος-τις τιν τρομαγμένι Μάια κε δε μπορύσε να πάρι τιν αναπνοί-τις.

— Εγο θέλο! — φόναχσε έκσαφνα ι Υζιλ σ' όλι τιν χιμπίτκα.

Ι Μάια άρχισε να κλέι. Ι Υζιλ χόθιχε κάτο στον μπερτε κε πετάχτιχε έκσο απ' τιν χιμπίτκα.

Ο Αχμετ στέκονταν κοντα στον τίχο κε χτιπύσε τιν κιμολία στον πίνακα.

Ι μαθιτες κε ο Αχμετ σιοπύσαν. Δεν ακύονταν πια ι φονι τις Μάιας. Ιτε ισίχασε, ίτε ι Υζιλ τιν έφερε μακρια.

20

Κίνι τιν ιμέρα κάθε αγόρι διιγίθιχε μες στιν χιμπίτκα-τυ, πος τιν όρα τυ μαθίματος μπίκε ι Υζιλ στο σκολιο.

Τὄμαθε όλο το αυλ.

Ι Υζιλ καθότανε μέσα στιν χιμπίτκα πάνο στο σαμάρι τις νκαμίλας. Αφτι περίμενε τὶ θα γίνι.

Αλα ο πατέρας δεν τιν χτιπύσε κε δεν τιν ίβριζε.

Ι μιτέρα-τις επίσις σιοπύσε.

Ι άλι όμος στο αυλ όλι τιν ιμέρα μιλύσανε για το κορίτσι, πυ τόλμισε να μπι στο σκολιο.

— Εγο προ πολυ ίκσερα, — φόναζε κοντα στο πιγάδι ο γέρος Ανγάι. — Απ' αφτο το σκολιο καλο δε θα βλέπυμε. Ο δάσκαλος μαθένι στα πεδια να μι προσέφχοντε, να μι κάνυνε ναμαζ. Αφτος διαμιράζι πυκάμισα κε παντελόνια. Ικοσι ζεβγάρια διαμίραχσε. Τί νομίζετε, το κάνι τυ κάκυ; Αφτος μ' αφτο τα προσελκίι στο σκολιο. Προσέλκισε πια τα αγόρια κε τόρα προσελκίι τα κορίτσια. Τα κορίτσια επίσις θέλυνε να πάρυνε νέα φορέματα!

Ο μολας σιγα-σιγα πλισίασε στο πιγάδι.

— Τί λες, Ανγάι, — ίπε αφτος. Λένε, ότι στο σπίτι-συ μεγαλόνι ι σοφι ενκονί-συ; Αφτι θα διαβάσι τα βιβλία, πὔνε γραμένα απ' τα δεκσια στα αριστερα κε απ' τα αριστερα στα δεκσια, όπος ο νέος δάσκαλος. Μονάχα να δύμε, πιός θα πάρι για γινέκα τέτιο κορίτσι.

— Ο δικός-μυ ο τσοπάνις θα το πάρι, — ίπε ο Κλιτς. Αφτος επίσις γραματιζμένος ίνε.

Ο καμπυρομίτις μπέις κσέσκασε στα γέλια.

— Ο αντρας βόσκι τα πρόβατα κε διαβάζι απ' τα δεκσια στα αριστερα, ι γινέκα ζιμόνι τα τσυρέκια κε διοβάζι απ' τα αριστερα στα δεκσια, — ίπε ο καμπυρομίτις.

21

Ιςτερα απ'το μεςιμέρι ο Αχμετ ίρθε ςτιν κιμπίτκα τυ προέδρυ τυ αυλςοβιετ.

Ο παπυς Ανγάι καθότανε κοντα ςτο τςυβάλι με το ἀλεβρο κε έτριβε με τις απαλάμες τυ τα πόδια-τυ, πυ ίτανε ντιμένα ςε ἀςπρες κάλτςες. Αφτος ολόκλιρι όρα επαναλαβένι τα ίδια.

— Ας μαθένι να ιφένι χαλια, ας ιφένι μαλι, ας κυβαλα νερο, ας πςίνι τςυρέκια. Το ςχολιο δεν ίνε για τις γινέκες. Ας πςίνι τςυρέκι, ας κυβαλα νερο, ας ιφένι μαλι...

— Εγο θέλο να μιλίςο μαζί-ςυ για τιν κόρι-ςυ, — ίπε ο Αχμετ ςτον πρόεδρο.

Αλα ο πρόεδρος ςίκοςε τυς όμυς-τυ.

— Τί να μιλίςις για τιν κόρι-μυ; Γι'αφτιν όλο το αυλ μιλάι πια! Υτε να ς'ακύςο θέλο. Εγο μαθένο γράματα, ο Μπερτι επίςις, το κορίτςι όμος δε θα μάθι γράματα.

Ο Ανγάι ςικόθικε. Κίταζε το γιό-τυ χαμογελόντας χαιδεφτικα ςαν να ίτανε ο γιός-τυ όχι πρόεδρος τυ αυλςοβιετ, αλα δέκα χρονο πεδι.

— Σοςτα λες, γνοςτικα μιλας, — ίπε ο Ανγάι. Χαζμυρίθικε, φόρεςε τα παπύτςια-τυ κε βγίκε απ'τιν κιμπίτκα.

Ο πρόεδρος τυ αυλςοβιετ κίτακςε το γέρο πυ έφεβγε, έριχςε ένα βλέμα ςτι γινέκα-τυ, πυ κιμότανε κε πςιθιρίζοντας ίπε:

— Ας μάθι κι αφτι! Αφυ τόςο πολι θέλι να μάθι, ας μάθι! Μονάχα να μάθι χόρια απ'τα αγόρια.

— Καλα. Εςι όμος θα με βοιθίςις να ςινκεντρόςο τα κορίτςια; Τότε τα κορίτςια θα μάθυν ιδιέτερα, — ίπε ο Αχμετ.

— Τί λες; — απάντιςε ςιγα ο πρόεδρος. — Πιός θ'αφίςι το κορίτςι-τυ για τέτια δυλια; Νορις ίνε ακόμα για να μιλίςυμε ςτο αύλ-μας γι'αφτο.

22

Απ'τιν κιμπίτκα τυ προέδρυ βγίκε ι γινέκα-τυ. Στυς όμυς-τις κρατύςε ςκάφι ε ζιμάρι. Το ζιμάρι ίταν ςκεπαζμένο με πανι. Ι γινέκα τράβικςε προς το τεμντιρ — ςτι χαμιλι χοματένια θερμάςτρα, πυ ςτέκετε ςτι μέςι τυ αυλ για κινι χριςιμοπίιςι.

Στιν κιμπίτκα μίνανε ι Υζιλ κε ο πατέρας-τις.

Αφτος ρότιςε:

— Ιν' αλίθια, ότι πολι θέλις να μάθις;

Ι Υζιλ κίτακςε λοκςα τον πατέρα-τις, κύνιςε τα λερα πόδια-τις κε ςιγα ίπε:

— Νε, αλίθια.

— Εδο ςτο αυλ δεν πρέπι να μάθις, — ίπε ο πατέρας. — Αν θέλις, ςε πιγένο για όλο το χιμόνα ςτο Κραςνοβοτςκ. Εκι θα μάθις μέςα ςε πέτρινο ςχολιο. Εκι κε θα ζις. Κε τυ χρόνυ εμις με τον Αχμετ θα κατορθόςυμε, κε ςτο δικό-μας το αυλ να μάθυν τα κορίτςια. Τότε γυρίζις πίςο.

I Υζιλ κίταχςε τον πατέρα-τις. Αφτι δεν τον πίςτεπςε. Φοβότανε, λιπύντανε. Πός αφτι θα ζίςι ςε πέτρινο ςπίτι, ανάμεςα ςε κςένυς ανθρόπυς;

— I μιτέρα-μυ θα μ'αφίςι; — ρότιςε ι Υζιλ.

— Τί μιτέρα; Εγο ς'αφίνο. Εγο θα ςε ςτίλο. Πιγένις;

O πατέρας χαμια φορα δε ςιμβυλέβονταν τι μιτέρα. I τυρκμένι δε ροτάνε τι γνόμι τις γινέκας. Δεν ίνε δικί-τις δυλια, να πέρνι αποφάςις.

I Υζιλ ςιοπύςε.

— Δε θέλις ςτιν πόλι, τότε μίνε, — ίπε ο πατέρας.

— Οχι, θέλο! — με διςκολία ίπε ι Υζιλ κε έκλαπςε. — Κε ίςτερα εδο ςτο αυλ θα μάθο γράματα;

— Θα μάθις, θα μάθις. Μι κλες κόρι-μυ! — ίπε ο πρόεδρος κε χάιδεπςε τιν Υζιλ. Το χέρι-τυ γλίςτριςε χαιδέφτικε απ'τιν τιπιτέικα ςτα μαλια κε κατόπι ςτον όμο-τις. Γρίγορα θα ςε πάγο ςτο Κραςνοβοτςκ. Μονάχα ςε κανένα μι λες τίποτε γι'αφτο, ύτε ςτον Μπερτι.

O πατέρας βγίκε απ'τιν κιμπίτκα. Απο πίςο-τυ έτρεκςε κ' ι Υζιλ. Αφτι ίδε, πος ο πατέρας-τις πίγε ςτον Αχμετ.

I Υζιλ έτρεκςε ςτιν άκρι τυ αυλ, όπυ δεν ίτανε κιμπίτκες.

23

Μετα διο μέρες ο Αχμετ έφερε ςτον πρόεδρο γράμα. Ο πρόεδρος τόκριπςε ςτο καπέλο-τυ.

— Λιπον, Υζιλ, τόρα θα πάμε, — ίπε ςτιν κόρι-τυ.

I Υζιλ ςικόθικε κε ίρθε κοντα ςτι μιτέρα-τις. I μιτέρα-τις ςιοπόντας έβαλε ςτο τςυβάλι τα κόκινα τςυρέκια.

— I Υζιλ θα πάι μαζί-μυ ςτιν κοπερατίβα, — ίπε ο πατέρας, αποτινόμενος ςτον Μπερτι.

— Κ'εγο θα πάγο, — ίπε ο Μπερτι. Πάρε κε μένα.

O Μπερτι ίδε, ότι ι Υζιλ κ' ι μιτέρα-τυ κλένε.

Για πρότι φορα δεν πίςτεπςε τον πατέρα-τυ.

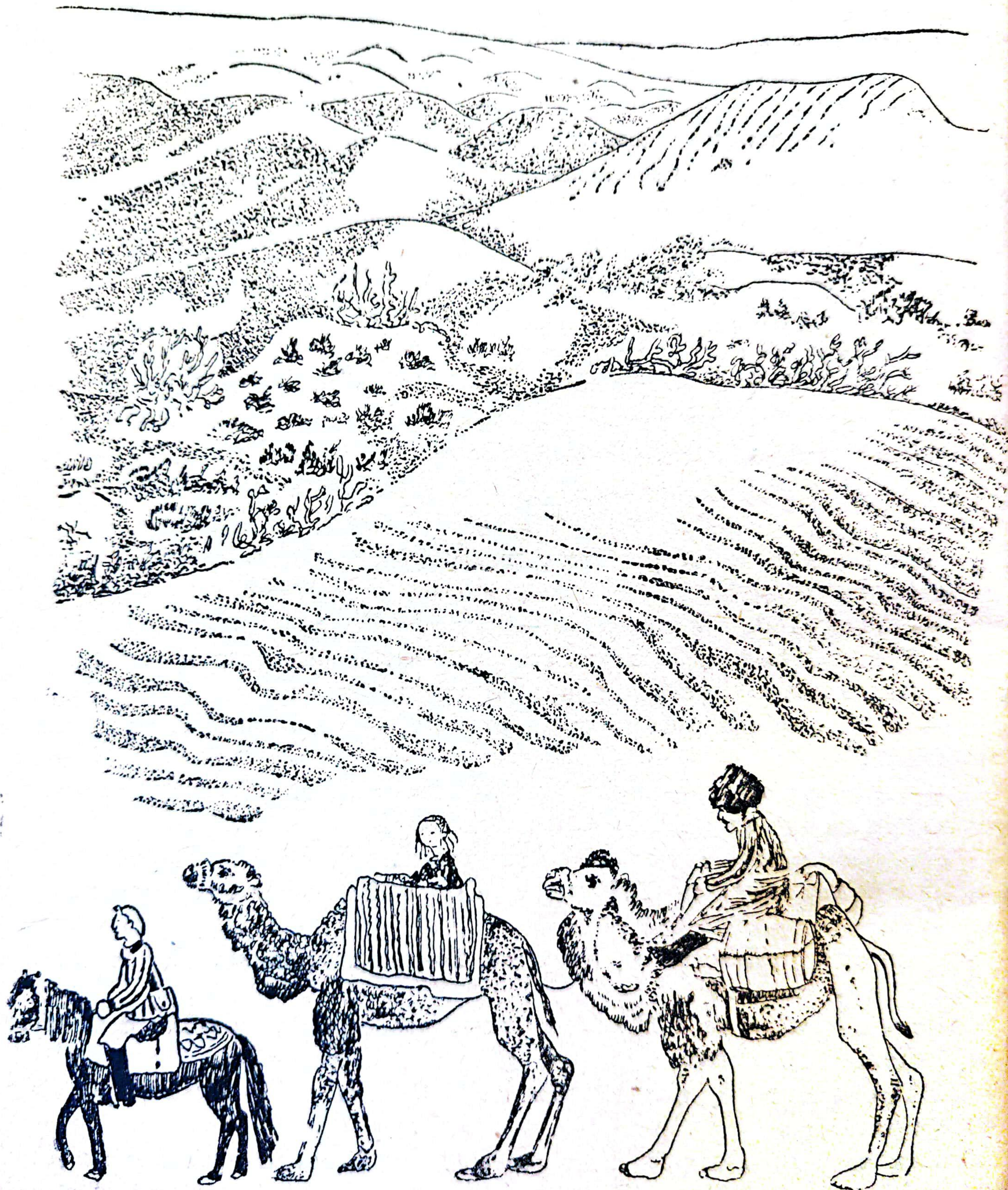
O πρόεδρος κάθιςε τιν Υζιλ ςτιν νκαμίλα, ο ίδιος κάθιςε ςτιν άλι κε βγίκαν απ'το αυλ.

I γίτονες πςιθιρίζανε ςτις κιμπίτκες-τυς. Τα κορίτςια χαμια φορα δεν τα έπερναν μαζί-τυς ςτιν κοπερατίβα.

Οταν ο πρόεδρος κε ι Υζιλ βγίκαν απ'το αυλ, αφτι άκυςαν πίςο-τυς να τρέχι άλογο. Πάνο ςτ'άλογο ίταν ο Αχμετ, πυ έτρεχε να τυς φτάςι.

I Υζιλ έπαπςε να κλέι. Σιοπιλα κυνιότανε πάνο ςτιν νκαμίλα ανάμεςα ςτα πικιλόχρομα χαλια.

Προς το βράδι ο Αχμετ γίριςε ςτο αυλ. Κε ίςτερα απο πέντε μέρες γίριςε κι ο πρόεδρος απ'το Κραςνοβοτςκ. Πάνο ςτι δέφτερι νκαμίλα τόρα κανένας δεν ίταν. Στο ςαμάρι ίταν δεμένα μονάχα διο τςυβάλια με αλέβρι.

— Πατέρα, πύ ίνε ι Υζιλ; — ρότισε ανίσιχα ο Μπερτι. Αφτι ίταν ι πρότι ερότισί-συ.

— Ι Υζιλ μαθένι στο σπίτι-σχολιο. Τέτιο σπίτι, όπος έχις στο βιβλίο-συ, — απάντισε ο πρόεδρος.

— Ι Υζιλ στεναχορέβετε; — ντροπαλα ρότισε ι μανύλα.

— Οχι, εχι στο σχολιο ίνε πολα πεδια, αγόρια κε κορίτσια απ'τα διάφορα αυλ. Ι Υζιλ άρχισε πια να μαθένι.

Ο πατέρας δεν ίπε τι μανύλα, πος έκλεε ι Υζιλ, όταν ι νκαμίλες-τυ έβγεναν απ'τιν πόρτα τις αβλις τυ πέτρινυ σπιτιυ.

24

Ιρθε ο χιμόνας. Ι άνθροπι γιρίζανε με θερμες βαμβάκινες κάπες κε με μάλινες κάλτσες. Ι φοτια στα τζάκια άναβε ολάκερες μέρες κε κάποτε ακόμα κε τις νίχτες. Κε όμος ι κιμπίτκες ίτανε κρίες.

Ολι πλαγιάζανε με τα ρύχα πυ φορύσανε τιν ιμέρα. Πλαγιάζανε τιλιγμένι με θερμα παπλόματα.

Μέσα στο κρίο, στο γλιστερο πάγο ο πρόεδρος σέλοσε τ'άλογο κε πάλι πίγε στο Κρασνοβοτσκ. Παραπάνο απο ένα μίνα δεν ίδε τιν κόρι-τυ.

Νά ι σκεπαζμένι με το χιόνι δρόμι τις πόλις, νά κε ι σταχτερι ανίσιχι Κασπία θάλασσα.

Ο πρόεδρος πλισίασε στο χτίριο τυ σχολιυ. Στιν πόρτα τις αβλις έδεσε τ'άλογό-τυ.

Ανικσε τιν πόρτα, μπίκε κε στάθικε στο διάδρομο. Στο διάδρομο αφτο, φοτιζμένο απο ιλεχτρικο φος, βρίσκονταν πολα πεδια. Θόριβος πολις.

Τα πεδια γιρίζανε κε τον κιτάζανε.

Πυ να ίνε ι Υζιλ; — έλεγε μέσα-τυ αναζιτόντας με το βλέμα τιν κόρι-τυ.

Αχσαφνα έτρεχσε μέσα απ' το πλίθος ένα κορίτσι με κοντο φυστάνι. Αφτος καμια φορα δε θα γνόριζε τιν Υζιλ.

Τα πεδια ισίχασαν, όλα κιτάζανε τιν Υζιλ κε τον πατέρα-τις. Καθένας απ' αφτυς ίχε τέτιο ιλιοκαμένο πατέρα — με ιπσιλο απο γύνα καπέλο, αν ίταν τυρκμένος, κε με χαμηλο κε στρογκιλο, αν ίταν κιργίζος. Ολι αφτι όμος ίτανε στα αύλ-τυς μακρια, πολα χιλιόμετρα απ' τιν πόλι κε μονάχα ο πατέρας τις Υζιλ ίτανε εδο.

— Σίμερα εμις τελιόσαμε πια τα μαθίματα, — ίπε ι Υζιλ. — Πάμε, όλα θα στα δίκσο.

Πρότα-πρότα αφτι έδικσε στον πατέρα-τις τα βιβλία-τις.

— Στο αυλ δίνυνε μονάχα ένα βιβλίο, μα εδο τέσερα, — έλεγε αφτι.

Επιτα αφτι τον έφερε στι γονία τυ Λένιν, τυ έδικσε το μυσίο, όπυ ίνε ι μικρες κιμπίτκες, πυ φκιάσανε μόνα-τυς τα πεδια, το πρότιπο τυ καραβιυ κε τυ τρένυ.

I Υζιλ έφερε τον πατέρα-τις κοντα στιν εφιμερίδα τυ τίχυ, τιν οπία αφτι ίδια δεν ίκσερε να διαβάσι.

Ο πατέρας δεν πρόφτασε να καλοκιτάκσι τις ικόνες στιν εφιμερίδα, ι Υζιλ τον έφερε πια στο μεγάλο δομάτιο, όπυ ίταν πολα κρεβάτια.

— Να αφτο ίνε το κρεβάτι-μυ, — ίπε ι Υζιλ.

Ο πατέρας ίδε κρεβάτια μονάχα στο νοσοκομίο.

Ι Υζιλ σίκοσε το στρόμα κε έβγαλε απο κάτο τα ασιμένια νομίζματα, πυ ίταν αραδιαζμένα σε νίμα.

— Αφτο πάρτο. Δε μυ χριάζετε πια. Εδο τέτια δε φοράνε, ίπε ι Υζιλ.

Στο κεφάλι τις Υζιλ έμινε ι ίδια τιπιτέικα, αλα χορις νομίζματα. Στο λεμό-τις επίσις δε φορύσε πια στολίδια.

25

Τιν άλι μέρα με τιν εφκερία, πυ ίρθε ο πατέρας-τις, ι Υζιλ έφιγε απ' τιν παράδοσι πριν να τελιόσυνε τα μαθίματα.

Ο πρόεδρος αποχερέτισε τιν κόρι-τυ.

— Πρέπι να γιρίσο στο αυλ πριν να σκοτινιάσι, — ίπε αφτος. Ι δρόμι δεν ίνε καλι, μπορι να σπάσι τ' άλογο το πόδι-τυ.

Ι Υζιλ ντίθικε το μάβρο βαμπάκινο παλτο, — τέτια παλτα φορύσαν όλι ι μαθιτες τυ σχολιυ, — κε βγίκε με τον πατέρα-τις στο δρόμο.

Επεφτε χιόνι.

Ο πρόεδρος έλισε το άλογο, μα ι Υζιλ κσακολυθύσε να τυ διιγίτε για τις δυλιές-τις. Χτες τιν εκλέκσανε στιν επιτροπι τις τάκσις, αν κε αφτι περισότερο ίθελε να εργάζετε στιν επιτροπι ιγιονομίας.

Ινε πολι άσχιμο, πυ αφτι μαθένι με τα μικρα πεδια, κε δεν μπορι να μάθι μαζι με τα μεγαλίτερα πεδια, γιατι αφτι όλι κσέρυν πια να διαβάζυνε κε να γράφυνε.

Ακόμα κε στιν εφιμερίδα γράφυν.

— Τί λες, κόρι-μυ, πάμε πίσο στο αυλ; — ρότισε ο πατέρας χαμογελόντας κ' έπιασε το χαλινάρι τυ αλόγυ.

— Οχι δεν πάγο! — ίπε ι Υζιλ. — Ας ίμε κε με τα μικρα πεδια. Αμα θα μάθο, θα με περάσυν με τα μεγάλα.

Ο πατέρας-τις κρατύσε ακόμα τα χαλινάρια στα χέρια-τυ. Το άλογο ανιπόμονα χτιπύσε τα πόδια-τυ.

Το χιόνι κσακολυθύσε να πέφτι.

— Καλα, μάθενε, μάθενε! — ίπε ο πατέρας.

— Ο Αχμετ μυ ίπε να συ πο να φροντίσις να μάθις. Κε όταν θα μάθις, αφτος θα σε πάρι βοιθό-τυ.

Ο πρόεδρος καβαλίκεπσε τ' άλογο κε καλοτιλίχτικε στιν κάπα-τυ.

— Πες τι μιτέρα-μυ να μιν κλέι. Εγο ίμε καλα. Πες σ' όλυς χερετίζματα.

ς' όλυς: στι μιτέρα, στι Μάια, στο Μπερτι, στο δάσκαλο, στον παπυ Ανγάι, — φόναχσε έφθιμα ι Υζιλ.

— Καλα, θα τυς πο. Μονάχα στον παπυ όχι. Αφτος ίνε θιμομένος απο μένα. Ολο το αυλ χσέρι πια, πύ ίσε εσι. Ι γέρι δεν έρχοντε πια ς' εμένα. Κι ο μολας επίσις δεν έρχετε, γιατι εγο δεν χάνο πια ναμάζι, — ίπε ο πατέρας χ' έφιγε.

Περάσανε το όλο τρία χρόνια.

Ι Υζιλ δεν επέστρεπσε στο αύλ-τις. Θέλι να γίνι δασκάλα. Με τα διο χρόνια θα πάι στο πεδαγογικο τέχνικυμ τυ Ασσχαμπατ. Ο Μπερτι χε ο Κυρτ επίσις θα πάνε εχι. Ο Μερετ όμος θέλι να γίνι βοιθος γιατρυ. Αφτος θα πάι στο Μπακυ.

Ο Αχμετ όπος χε πριν εργάζετε στο αυλ Ιραχλι. Στο σκολιό-τυ έχι πολυς μαθιτες. Κε κορίτσια ίνε, μα αφτα ακόμι μαθένυν χόρια απ' τα αγόρια. Τα αγόρια — το πρωι χε τα κορίτσια μετα το μεσιμέρι.

Στο σκολιο ιπάρχι τάγμα πιονέρον. Ολι ι μαθιτες ίνε πιονέρι, όλι ι πιονέρι ίνε μαθιτες. Τόρα τα πεδια τυ αυλ Ιραχλι όχι μονάχα έχυν αλιλογραφία με τυς πιονέρυς τυ Κρασνοβοτσκ — αφτι πέμπτι φορα πια πίγανε στο Κρασνοβοτσκ μαζι με τον Αχμετ.

Στο Κρασνοβοτσκ ίδανε θάλασα, βαπόρια, μιχανες. Ολα αφτα τυς τάδιχναν ο Μπατρ, ο Ντυρντι χ' ι πιονέρι τυ Κρασνοβοτσκ.

Κατόπιν ι πιονέρι τις πόλις πιγένανε στο αυλ Ιραχλι. Κάνανε περίπατο καβάλα, βοιθύσανε τυς νταιχάνυς να ποτίσυν τα ζόα χε να κυρέπσυνε τα πρόβατά-τυς.

Στο αυλ Ιραχλι δεν ιπάρχι πια ύτε ένας μπέις. Αφτι σκορπιστίκανε στα απόκεντρα αυλ.

Λένε, ότι ο Κλιτς Μαμέτοφ πίγε στιν Περσία.

Μολας στο αυλ επίσις δεν ιπάρχι. Πέθανε. Αν θα έμνισκε ζοντανος, θα φρόντιζε επίσις να πάι στιν Περσία.

Ι μπέιδες χε ι μολάδες φοβύντε το αυλςοβιετ χε το σκολιο. Αφτι φοβύντε το αυλ Ιραχλι. Στραβοχιτάζυν τον Αχμετ, αλα δεν τολμυν να τυ χάνυν χαχο.

Ι μπέιδες φίγανε απ' το αυλ Ιραχλι, αλα απ' τα άλα αυλ παραχολυθυν άγριπνα χάθε-τι, πυ γίνετε εχι. Θέλυν να χσαναφέρυνε τα παλια χε να ζίσυν έτσι, όπος ζύσανε πριν.

Αλα ο χοματιχος πιρίνας αγριπνα, το αυλςοβιετ αγριπνα, ι νταιχάνι αγριπνύνε!

Τόρα ο Αχμετ δεν ίνε μόνος. Ολι ι νεολέα αχόμα χε ι γέρι ίνε μαζί-τυ. Ιπάρχυν χε τέτιι γέρι, πυ χιτάζυν τί γίνετε, σιοπυν, αλα δεν εμποδίζυν.

Ολο το αυλ — πεδια, νεολέα, γέρι — όλι ζύνε με νέο τρόπο.

Το αυλ Ιραχλι έχσι μίνες πριν έγινε χτινοτροφιχο χολχοζ.

Ответ. редактор А. ПРИНОС — Техредактор Г. МИЛИДИ

Сдано в набор 22-IV—1935 г. Издание № 167. Формат бумаги 82,5x109|16. Тираж 3000.
Подписано в печать 11-VI—1935 г. Уполкрайлит М—01538. Об'ем $4^1/_8$ печ. листа.
Знаков в 1 печ. л. 48.848. Заказ № 939.

Τιμ: 90 κ.
Цена 90 к.

На греческом языке

НАТАЛИЯ НИКИТИЧ.

КИБИТКА-ШКОЛА

СКЛАД ИЗДАНИЯ
Московская 53, Ростов н-Д
КНИГОЦЕНТР